Unkarilaisia Satuja

Kansanwalistusseuran Nuorisonkirjoja 8.

Yliopiston Kirjasto
1911
Universitets Biblioteket

Unkarilaisia Satuja

Suomentanut
Matti Kiwekäs

Helsinki 1910
Kansanwalistusseuran Nuorisonkirjoja 8.

Painettu 1910
Raittiuskansan
Kirjapainossa
Helsingissä.

Sisällys:

	Siwu
Alkusana	4
Ihmehirwi	5
Jumalan miekka	14
Mitä sisältää lipas?	20
Onnen kreutseri	29
Waakalintu	57
Ei suuret sanat suuta halkaise	68
Kauppiaan kolme tytärtä	71
Jäätwaltakunnan kuningas	76
Mustalaispoika	88
Jumala	102
Kolme arkkienkeliä	105
Herra Jumala ja Eewa äitimme	107
Suutarin kolme toiwomusta	109
Tuli	112
Wäkewämpi on järki kuin raaka woima	117

□□□□

Alkusana.

Nämä Suomen nuorisolle aiotut unkarilaiset kansansadut owat walikoiden suomennetut laajasta wiisiosaisesta satukokoelmasta „Magyar mese- és mondavilág" (unkarilaisten satu- ja tarumaailma), jonka Unkarin lapsille „tuhatwuotisesta satuwarastosta" on kertonut Elek Benedek. Suuresta koostaan ja korkeasta hinnastaan huolimatta owat nämä pirteästi kerrotut kansansadut kotimaassaan ilmestyneet jo kolmena suurena painoksena.

Tuusulassa marraskuulla 1910.

Suomentaja.

□□□□

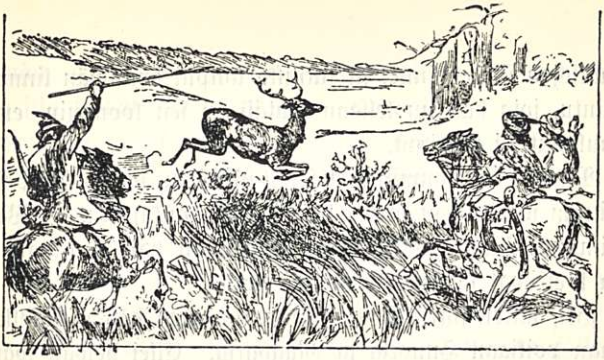

Ihmehirwi.

Kaukana, kaukana, aurinkoisessa eteläsſä oli kuuluisa ja mahtawa hallitsija. Tiedän, että olette kuulleet hänen maineensa ja nimensä: Nimrod oli hänen nimensä. Monta tuhatta wuotta sitten eli tämä Nimrod, mutta hänen maineensa ja nimensä säilywät. Sillä Nimrod oli Hunorin ja Magyarin isä, laulujen kauniiden urhojen, joista polweutuwat hunnit ja magyarit.

Tiedättekö, mikä teki kuuluksi Nimrod-hallitsijan? Se, ettei tähän aikaan, ei ennen, eikä myöhemminkään, ollut ihmislasta, joka olisi niin tainnut metsästyksen temput ja niin metsästystä rakastanut, kuin hän. Niin kertoi minulle iso-isäni, jolle siitä oli tarinoinut hänen iso-isänsä. Aamulla noustuaan ja järjestettyään kaikki hallitusasiansa heitti hän olallensa wiinensä, hyppäsi ratsullensa ja nelisti winhasti kuin wihuri ja wielä sitäkin wikkelämmin, yli wuorien, poikki

laakſojen ſinne tänne, ja ratſulta ampui lentäwän linnun. Lintu, jota hän nuolellaan tähtäſi, ei ſen koommin enää laulanut, ei lentänyt.

Nimrod kernaimmin metſästeli yksikſeen, mutta kun pojat hiukan warttuiwat, wei hän heidätkin mukanaan. — Wanhimmat: Hunor ja Magyar, ratſastiwat hänen rinnallaan ja koettiwat lennosta ampua lintua.

Hei, miten syttyi ilosta Nimrodin mieli hänen katſelesſaan poikiaan Hunoria ja Magyaria. Ellei heidän waſamanſa jossus osunut jokaiſeen lintuun, wakuutteli Nimrod itſelleen tuon tuostakin: wielä minun pojistani parempia metſämiehiä warttuu, kun he miehiä miehewämmiksi kaswawat.

Tästä riemuitſi Nimrod wanhus: ſaadaanpa nähdä että pojista tulee iſäänſä etewämpiä. Entäpä etenee heidän maineenſa wielä taakſe ſeitſemänkymmenenſeitſemän waltakunnankin.

Wieriwät wiikot, kului aika, Hunor ja Magyar warttuiwat ſuuriksi, wäkewiksi nuorukaiſiksi, laulujen kauniiksi urhoiksi, ja kun Nimrod heitä katſeli, nauroiwat hänen molemmat ſilmänſä ſydämen ſuurta mielihywää.

Ajatteli itſekſeen Nimrod: no, nämä pojat minä jo päästän ſiipienſä kantowoimaa koettamaan. Mutta aſukoot he erillään kumpikin teltasſaan ja menköot metſäſtämään, kun mieli tekee, ja kulkekoot he ſinne, minne ſydän wetää. Hän ſanoikin pojilleen: rakkaat lapſeni, minä olen jo wanhus enkä jaksa aina lähteä metſälle, kun teidän mieli tekee. Aſukaa ſiis täſtälähin kumpikin teltasſanne. Annan teille niin runſaasti maata, metſää, hewoſia, karjaa ja kaikenlaista hywyyttä, että elätte huolettomina, ja jos minä pian ſuljen

silmäni, jää teille waltakunta: jakakaa silloin maa ja hallitkaa sitä keskenänne rehellisesti.

Kiittiwät pojat isäänsä hänen hywyydestään, ja seuraawana päiwänä he lähtiwät wanhempiensa teltasta, pystyttiwät kaksi telttaa kesärinteisen wuoren huipulle lähelle toisiaan ja asettuiwat sinne palwelijoineen.

Alukki metsästeliwät he wain lähitienoilla, mutta myöhemmin eteniwät he yhä kauemmaksi ja kauemmaksi. Mutta illalla he kuitenkin aina palasiwat kotia ja kertoiwat isälleen missä ja minne asti kulkiwat, paljonko riistaa saiwat ja montako wasamaa lensi harhaan. Mutta eräänä iltana heidän istuessaan nuotion ääressä kemuillen korotti Hunor äänensä ja lausui weijolleen:

Tiedätkö Magyar, miten saamme kaksi kärpästä yhdellä iskulla?

„Sano, Hunor weljeni, kuuntelen kernaasti, sillä sinulta olen aina wain hywää kuullut."

„Tämä on ajatukseni, Magyar weljeni, että huomenna lähdemme pitkälle matkalle. Katselemme, mitä lie waltakuntamme tuolla puolen. Lieköhän siellä runsaammin riistaa? Ehkä owat joet suurempia ja kalarikkaampia? Lähtekäämme katselemaan."

„Jo minäkin kauan samaa mielessäni haudoin", sanoi Magyar, „waikka en ole sitä tullut sanoneeksi. Täällä jo tunnemme jokaisen pensaan, metsissä ja ahoilla jokaisen poikkipolun; warmaankin wielä senkin tiedämme, montako metsähärkää, karhua, kaurista, montako kotkaa, haukkaa ja muuta lintua on metsissämme."

„No, siitä helposti woimme tarkat laskut pitää, sillä hupiin on riista wähentynyt. Totta kun tottakin: isämme on monta metsäneläjää ampunut, ja olemmepa mekin."

He päättiwät lähteä matkaan aamuruskon aikana ja kulkea länttä kohden. Mukaansa ottawat he kumpikin wiisikymmentä seuralaista, woimakkaimmat ja rohkeimmat waliot, eiwätkä he ennen lumen tuloa aikoneet palata.

Aamuruskon aikana he sitten lähtiwät ja matkan warrella metsästellen kulkiwat, waelsiwat kauemmaksi, yhä kauemmaksi. Missä yö heidät yllätti, siellä he leiriytyiwät, lepäsiwät ja aamulla jälleen lähtiwät edemmäksi.

Jo aikoja sitten oliwat he jättäneet waltakuntansa taakseen ja kuta edemmä he eteniwät, sitä enemmän lumosi metsä ja auhto aho. Yli silmänkantamattoman äärettömän tasangon wei heidän tiensä. Wälistä joutuiwat he loppumattomaan metsään, joka oli täynnä metsänpetoja.

Hei, tämäpä heille kelpasi. Täällä totisesti oli jotain metsästettäwää. Olisipa ollut isäkin näkemässä, minkälainen riistameri täällä oli. Tosiaankin olisi hänessäkin jälleen syttynyt metsästysinto. Niin paljo oli riistaa, että aiwan jo oli liiaksi. Ruowonpäristäjiä, hirwiä, metsäkauriita siellä käwi lehdossa laitumella: eiwät ne edes säikähtäneet. Parempi olisi ollut, jos kutakin erikseen olisi ajettu takaa ja otettu kiinni. Senjälkeen metsästeliwät he aamusta iltaan.

Mutta kerran näkiwät he sellaisen eläimen, jota eiwät koskaan ennen olleet nähneet. Se oli ihmeellisen kaunis hirwi, sellainen, ettei wielä ihmisen silmä ollut wertaista nähnyt. Molemmat haarakkaat sarwet oliwat yhteen kiertyneet pään ylle, ikäänkuin kruunuksi. Kaksi mustanpuhuwaa silmää loisti, niinkuin musta timantti. Se oli kaunis, solakka, notkea niinkuin huojuwa ruoko, jalka oli hienosti muodostunut ja juoksulle kepeä, se ei näyttänyt lainkaan tapaawan maata.

„Katso, weljeni Magyar, miten ihmeen kaunis hirwi!" huudahti Hunor.

„Ihmeellisen kaunis, werraton!" säesti Magyarkin, „en totisesti ole kummempaa ennen nähnyt."

„Jälsestä!"

Juoksi ihmeellinen hirwi kuin nopsa myrskywihuri, jäljessään Hunor ja Magyar ja heidän kerallaan satainen waliojoukko. Aholta wiidakkoon, wiidakosta aholle, rinnewiertä ylös, wesien poikki. Wälistä katosi, toisin taas sukelsi esiin ihmeellinen hirwi, houkutteli ja maanitteli Hunoria ja Magyaria.

Waahtosiwat warsin urhojen ratsut ja yhä werkkeni werkkenemistään huima rawi, mutta Hunor ja Magyar eiwät heittäneet takaa-ajoa kesken. He yllyttiwät ratsujaan: juokse, juokse, kunnon hewoseni!

Aamusta iltahämärään ajoiwat he ihmeellistä hirweä takaa. He tahtoiwat wangita sen eläwänä, wiedäkseen sen kotia isälleen. Sillä eiwät he edes kaukana wieraalla maallakaan unohtaneet rakasta, hywää isäänsä... Mutta turhaan. Laski aurinko, hämärsi jo, ja ihmeellinen hirwi katosi noromaahan, tiheän pillistön katweeseen. Sieltä ei ollut etsimistäkään: sinne he warmaan katoaisiwat kaikki tyyni jos yrittäisiwät. Totisesti, sinne häwiäisi ihmeellinen hirwikin.

Mutta waikk'eiwät he ihmeellistä hirweä enää koskaan löytäisikään, kiehtoi heitä kaunis seutu, niin waltaawa, etteiwät he wertaista olleet konsaan nähneet. He oliwat kaunistakin kauniimmalla saarella, jota ympäröi silmänkantomatkalta metsät ja wieriwät wirrat. Wyötäröä myöten he kaalasiwat yrttien ja kukkien keskellä. Suurten, tuuhealat-

waisten puiden oksat oliwat raskaina werrattomista hedelmistä ja tarjosiwat wilwakan siimeksen. Wesien pinnalla ui tuhansia pieniä ja suuria kaloja, uiskennellen ja leikitellen auringon kirkkaassa walossa.

„Ikiajoiksi tahtoisin tänne jäädä!" huudahti Hunor, mieli tunneherkkänä. „Entä sinä, weljeni Magyar?"

„Minäkin weljeni, minä myös!"

„Mutta mitä wirkkaa siitä isämme?"

„Tosiaankin. Huomenna palaamme ja neuwottelemme."

Seuraawana päiwänä he todellakin lähtiwät liikkeelle ja suuntasiwat kulkunsa takaisin isänsä waltakuntaan. Paluumatkalla he metsästiwät wain sen werran, että riitti päiwälliseksi ja murkinaksi. Seitsemän päiwää ja seitsemän yötä kesti matka. Wasta nyt he näkiwät, miten kaukana he oliwat kuljeskelleet. Wanha Nimrod lepäsi teltassaan heidän saapuessaan. Murheellinen hän oli, hywin murheellinen. Heikolla äänellä hän kysyi: „Missä olette olleet? Kaksi kertaa seitsemän päiwää ja seitsemän yötä on siitä kuin en ole teitä nähnyt. Jo tunnen pian kuolewani."

Sanoi Hunor:

„Anteeksi rakas, hywä isä, metsästysintomme wei meidät kauas. Mutta katso, palasimme kertomaan, että löysimme kauniin, hywin kauniin waltakunnan, jonne kummankin meidän suuri mielihalumme wetää jäämään."

„Ja minun waltakuntani ei kelpaakaan teille?" kysyi Nimrod surullisesti.

„Isä!" sanoi nyt Magyar, „onhan sinulla paitsi meitä wielä monta muutakin poikaa, anna heille waltakuntasi. Anna meille siunauksesi ja päästä wapauteensa molemmat wanhemmat poikasi."

Nimrodin silmät kyyneltyiwät ja wapisewalla äänellä hän lausui:

„Tulkaa siis, polwistukaa eteeni, minä lasken päällenne wapisewat käteni."

Polwistuiwat, ja wanhus lausui siunauksensa:

„Lähtekää, Jumala saattajananne. Siunaus ja onni seuratkoon teitä, minne kuljettekin."

Näin sanoi Nimrod ja suuteli Hunoria ja Magyaria otsalle. Wielä kerran huokasi hän katsellessaan heitä, sulki silmänsä ja Hunorin ja Magyarin käsissä heitti henkensä.

Nimrod kuoli ja hänen poikansa hautasiwat hänet suurella loistolla. Hunor ja Magyar lähtiwät hautajaisten päätyttyä matkaan ja jättiwät weljilleen waltakunnan. Kulkiwat, matkasiwat kohti ihmeellistä kaunista saarta.

Seitsemän päiwää ja seitsemän yötä kesti matka nytkin, ja kun he saapuiwat perille, polwistuiwat he maahan ja kiittiwät Jumalaa, joka oli heidät johtanut takaisin. He siunasiwat ihmeellisen kaunista hirweä, joka oli kutsunut ja houkutellut heidät tähän kauniiseen seutuun.

He oliwat jo wiettäneet monta päiwää ihanalla saarella ja ihmetteliwät ettei siellä näkynyt ainoatakaan ihmistä. Sanoi Hunor: „Weljeni, lähtekäämme saaren poikki katsomaan; ehkä siellä tapaamme jonkun ihmisolennon."

„Hywä on, weliseni, lähtekäämme."

Lähtiwät he liikkeelle matkassaan satainen waliojoukko, ja ennen pitkää he kiersiwät, kaarteliwat suurella tasangolla.

Mutta kerran, mitä he näkiwätkään! Silmät ja suut jäiwät auki ihmetyksestä. Suuri parwi tyttöjä, toinen toistaan kauniimpia, pyöri siellä piirissä kirkaswetisen lähteen partaalla. Sata heitä oli, ellei enempää, ja käsitysten he kier-

siwät, keskellään kaksi tanssiwaa neitosta, kumpikin niin kauniit, että olisi kernaammin rohjennut aurinkoa katsella, kuin heitä.

Hunor ja Magyar katseliwat katselemistaan, eiwätkä wähemmän nuoret, uljaat miehet; eiwät he sanaakaan sanoneet, mutta silti he tiesiwät, että yksi ja ainoa oli jokaisen ajatus. Yht'äkkiä he hyökkäsiwät tanssiwien neitosten keskelle, ku-

kin tempasi yhden heistä ratsullensa ja wei matkassaan kiitäen wihaista wihuriakin nopeammin.

Hunor ja Magyar nostiwat satulaansa piirin keskellä tanssiwat neitoset. Saawuttuaan teltalleen, laskiwat he tyttönsä siewästi ja kewyesti ratsuiltaan ja weiwät sisään.

Silläwälin oliwat jo neitosetkin tointuneet. He wapisiwat pelosta, mutta Hunor ja Magyar niin hellästi hywitteliwät ja lohdutteliwat heitä, että he wähitellen rohkaisiwat mielensä, eiwätkä panneet sitäkään pahakseen, että nämä kaksi lau-

lujen ylistämää kaunista urhoa oliwat heidät ryöstäneet. Eiwätkä ne toisetkaan pahotelleet.

Nyt wasta saiwat Hunor ja Magyar tietää, keitä oliwat neitoset, jotka he oliwat ryöwänneet: hallitsija Dulin tyttäriä. Wielä parempi! Jalosukuisia olisiwat siis heidän puolisonsa. Mutta iloitsiwat neitosetkin kuullessaan, että maailmankuulun Nimrodin pojat wiewät heidät miehelään.

Sanoi Hunor neidollensa:

„Sinä olet minun ja minä olen sinun, wain kuolema woi meidät erottaa!"

Sanoi Magyarkin walitullensa:

„Sinä olet minun ja minä olen sinun, wain kuolema woi meidät erottaa!"

Saman sanoiwat neitosetkin, suusta suuhun.

Se oli heidän walansa.

Wielä samana päiwänä wietettiin suuret häät. Samalla kertaa kuin Hunor ja Magyar, wietti häitään heidän satainen waliojoukkonsa.

Jumala siunasi heidän liittonsa ja heidän jälkeläisensä lisääntyiwät polwesta polween. Aikojen kuluttua ei enää kaunis saari riittänyt Hunorin ja Magyarin suwun asumasijaksi.

Heidän täytyi waeltaa edemmäksi.

Uutta, suurempaa isänmaata täytyi heidän lähteä etsimään, niin oliwat lisääntyneet hunnit ja magyarit.

Minne he kulkiwat, kunne joutuiwat, siitä kerron myöhemmin.

□□□□

Jumalan miekka.

Eilen illalla kerroin teille miten Nimrodin pojat Hunor ja Magyar joutuiwat kauniille saarelle ihmehirwen johtamina. Wielä jäiwät he saarelle, mutta ennenkuin oli sata wuotta umpeen kulunut, oliwat hunnit ja magyarit niin lisääntyneet, ettei enää wesikään heille riittänyt. Nyt lähtiwät molemmat kansakunnat liikkeelle ja waelsiwat yli wuorien, halki laaksojen, läpi metsien, kautta suurten noromaiden, ja niin kauan he kulkiwat, kunnes saapuiwat skyyttien waltakuntaan.

No, oli hywä että maata oli ja asuma-alaa myöskin, waikka siellä asui toisiakin kansoja jo ammoisista ajoista. Eiwät nämä tulewia iloisesti wastaanottaneet. Mutta Hunorin ja Magyarin jälkeläiset eiwät lupaa kysyneet, he walloittiwat waltakunnan ja jakoiwat maan sadallekahdeksalle kansakunnalle. Kukin sai tarpeekseen maata, laidunta ja metsää. Mutta sitä riittäisi wain niin kauan kuin nämä satakahdeksan kansaa eiwät wielä olisi kowin paljoa kaswaneet.

Mutta kerran, oli aikoja kulunut, ei skyyttien waltakunta enää riittänyt Hunorin ja Magyarin jälkeläisille.

Istuiwat kansojen johtajat miettien minne, miten kauas weisiwät kansansa, sillä jo oli skyyttien waltakunta heille ahdas. Hunnien johtaja ehdotti, että lähdettäisiin länttä kohden; magyarien johtaja taasen, että kernaammin lähdettäi-

siin entiseen isänmaahan, sinne mistä kanta-isät Hunor ja Magyar lähtiwät liikkeelle. Mutta Hunorin jälkeläiset sanoiwat: „Wieläpä sinne lähtisimme, ei siellä asumasijojakaan riitä, lähtekäämme waan länttä kohden, pian kyllä hywä Jumala meidät johdattaa niille seuduille, missä hunnit ja magyarit woiwat yhdessä asua."

„Siispä lähtekää te", sanoiwat magyarit, „me jäämme tänne. Jos löydätte kyllin suuren maan, niin lähettäkää meille tieto, ja me seuraamme jäljestä. Mutta ellette löydä, kääntykää takaisin, kyllä sopu sijaa antaa niille, jotka toisiansa rakastawat."

Kaikki hywäksyiwät yksimielisesti tämän puheen. Lähteköot hunnit, jääköot magyarit.

Mutta juuri kun he oliwat lähtöaikeissa ja hywästeliwät, sanoi Atilla, Bendegusin poika:

„Entä Jumalan miekka, kelle se tästä lähtien jää: hunneille waiko magyareille?"

Sillä kun magyarit ja hunnit wallottiwat skyyttien waltakunnan, pyhittiwät he jumalalle miekan, joka auttaisi heitä lannistamaan skyyttien kansan.

Tätä miekkaa kutsuttiin Jumalan miekaksi, se oli kansakuntien yhteinen miekka. Sanoiwat papit: „Niin kauan kuin tämä miekka on tallella, ei teidän tarwitse peljätä ainuttakaan kansaa, sillä Jumala on teidän kanssanne."

Katseliwat toisiaan magyarikansan johtajat, eiwätkä tienneet, mitä wastaisiwat. Kutsuttiin wiisaat: sanokaa totuus! Kolme päiwää ja kolme yötä neuwotteliwat wiisaat ja sitten ratkaisiwat: „Antakaa miekka sokean käteen, hän pyörittäköön sitä seitsemästi kädessään; seitsemännen pyörityksen jälkeen heittäköön sen kädestään ja jos se putoaa länttä koh-

den, wieköot sen hunnit matkassaan, jos itään, jääköön se magyareille.

Tähän suostuiwat kaikki. Esille talutettiin ikäloppu, sokea ukko ja hänelle annettiin miekka.

„Pyöritä sitä seitsemästi ja seitsemännellä kerralla pudota maahan", sanottiin hänelle.

Sokea teki työtä käskettyä. Seitsemännellä kierroksella heitti hän miekan kädestään, mutta kuulkaapa kummaa! — miekka ei pudonnutkaan maahan. Tuli hurja pyörretuuli, nosti miekan, lennätti sen matkassaan ja wei, wei länttä käsin, ja samassa se katosi ihmissilmän näkywiltä . . .

„Katsokaa, katsokaa", huusi Atilla, „Jumalakin tahtoo, että meidän tulee länteen lähteä. Älkää surko miekkaa, kyllä sen wielä löydämme, ja kun löydämme, lähetämme teille sanan: lähtekää tekin, lähtekää!"

Riemuiten lähtiwät hunnit matkaan. Edellä kulki Bendegus wanhus, kummallakin puolellaan urheat poikansa: Atilla ja Bura. Jäljessä seurasi kansa, suuri kuin meri, mitkä jalkaisin, mitkä ratsain. Siellä täällä he pysähtyiwät, tutkiwat maata ja wettä missä lewähtiwät, mutta eiwät ennen löytäneet mieleistänsä, kuin saapuiwat Tonawan ja Tiszawirran wälimaille.

Tämä maa heitä hywin miellytti. Sanoiwat kaikki sielustaan ja sydämestään: „ei lähdetä edemmäksi, jääkäämme tänne".

Mutta tuskin oliwat he hajaantuneet asettuakseen wakinaisesti asumaan, kun itsepäinen Detre saapui, mukanaan suunnaton sotajoukko. Kaukaa arolta kutsuttiin kokoon peljästyneet kansat, jotka asuiwat Tonawan ja Tiszan warsilla.

He sanoiwat hunneille: kolme päiwää ja kolme yötä saatte wiipyä täällä, mutta sitten lähtekää Jumalan nimeen.

Wastasi Bendegus: „Kuulehan sinä, itsepäinen Detre, älä sano mitään, emme lähde täältä minnekään."

Ei puhunutkaan enempää itsepäinen Detre, waan hyökkäsi joukkoineen. Hyökkäsiwät hunnitkin Bendegusin johdolla. Hänen kummallakin puolellaan kulkiwat jälleen hänen urheat poikansa Atilla ja Buda. Niin rynnisti wastakkain kaksi sotalaumaa ikäänkuin kaksi mustaa pilweä ja niin rutosti ne törmäsiwät wastakkain, että Tonawa tulwi yli äyräittensä, niin walui wirtanaan hurme.

No, jos tulwikin Tonawa, eipä siitä wäliä. Woittiwat hunnit ja heille joutui kaunis maa. Itsepäinen Detrekin wangittiin silloin. Bendegus ampui waskiwasaman hänen otsaansa, mutta se tunki wain puolitiehen, toinen puoli jäi ulos. Hän käwi wasamaan käsiksi, murskasi sen kahtia eikä kirotusta jäänyt jälkeäkään.

„Pysähdy, Bendegus!" huusi Detre, „tämän saat sowittaa seitsemänteen polweesi asti!"

Näin sanoen karautti hänkin henkiinjääneen sotajoukkonsa jälkeen.

Kului aika ja hunnit eliwät rauhassa ajattelematta edes sotatoimia. Mutta Atilla oli rauhaton. Pieniltä tuntuiwat hänestä Tiszan ja Tonawan wäliset maansa, hän olisi tahtonut wallottaa koko maailman.

Sanoi hänelle isänsä Bendegus: „Älä poikani sitä ajattele niin kauan kuin Jumalan miekka on löytämättä. Sillä turha on suuri urheutesi, ellei Jumala ole sinulla myötä.

Ennen pitkää kuoli wanha Bendegus ja hunnit walitsiwat

kuninkaakſeen Atillan, ja tästä päiwästä lähtien oli Atillalla Jumalan miekka mieleſſään. Kunpa wain löytäiſi ſen!

Mutta kerran näki hän niin ihmeelliſen unen, ettei woinut itſelleen ſelittää, mitä ſe merkitſi. Hän kutſui ennustajat ja ſanoi heille:

„Kuulkaa, ennustajat, yöllä nukkueſſani näin ihmeelliſen unen. Selittäkää ſe minulle, jos woitte. Muistan ſen niin selwästi kuin oliſi ſe tapahtunut kirkkaalla päiwällä: Ikäloppu ukko lenſi taiwaasta luokſeni ja wyötti kupeelleni ſäihkywän ſäilän. Sen tehtyään katoſi hän, kuin oliſi maan uumeniin waipunut. Katſelin, kääntelin ſäilää ja ſe ſäihkyi kuin Jumalan miekka. Samassa jollakin kumman tawalla riisti näkywistäni Jumalan miekan wihainen wihuri, ponnahutti ſen yläiſiin ilmoihin ja wei matkaſſaan yli metſien, wuorien, weſien, rämeikköjen, arojen ja ſuurten kaupunkien. Ja minä, aiwan kuin oliſin lentänyt, laskeuduin maahan miekkoineni, ja katſo! metſät wäistyiwät ſyrjään, wirrat ja meret aukeniwat tieksi, kaupungit loimottiwat ilmiwalkeaſſa. Siihen heräſin. Sanokaa ennustajat, mitä merkitſee uneni?"

Eſiin astui Torda, ennustajista wanhin, ja ſanoi:

„Mahtawa kuninkaani, elin tai kuolin, käſiiſi antaudun, ſinun uneſi merkitſee ſitä, että löydät Jumalan miekan ja ſillä wallotat koko maailman."

„Niin mekin selittäiſimme uneſi", ſanoiwat muutkin ennustajat.

Samassa ſilmänräpäykſeſſä juoksi heidän luokſeen paimenpoika ja hengästyneenä ſanoi Atillalle:

„Mahtawa kuninkaani, löyſin arolta miekan, katſo täſſä, ota ſe minulta."

Katſeli Atilla miekkaa, käänteli, wälkytteli ſitä ja taiwas ja maa alkoi järistä, ilmaisten ſuurta iloaan.

„Jumalan miekka, miehet!"

Katseliwat ennustajat, katseliwat skyttien maalta tulleet wanhukset kin ja sanoiwat:

„Jumalan miekka se on!"

Kysyi Atilla paimenpojalta:

„Mistä löysit miekan, poikani?"

„Mahtawa kuninkaani", wastasi poika, „kuljeskellessani karjan jälsessä näin, miten wuoden wanha wasikka aristeli jalkaansa. Tutkin syytä ja huomasin, että wasen takajalka wuoti werta. Mietin itsekseni: mitenkähän tuota woi weristää, kun ei ole koko pusztalla puuta, joka woisi wiottaa. Katson yhtäälle, katson toisaalle ja näen miekan kärjen tunkewan maasta. Aioin wetää sen esille, kun samassa tuli wälähti miekan terästä. Minä peljästyin ja juoksin tieheni, mutta kun katsoin taakseni, näin että miekka oli wain työntynyt esille maasta ja pyöri, pyöri kuin olisi puuska pyöritellyt. Wielä kerran loimahti tuli ja miekka painui maahan. Minä sitten rohkaisin itseni, palasin takaisin ja kaiwoin esille miekan."

„Totisesti on se Jumalan miekka!" huusi kansa.

Mutta Atilla käwi heti miekkaa koettamaan. Kolmasti iski hän sillä kohti neljää ilmansuuntaa niin että wain suhina käwi!

„Se se on, se se on", riemuitsi Atilla, samalla luwaten kaikkialla sytyttää tulia Jumalalle, joka antoi miekan hänelle takaisin.

Ummelleen täyttyiwätkin ennustajien ennustukset, sillä pian wallotti Atilla koko maailman.

□□□□

Mitä sisältää lipas?

Olipa kerran köyhä leskiwaimo, jolla oli kaksi nuorta tytärtä. Toinen oli Terka nimeltään ja toinen Boriska. Huokaili ja walitti leskiraukka elämän ihaluutta, sillä joskus oli leipää, mutta useimmiten sitä puuttui. Mutta eipä hän olisi nälkää niinkään walitellut, kunhan wain ei hänen wanhempi tyttärensä olisi ollut niin lopen laiska. Päiwät pääksytysten tämä tyttö kuhnaili ja leikitteli. Ei hywä, saati sitten ankara sana häneen pystynyt.

Mutta sitä toimewampi ja uutterampi oli toinen. Aamusta iltaan eiwät hänen kätensä lewänneet. Hän puuhasi ja työskenteli niinkuin konsaan topewa tyttö.

Wahinko wain, että puute sittenkin asui heidän tuwassaan. Sanoi kerran Boriska äidilleen:

„Äiti, minä lähden palwelukseen. Ehkä auttaa hywä Jumala ja kääntää kowan kohtalomme hywäksi."

Walitteli eukko rukka, että pitäisi wanhemman lähteä. Liian nuori on toinen palwelukseen. Mutta Boriska ei hellittänyt ennen kun äiti sanoi:

„Siispä lähde, rakas tyttäreni, Jumala sinua auttakoon!"

Lähti Boriska, kulki yli wuorien, laaksojen, läpi metsien ja wainioiden. Kerran kulkiessaan kuuli hän tuskallista ulinaa ja winkunaa. Hän

meni sitä kohden, mitähän se olikaan? Koira kieriskeli puun juurella ja nuoleskeli jalkaansa. Nähdessään Boriskan se sanoi:

„Woi tyttö, auta minua, siitä Jumala sinua siunatkoon! Katso oka tunki käpälääni, wedä se pois sieltä."

Sanoi Boriska: „Olisin sen wetänyt pyytämättäsikin, koira parka", ja warowasti weti hän oan koiran jalasta. Liinasolmikkaastaan otti hän siteen ja sitoi haawan.

Kiitteli koira:

„Kiitos hywä tyttö, pian hywyytesi palkitsen."

„Hywä on", sanoi Boriska, „Jumalan haltuun".

Käydessään eteenpäin mietti hän itsekseen, että mitähän hywää koira hänelle woi antaa.

Hänen waeltaessaan edelleen, kuulkaapa kummia, kutsui häntä tien wierustalla kaswawa wiinipuu, joka oli niin rikkaruohon tukahuttama, ettei hän koskaan ollut mokomaa nähnyt.

„Kuule, pikku tyttö, kuule", sanoi wiinipensas, „kitke ympäriltäni rikkaruoho, niin kypsywät rypäleterttuni. Sitä et warmastikaan kadu."

Boriskaa ei tarwinnut kahdesti pyytää. Hän puhdisti wiinipensaan ja wirwotti sillä sen elinwoimaa. Kiitteli häntä wiinipensaskin ja lupasi pian palkita hänen awunantonsa, mutta Boriska ei jäänyt sitä miettimään, waan kulki edelleen.

Wasamanlentämän päässä löysi hän lähteen, joka partaitaan myöten oli lian täyttämä.

„Kuule, pieni tyttö", pyysi lähde, „puhdista minut, että kulkijat saisiwat wettäni juodaksensa".

Boriska ammensi lian pois ja samassa pulpahti lähde täyteen raikasta wettä, joka oli niin kirkasta, että Boriska selwään erotti kuwansa sen pinnassa. Kiitti lähdekin pientä tyttöä hänen hywästä työstään ja wakuutti, että hywä hywällä palkitaan, sitä hän älköön unohtako.

Boriska ei wastannut mitään, kulki wain eteenpäin ja mietti itseksen, että mitähän apua woi lähteestä lähteä.

Tuskin hän oli ennättänyt wielä kiwenheittämän wertaa, kun tapasi raunioiksi hapertuneen uunin, joka myöskin pyyteli: korjaa halkeamani, niin warmasti palkitsen waiwasi.

Boriska ei wiiwytellyt, nopeasti hän korjasi uunin repeämät ja ihmetteli jälleen kun uuni kiitteli:

„Kiitos, hywä tyttö, pian palkitsen hywyytesi."

Silläwälin kääntyi jo päiwä illaksi ja Boriska parkaa pelotti kowasti: woi Jumalani, mitenkähän minun käynee, minne menen pimeässä. Katseli sinne, katseli tänne ja näki heikon walon karstaisessa pimeydessä: kynttilän walo loisti talon ikkunasta. Hän rohkaisi mielensä ja riensi taloa koh-

den. Ehdittyään owelle epäröi hän hiukan: entäpä jos tapaisikin siellä tuho.

„Yhden tekewää", sanoi tyttö itseksen, „elämä tai kuolema, käyn sisään".

Ja hän astui sisään. Riutuwan hiillokseen ääressä kyrötti wanha akka, niin että nenä kosketti polwia. Boriska peljästyi, mutta kokosi wiimeisen rohkeutensa ja terwehti kohteliaasti:

„Jumal'antakoon hywän illan, wanha äiti!"

„Jumal'antakoon sinullekin, tyttöseni. Mutta mikä sinut tuo tänne, minne ei lintukaan lennä?"

Boriska kertoi etsiwänsä palweluspaikkaa.

„No, tulitpa paki parahiksi, sillä olen juuri minäkin palwelijaa paitsi", sanoi akka. „Minun talossani kestää wuosi kolme päiwää. Ainoana työnäsi saat kerran päiwässä keittää minulle ruokaa ja warhain aamulla siistiä kaksi huonetta, mutta kolmanteen älä kurkista, sillä muuten paha sinut perii."

Hywä on, Boriska suostui ja jäi sinne palwelijaksi. Aamulla ani warhain hän karisti unet silmistään ja jo ennenkuin akka oli herännyt, oli hänellä molemmat huoneet siistittynä.

Kolmannessa nukkui akka. Boriska ei edes pilkistänyt kään sinne. Ei edes silloinkaan kun akka lähti kotoaan. Kaukana hän kuljeskeli, herra ties missä, mutta Boriskan mieleen ei kertaakaan juolahtanut katsoa kolmanteen huoneeseen, olipa siellä sitten mitä hywänsä. Totisesti, eipä olisi monikaan tyttönen kestänyt hänen asemassaan. Mutta oli Boriskalla wielä toinenkin murhe kannettawana, sillä lähtiessään sanoi akka hänelle:

„Kuulehan tyttöni! Walmista minulle illakſi ſellainen paisti, että ſe on ſekä paistettu että keitetty, mutta ei uunissa eikä uunin edessä, ei tuliſijalla, ei hiillokſella eikä liedenkään liepeellä."

Boriska parka! Hän suri, mietiskeli, mutta ei itkustakaan ollut apua. Miten woiſi hän walmistaa ſellaista ruokaa?! Ennemmin hän kaikessa hiljaiſuudessa lähtee tiehenſä tästä talosta, josta ei ropoakaan palkakſi lähde. Hän mietti niin että päätä pakotti, mutta yht'äkkiä, mitä arwelette, mitähän tapahtui? — uuni rupeſi puhelemaan:

„Kuulehan pikku tyttö, älä huoli murehtia lainkaan. Tiedän minä, ken ſinä olet. Sinä olet ſe, joka teit hywän työn eräälle towerilleni. Aſeta wain liha taakſeni, ſiellä ſe ei ole ſiſäſſäni, ei edeſſäni, ſe ei ole hiillokſella eikä liedellä, ja anna ſen kiehua ſiksi kunnes mehu on haihtunut ja ſitten paista punaiſeksi ja murakakſi."

Boriska teki työtä käſkettyä ja pian oli ruoka walmis. Illalla hän aſetti niin murewan paistin eukon lautaſelle, että tältä jäi ſilmät ja ſuu auki ällöttämään ihmetykſestä. Hän harmitteli itſekſeen kun ei ſaanut tuota tytön typykkää mistään kiinni ja nouſi ſeuraawana päiwänä warhain aamun hämärtäessä löytääkſeen Boriskan wuoteestaan ja ſaadakſeen moitteen ſyytä. Mutta Boriska oli jo aikoja ſitten walweutunut ja ſiisti huoneita. Iltaſeksi tarjoſi hän jälleen werrattoman paistin ja kolmantena päiwänä käwi ſamoin. Nouſtuaan pöydästä eukko ſanoi Boriskalle:

„No Boriska, en ole wielä nähnyt ſinun weroistaſi tyttöä, josta en wikaa löytäiſi. Palkkaſi liſäkſi olet hywin anſainnut wielä pienen lahjankin. Katſo täſſä on kaksi pientä lipasta, walitſe itſelleſi niistä kumpi ſinua enemmän miellyttää."

Hakattu ja runneltu oli toinen, toinen oli kauniisti koristeltu. Sanoi Boriska:

„En walitse minä, äiti wanhus, uskon teidän walintaanne.“

Yhä enemmän ihmetteli ja kummasteli eukkowanhus.

„No jopa oli onneksesi, ettet walinnut. Warmaankin olisit kirjaillun lippaan walinnut ja surkeasti olisi sinun silloin käynyt.“

Wielä seuraawan yön Boriska nukkui siellä, mutta aamulla heitti hän hywästit ja lähti kotia kohden. Ei hän edes wilaissut lippaaseensa. Kulkiessaan saapui hän jälleen uunin luokse, jonka hän oli korjannut. Se oli täpösen täynnä kaikenlaisia herkkuja, eikä pääsyt Boriska menemään eteenpäin, ennenkuin oli kahmalokaupalla säälinyt matkaansa kunnon ewäät.

Hän kulki edelleen ja saapui lähteelle. Tämäkin sanoi: „Katso minuun, niin palkitsen hywän työsi. Boriska katsoi lähteeseen ja muuttui samassa sata wertaa kauniimmaksi kuin sitä ennen oli ollut. Mutta ei hän ennestäänkään ollut ruma.

Hän kulki yhä edelleen ja nyt kohtasi hän wiinipensaan. Runsaiksi oliwat ne rypäletertut kypsyneet. Ei wiinipensaskaan ohitsensa päästänyt ennenkuin hän oli poiminut liinaseensa joukon rypäleitä. Jopa olikin hänellä hywyyttä yllin kyllin, mutta wielä yksi häntä odotti. Katsohan, tuossa juoksee häntä wastaan koira iloisesti haukahdellen (sen jalka oli jo aiwan terwe), ja raahasi suussaan paistettua jänistä (warmaankin oli Boriskan korjaama uuni sen mielihywällä paistanut) ja waikka Boriska kuinka esteli, täytyi hänen lopulta ottaa lahja.

Waiwoin sai hän wiedyksi kotiaan kaikki aarteensa. Pidettiinpä totisesti kotona komeat kemut, kun hän äkkiä astui tupaan mukanaan suuret joukot leiwoksia, ryppäleitä wieläpä lisänä paistettu jäniskin! Mutta entä kun awattiin lipas! Se wasta oli tarumainen lipas, sillä kalliita aarteita, sormuksia, korwarenkaita, silkkikankaita, kulta- ja hopearahoja siitä wierähti niinkuin pienestä nuuskarasiasta.

Hywä Jumala, miten riemuitsi leskiwaimo! Jhan hän itki ääretöntä riemuaan. Mutta Terka, hän totisesti ei iloinnut. Ei waikka Boriska sisarellisesti jakoi hänelle tuomisiaan. „Hywät owat tuomisesi", ajatteli Terka itsekseen, „anna waan toiset puolet minulle, mutta nyt lähden minäkin wanhan waimon luo ja minäpä en ja'akaan sinulle ja niin saan itse enemmän aarteita ja kankaita!"

Ja niin läksi Terka wielä samana päiwänä matkaan ja Boriska selitti hänelle tarkoin tien mutkat. Kulki miten kulki, sen wain kerron, että tapasi Terkakin okajalkaisen koiran. Mutta turhaan se pyysi, turhaan haikeasti winkui, että hän wetäisi oan pois jalasta, mutta Terka wain potkaisi koiraa. Hän kohtasi rikkaruohon tukahuttaman wiinipensaan, samean lähteen ja repeytyneen uunin, mutta ainoankaan pyyntöä hän ei kuunnellut, saati sitten käwi auttamaan. Mutta pian hän käwisi oikein työhön käsiksi! Kunhan hän wain jotenkuten kestää nuo kolme päiwää akkawanhuksen luona.

Hän löysikin eukon talon ja pääsi palwelukseen, mutta jo ensimäisenä aamuna oli eukko jalkeilla kun Terka wielä weti pitkiä hirsiä. Kun hän sitten töin waiwoin pääsi pukeisiin, ei hän edes ottanut kuulewiin korwiinsa, mitä eukko määräsi iltaseksi. Arweli riittäwän kunhan tekee tulen ja asettaa

lihan liedelle. Puolelta päiwin oli paisti jo walmis ja ilta-päiwällä käyskeli hän edestakaisin pihamaalla.

Tuli illalla kotiaan akka. Terka tarjosi hänelle paistin, mutta eukko ei edes maistanut. Näki heti, ettei se uunin takana ollut paistunut. Niinpä niin, mutta ei ollutkaan uuni selittänyt Terkalle niinkuin oli Boriskalle selittänyt.

Toisena ja kolmantenakin päiwänä tarjosi Terka samanlaisen paistin, mutta kertaakaan ei akka edes maistanut sitä. Ja kuitenkin toi hän kaksi lipasta Terkan walita sanoen: „Laiska olit, kehno olit, mutta walitse kuitenkin toinen näistä lippaista. Kummanko haluat; yksinkertaisen, waiko kirjaillun?"

Tietyski hän walitsi kirjaillun. Jos Boriska kerran rumasta lippaastaan sai niin paljon aarteita, ajatteli

hän, niin kuinkahan paljon sitten lieneekään noin ihmeen kauniissa lippaassa.

Ja hän riensi kotiaan, kulki kuin tuuli. Tienristeyksessä oli uuni täynnä kaikenlaisia werrattomia leiwoksia, mutta kun hän kurotti niitä ottaakseen, poltti hän kätensä pahasti; lähteestäkin hän yritti juodakseen, mutta sen wesi oli niin kuumaa että hän tärweli suunsa; wiinipensaassakin oli rypäleterttuja, mutta ne oliwat niin korkealla, että wain tikapuilla olisi niihin ylettynyt, ja tikapuita ei ollut; koirakin juoksi häntä wastaan suussaan paistettu jänis, mutta kun hän tarttui siihen, puri koira häntä pahasti.

Mutta pian Terka rohkaisi mielensä. Kirweli palanutta kättä ja suuta, kirweli koiran purema, mutta hän ajatteli wain lipastaan, se ainakin lie täysi niinkuin oli Boriskankin. Wielä nopeammaksi riennätti hän kulkuaan ja illaksi joutui hän kotia. Hei, miten kadehtisikaan häntä Boriska, ja miten hän äkämystyisikään, kun ei ripettäkään saisi. No, uskonpa kuitenkin, että oli liian aikainen hänen ilonsa. Hän awasi lippaan, mutta mitä siinä oli, Jumalan tähden, mitä oli siinä! Kaikenlaista romua ja niiden keskellä suuri käärme. Warmaankin he sulkiwat lippaan käärmeineen päiwineen.

... Elleiwät he olisi lipasta sulkeneet, olisi satukin ollut pitempi.

□□□□

Onnen kreutseri.

Ei ollut täällä, ei ollut tuolla, oli takana seitsemänkymmenenseitsemän waltakunnan kerran köyhä mies. Hänellä oli lapsilauma niin suuri, ettei hän edes kyennyt laskemaan niiden lukua. Aina kun hän alkoi laskea, hämääntyi hän, sillä ennenkuin hän ehti laskea: yksi, kaksi, kolme, neljä, meni kaikki sekaisin ja taas hän yritti uuden kerran.

Jumala nähköön, oli miesraukalla huolta, sillä hän oli köyhempi kuin kirkonrotta, eikä ollut aina edes kuiwaa leipääkään pöydälle panna. Kerran päätteli hän itseksen, että totisesti lie parasta lähettää kaksitoista lapsista palwelukseen. Kyllä kait loppujen kanssa miten kuten toimeen tullaan. Sydäntä kiwisti hänen tätä ajatellessaan, mutta mikäpä muu neuwoksi. Wielä kuolisiwat nälkään aiwan hänen silmäinsä alla. Eräänä päiwänä hän

sitten pysäytti kaikki lapsensa pihalle pitkään riwiin. Kaksitoista niitä olikin molemmin puolin häntä.

„No, rakkaat poikani", sanoi hän, „niin kauan olen teitä luonani pitänyt kuin suinkin olen woinut, mutta nyt en enää saata. Kaksitoista jääköön teistä nyt luokseni ja kaksitoista lähtetköön palwelukseen."

Mutta mitkä kaksitoista lähtisiwät? Sillä miesraukka rakasti kaikkia lapsiaan yhtä paljon. Hän mietti hiukan; taskussaan oli hänellä kreutseri *), hän weti sen esille ja sanoi:

„Rakkaat poikani, tämän kreutserin heitän minä ilmaan, ja jos kirjotus jää päälle puolin pudotessa, silloin oikealla puolellani olewat lähtetköot palwelukseen, mutta jos kruunu jää näkywiin, menköot wasemmalla seisowat."

„Hywä on, isä!" huusiwat pojat yhdestä suusta, „kummalle puolelle arpa lankeaakin, kernaasti me lähdemme".

Heitti ilmaan kreutserin köyhä mies, ja näkywiin jäi kirjotuspuoli.

Woi Jumalan tähden, kyynel kihosi miesparan silmään, sillä oikealla olewien joukossa oli hänen nuorin poikansa, Gyurika, wielä pieni, heikko poikanen.

„Oi Gyurika, Gyurika, walitti hän, „jää sinä kotia, lähtetköön joku sinun sijaasi, pieni olet sinä wielä palwelukseen".

Mutta Gyurika sanoi:

„Älä itke, rakas isä, waikka lähtee kuopuksesi, en pelkää minä palwelusta. Kyllä auttaa hywä Jumala meitä."

Sanoiwat hywästit kaksitoista poikaa isälleen ja kotia jäätwille kahdelletoista weljelleen ja haikeita eronkyyneleitä wuodattaen lähtiwät maailmalle. Mutta ennenkuin he as-

---

*) Kreutseri = 2 penniä.

tuiwat weräjästä ulomma, antoi köyhä mies Gyurikalle kreutserin ja sanoi:

„Säilytä tämä, poikani, ehkä se wielä tuottaa teille onnea."

Gyurika otti rahan, ja niin he lähtiwät pitkin kylätietä. Missä he kulkiwatkin, riensi kansa weräjälle, eikä ollut ainuttakaan, joka ei olisi sydämestään säälinyt pieniä kulkijoita, ei ihmistä, joka ei olisi toiwottanut heille kaikkea hywää. Kun jäi kyläportti heidän taaksensa, heittiwät he wielä wiimeisen silmäyksen kotikylään, heiluttiwat hattujaan ja raskain mielin astuiwat edelleen. Ainoastaan pieni Gyurika oli oikein iloinen. Hän reippaasti rohkaisi weljiään.

Meniwät, kulkiwat pojat yli wuorien, laaksojen halki, läpi metsien ja noroisten wiidakkojen, aamusta iltaan, pysähtymättä. Päiwät he kulkiwat ja yöt lepäsiwät. Kuudentena yönä näki Gyurika unta, että he seuraawana päiwänä saapuiwat kaupunkiin, joka yöt ja päiwät pyörii, mutta pääsiwätkö he sinne sisälle, sitä hän ei enää walweutuessaan muistanut.

Aamulla kertoi hän unensa weljilleen ja sitten lähtiwät he jälleen eteenpäin. Kulkiwat, kuljeskeliwat ja kerran päästyään metsänreunaan näkiwät he kaukana etäisyydessä suuren mustan rykelmän, joka kieri, kieri niin nopeasti että silmiin koski sitä katsellessa.

„Se on kieriwä kaupunki!" huudahtiwat pojat, „rientäkäämme sinne ja katselkaamme sitä aiwan läheltä."

Pojat nyt jo pikemmin juoksiwat kuin käweliwät, ja kun aurinko oli korkeimmillaan, niin jo seisoiwat he kieriwän kaupungin luona. Suut ja silmät räwähtiwat ratki auki ihmenäkyä katsellessa.

„Jopa olisi lystiä päästä tuonne sisälle," sanoi Gyurika.

„Mitä ajatteletkaan", sanoiwat toiset, „niinkuin se nyt meidän tahdostamme pysähtyisi".

He rupesiwat laskemaan, montako porttia ja ikkunaa tuossa suuressa, mustassa kaupungissa olisi. Saiwat he jo lasketuksi wiisisataa ikkunaa ja wiisikymmentä porttia, mutta enemmän niitä oli. Akkunoita oli seitsemänsataa ja portteja seitsemänkymmentäseitsemän. Mutta mitä luulette, mitenkähän se kaupunki pyöri? Kukon jalalla! Niin, ihan warmasti, kukon jalalla se pyöri. Gyurika sen ensiksi hoksasi ja mitäpä lie ajatellutkaan innoissaan, wetäisi taskustaan kreutserin, tähtäsi sillä kukon jalkaa, ja ennenkuin toiset huomasiwatkaan, lensi jo kreutseri.

Hei kuulkaapa kummia lapset! Jokin kilahti kowasti, totisesti enpä tiedä, mikä lie ollut, ehkä kukon jalka, wai olisiko ollut jokin muu, niin waan käwi, että kaupunki yht'äkkiä pysähtyi pyörimästä. Ja niin monta kuin oli porttia kaupungissa, awautuiwat kaikki käden käänteessä ja joka portista tuli esille kaksitoista sotamiestä. Siellä ne seisoiwat paljastetuin miekoin odottaen mitä tuleman piti. He katseliwat laaksoon, etsiwät silmillään, eiköhän piileksisi tuolla joku, joka loihti kaupungin pysähtymään. Samassa he äkkäsiwät kaksitoista poikaa.

„Hei pojat!" huusiwat sotamiehet ensimäiseltä portilta, „tekö pysäytitte kaupungin?"

„Me!", wastasi Gyurika urheasti.

Pitempiin puheisiin eiwät sotilaat ruwenneet, he juoksiwat alas pitkin portaita, wangitsiwat pojat ja weiwät heidät kaupunkiin. Heidät wietiin suoraa tietä kuninkaan eteen. Sillä tässä kaupungissa asui musta kuningas.

Kuningas istui siellä linnan porrashuoneessa wedellen pitkäwartisesta piipustaan pitkiä sawuja.

Hän otti piipun suustaan ja huusi pojille:

„Tulkaa waan, tulkaa!"

Tahtoiwatpa tai eiwät, mennä täytyi, sillä sotamiehet seurasiwat heitä sekä edessä että takana.

Niin tuliwat he linnan esikartanoon kuninkaan eteen. Edellä kulki Gyurika, jäljessä seurasiwat weljet. He paljastiwat päänsä ja terwehtiwät kunnioittaen.

„Jumal'antakoon hywän päiwän, kuuluisa kuningas!"

„Jumal'antakoon!" wastasi kuningas, „mutta millä asioilla te kuljette?"

Wastasi Gyurika:

„Kuuluisin kuninkaani! elän tai kuolen, käsiisi antaudun, me etsimme palwelusta ja siksi tulimme tänne."

„Hywä on, hywä on, mutta miten rohkenitte pysäyttää pyöriwän kaupunkini?" tiuskasi kuningas, wihaisesti rypistäen kulmiaan.

„Kuuluisin kuninkaani", sanoi Gyurika, „anna armosi weljilleni, sillä he owat syyttömiä. Minä linkosin kreutserilla kukonjalkaan ja silloin pysähtyi kaupunki."

„Mikä peijakkaan kreutseri se oli?" kysyi kuningas.

„Sen antoi isäni minulle lähtiessämme kotoa; se oli hänen wiimeinen kreutserinsa, senkin hän antoi minulle."

Niin kauniisti sanoi tämän Gyurika, että kuninkaalta putosi piippu hampaista ja silmästä wierähti kyynel.

„Mutta totisesti, oletteko te kaikki yhden isän lapsia?" kysyi kuningas.

„Oi kuuluisin kuninkaani", wastasi Gyurika, „wielä jäi kotiimme kaksitoista weljeä!"

„Kaksitoista! Sitten teitä on neljäkolmatta kaikenkaikkiaan! No jopa nyt jotakin, minä olen kuningas ja minulla

on wain yksi tytär, eikä yhden yhtä poikaa! Hm, hm!" Hän pudisteli päätään, wanha kuningas, niin että wapisi walkoinen parta. „No, älkää peljätkö pojat, en wihastu teille, otan teidät palwelukseeni. Mutta sen sanon jo edeltäpäin, että minun talossani ei palwelus ole leikintekoa. Minulla on hewostalli, jossa on tuhatkaksisataa kultaharjaista warsaa. Nämä minä jätän teidän hoidettawiksenne. Näettekö noita epälukuisia wartaisiin pistettyjä päitä tuolla muurin takana?"

Pojat katsoiwat kuninkaan piipunwarrellaan osottamaan suuntaan. Totta totisesti, siellä oli joukottain seipäitä ja jokaiseen oli pää warrastettu.

„Näemme", sanoi Gyurika.

„No katsokaapa, nämä kaikki oliwat hewospaimenia ja seiwästin heidän päänsä siksi, etteiwät he osanneet wartioida kalliita warsojani niin ettei ainutkaan häwinnyt hän tietämillä. Minä jo edeltäpäin sanon teille, että teidänkin käy samoin, jos ainutkaan hewonen katoaa. Mutta jos hywin wartioitte, teen teistä suuria herroja. Sen wakuutan kuninkaansanallani.

Waikka weljekset jo hiukan peljästyiwät, sanoi Gyurika: „Elämme tai kuolemme, kuuluisin kuningas, kaitsemme warsojasi."

Siihen sanaan puristi kuningas jokaisen kättä, sitten tuotiin wiiniä ja harjakaiset ryyppättiin. Yllin kyllin oli syötäwää ja juotawaa ja pulskasti pojat asuiwatkin.

„Hohhoi", huokasiwat tuon tuostakin pojat, „antaisiwatpa isällemme ja weljillemmekin edes rippeitä näistä!"

Päiwällisen jäljestä wei kuningas pojat tallia näkemään. No, woittekohan edes kuwitella, miten rajattoman suuri

se oli. Ajatelkaapa, siellä oli tuhatkaksisataa korskuwaa ratsua. Niiden hopeanhelakat harjat loistiwat niinkuin olisi tallia walaissut tuhannet kynttilät. Seimet oliwat puhdasta kultaa ja kullasta oliwat riimujenkin warret. Poikien silmiä aiwan häikäisi niiden kirkas wälke.

„No", sanoi kuningas „täällä on tuhatkaksisataa ratsua. Joka mies saa osalleen sata warsaa. Alkakaapa siis heti palwelukseenne, sillä jo ensi yönä täytyy teidän paimentaa hewosia arolla."

Niinpä käwiwät pojat työhönsä käsiksi. He irrottiwat riimut renkaista ja kukin wei pihalle sata warsaa. Kaupungista he lähtiwät pitkänä jonona: ensimäisenä weljeksistä wanhin ratsuineen, häntä seurasiwat muut, wiimeisenä Gyurika. Mutta kun he juuri oliwat menossa portista ulos, huomasi tämä pielukselle laihan, luisewan warsan. Hän kääntyi takaisin sitä silitelläkseen.

„No sinä kait jäät kotia? Näyttääpä siltä kuin ei sinua kukaan ajattelisi."

„Niinpä niinkin, totta puhut sinä hywä poika", sanoi warsa, „ei minua kukaan kaipaa".

Gyurika katsoi hämmästyneenä warsaa.

„Mitä, sinä osaat puhua? Mikä kumman warsa sinä olet?"

„Loihdittu warsa olen, pikku ystäwäni. Kiitos hywäilyistäsi, wielä sinä minua monasti tarwitset. Entiset paimenpojat aina piiskasiwat ja löiwät minua ja kuitenkin käyttiwät minua hywäkseen."

„Woi, minä en sinua lyö", sanoi Gyurika, „sillä minä tiedän, miten kirwelee piiskan siwallus. Tule matkaani, pikku warsaparka, tule laitumelle, siellä leikimme yhdessä."

Ei witkastellut warsa, lähti Gyurikan matkaan. Se kaarsi kaulansa uljaasti, ja niin he ennättiwät kadun päähän kultaharjaisten ratsujen jäljessä. Niinpä niinkin, lapset, kerronpa wielä senkin teille, että juuri kun he meniwät portista ulos, sanoi warsa:

„Kuule Gyurika, missä on kreutserisi."

„Minun kreutseriniko? Tiedätkö senkin, että minulla oli kreutseri?"

„Mitenkäpä en sitä tietäisi! Näinhän minä, miten linkosit sillä kukonjalkaan. Mene waan sinne ja ota se pois, sillä wielä sinä sitä tarwitset."

Gyurika juoksi kukonjalan luo, ja tosiaankin oli kreutseri wielä siinä. Mutta samassa kun hän tempasi sen irti, lähti kaupunki pyörimään niinkuin winha tuulimyllY.

„Mutta miten pääsemme jälleen sisälle?" kysyi Gyurika.

„Siitä älä huolehdi, kyllä auttaa kuningas palatessamme, ja ellei hän, niin kylläpä kreutserisi."

Joutuiwat he wihdoin kadun päähän. Äärettön ihmisjoukko tulwaili porteille nähdäkseen miten läksi tuhatkaksisataa kultaharjaista ratsua, kierrellen, kaarrellen, hirnahdellen kaupungista. Mutta säälien he huusiwat pojille:

„Poika parat, luetut owat elämänne hetket!"

Aurinko oli jo kierähtänyt hywän matkaa keskitaiwaalta heidän joutuessaan arolle. Warsat käwiwät kaikki heti lihawille laitumille ja haukkasiwat, niinkuin eiwät wiikkoon olisi apetta rouskutelleet. Pojat asettuiwat piiriin lähteen partaalle ja siellä pitiwät silmällä hewosia. Hiljakseen läheni hämärä ja pojat ryhtyiwät rakentamaan suurta rowiota keskelle laidunta. Läheisen metsän wierulta he raahasiwat suuria puita ja wirittiwät roiman rowion. Mutta juuri kun

kokko oli korkeimmillaan ja liekit loimottiwat kohden taiwasta, sanoi Gyurika weljilleen:

„No pojat, kiertäkäämme nyt ratsumme ja tarkastakaamme hiukan ympäristöämme."

Pojat lähtiwätkin, mutta loihdittu warsa pysähdytti Gyurikan.

„Jää tänne sinä!"

„Mitä tahdot, pikku warsani?"

„Sitä, kunnon pikku herrani, että sinä et wielä edes tiedä, kenen waralta teidän tulee warsoja warjella."

„Enpä tiedä."

„No tiedä sitten: haltiat teitä uhkaawat."

„Missä ne sitten asuwat?"

„Tuolla naapurimetsässä."

„Ja milloinka ne meidät yllättäwät?"

„Puoliyön aikaan täsmälleen, pikku herrani."

„No tulkootpa waan, kyllä me niistä suoriudumme."

„Hiljakseen käsikähmäten. Pikemmin järkeä käyttäen, kuin wäkiwoimin", sanoi loihdittu warsa.

„Mitäpä sitten tekisimme?"

„Mitäkö? Mutta ensinnäkin: onko teillä piippuja?"

„Ei ole."

„No, ellei ole, niin karahutamme kaupunkiin takaisin. Kuninkaalla on niitä tuhatlukuisin. Pyydä häneltä."

Ei woinut Gyurika ymmärtää, mitä tekisi loihdittu warsa piipuilla.

„Hyppää selkääni," sanoi warsa.

„Niinkö arwelet! jokohan tuo kestäisi!"

„Hyppää waan selkääni!"

Hyppähti Gyurika, ja samassa silmänräpäyksessä he oliwat jo kaupungin edustalla. Se pyöri niinkuin pyörremyrsky, mutta warsa siitä huoli wiis: karahutti sisään ensimäisestä portista, keskelle linnan pihaa.

Siellä istui kuningas nytkin porrasaulassa pöllyttäen sawuja suun täydeltä. Mutta lankesipa piippu hampaista ja auki rewähtiwät silmät ja suu, kun Gyurika kopsahti hänen eteensä.

„Mikä hätänä, Gyurika poikani, mikä hätänä", tiedusteli kuningas, „miksi tulit takaisin?"

„Kuuluisin herrani, älä wihastu, piippuja tulin hakemaan."

„Piippuja? Mihin sinä piippuja?"

„On niin sietämättömästi hyttysiä arolla", wastasi Gyurika wiekkaasti, „niistä on pääsemättömissä ilman piippuja. Pyydän nöyrimmästi, herrani, anna minulle ja weljelleni kaksitoista piippua."

„Jopa nyt joutawia, mutta auttaahan teitä pitää."

Kuningas käänsi päätään ja kutsui palwelijaa.

„Tuo piippuhuoneestani kaksitoista pitkäwartista, silkkikierteistä piippua."

„Palwelija riensi pois ja palasi hetken kuluttua, tuoden kaksitoista pitkäwartista piippua matkassaan.

„No Gyurika, tässä owat pyytämäsi kaksitoista piippua, mutta warjelkaakin sitten wisusti hewosiani, sillä muuten — katso waan tuonne, näetkö seipäitä tuolla?"

„Näen, näen, kuuluisin kuninkaani, mutta sinne eiwät meidän päämme ainakaan jouda."

„Hywä on, hywä on", mumisi kuningas ja kohotti ylpeästi päätään.

Samassa hyppähti Gyurika loihditun ratsunsa selkään, terwehti kuningasta sotilaan tawoin ja hip hei! hän karahutti linnan pihasta.

Kuningas katseli hämmästyneenä. Hän ei siihen asti ollut edes huomannutkaan rystyistä ja kulmikasta warsaa, joka lensi kuin lintu, waikkei sillä ollut siipiäkään. Samassa he katosiwat, herra tiesi mistä olikaan tuo pikku pojannaskali löytänyt lentäwän warsansa. Mutta kun hän yritti lähteä jäljestä, oli Gyurika ratsuineen jo häwinnyt, kaukana hän oli jälleen arolla.

Aurinko oli juuri mennyt mailleen, poikien rakentamat paimentulet kajastiwat kauas, heittäen taiwaalle loisteen, hohtawan kuin kirkas päiwä. Loimottiwat liekit, hulmusiwat kirkontornin tasoilla. Kaupungissa luuliwat ihmiset suurenmoisen ilotulituksen olewan tekeillä. Pojat kierteliwät paraikaa laumaansa, kun Gyurika pöllähti heidän keskelleen.

„No pojat", sanoi hän, „toin teille piipun kullekin".

„Mihin sinä niitä?" ihmetteliwät toiset.

„Sytytänme yön waiheilla, jotta sääsket pakenisiwat."

„Ei poikaseni, ei ole täällä niitä ainuttakaan", sanoiwat pojat.

„Ellei wielä, niin kyllä pian. Yks, kaks, kolme, pian piippu joka miehen hampaisiin." Ja wastausta odottamatta hän äkkiä työnsi jokaisen suuhun piipun.

„Kaikissa sitä ollaankin, eihän näissä ole tupakan muruakaan", inttiwät wastaan pojat.

„No ei ole minunkaan piipussani", ilwehti Gyurika.

Mutta noiduttu warsa tuli Gyurikan luokse, nykäisi häntä hiukan ja sanoi:

„Ei niihin oikeata tupakkaa tarwitakaan. Tule metsään, haemme sireenin lehtiä, niiden sawua pelkääwät haltijat."

Nuolenkantaman päässä oli sireenipensaita ja sinne riensi Gyurika warsoineen.

Silmänräpäyksen kuluttua he palasiwat, mukanaan kantamuksen täysi lehwiä. Huolellisesti täytettiin nyt piiput, sytytettiin, ja ilmoille pöllähteliwät sakeat sawut.

He istahtiwat piiriin ympärille ja kuunteliwat äänettöminä yhden satuja tarinoidessa, tawan takaa wetäen piipusta pitkiä haikuja. Mutta eiwät he paljoa kestäneet, pyörtyiwät kaikki kaksitoista.

„Pankaa pois piiput", sanoi warsa, „kyllä pian ilmotan, koska owat piiput sytytettäwät uudelleen".

Pojat paniwat piiput pois ja istuiwat iltaa satuja kuunnellen. Yhtäkkiä noiduttu warsa hirnahti kowasti. Pojat kawahtiwat pystyyn yhtenä miehenä.

„Sytyttäkää piippunne pojat ja rientäkää kukin hewostenne luokse. Kun annan merkin, niin imekää."

„Mutta miksi, miksi?“ kysyiwät pojat.

„Pahat haltiat tulewat. Kun ne hyökkäämät päälle, puhaltakaa sawua niiden silmille.“

Totisesti olikin oikeassa noiduttu warsa: läheniwät pahat haltiat. Tuolla ne asuiwat naapurimetsässä ja joka yö ne kierteliwät kuninkaan laidunmaita. Waikka edelliset paimenpojat kuinkakin oliwat woimiaan ponnistaneet, eiwät ne jaksaneet pysyä walweilla, sillä jokin ihmeellinen tuulen wiri jähmetti heidän kaswonsa, ja waikka he seisoiwatkin, nukkuiwat he seisomasijoilleen ja haltiat weiwät matkassaan parhaat ja kauneimmat ratsut. Tämän kumman tuulen loihtiwat pahat haltiat eikä sitä wastaan tehonnut mikään muu, kuin sireeninlehtien sawu. Mutta siitä eiwät paimenpojat mitään tienneet. Jos he olisiwat huomanneet, jos olisiwat ystäwällisesti silitelleet loihdittua warsaa, olisi se warmasti ilmottanut heillekin salaisuuden.

Hei, lapset, minkämoinen kiehuna, riehuna syntyi kun pahat peikot tanssien, nauraen, huutaen, hoilaten, hipellen, hyppellen työntyiwät arolle. Jokainen peikko otti osalleen kymmenen, kaksikymmentä hewosta ja lähti ajamaan niitä metsää kohden. Niin käwi ennen. Mutta nyt jäiwät ne silmät, suu aukinaisina töllistelemään, nähdessään, että jok'ainoa poika oli pystyssä ja wieläpä walweilla warsin sireeninlehtien sawun tuprutessa sakeana piipuista. Peikot puhalsiwat kuumaa, nukuttawaa wiriänsä yhä raiwokkaammin poikia kohti, mutta eiwät pojatkaan jääneet hitaiksi, waan pöllähytteliwät takaisin aimo sawuja.

No syntyipä siitä totisesti hihkaus ja huhkaus ja aikamoinen aiwastus.

„Atsih! Atsih!“ kaikui kaikilta kulmilta.

Mutta loihdittu warsa waan yllytti poikia:

„Puhaltakaa, puhaltakaa pojat, älkää pelsätkö!"

Kylläpä he totisesti puhalteliwatkin, ei heitä olisi tarwinnut edes kehottaakaan. Peikot kierteliwät, kaarteliwat, hyppeliwät korkealle ilmaan ja teräwillä kynsillään repiwät werille poikien kaswot, mutta wikkeliä oliwat pojatkin, ryhmysauwoillaan jaellen peikoille aimo iskuja.

Mutta yht'äkkiä kuului kimakka wihellys yli aution aron. Peikot kiljuen ja ulisten suin päin juoksiwat kohden wihellystä. Se oli johtajan wihellys. Tuolla se makasi ähkien woihkien Gyurikan edessä, joka sauwallaan oli niin äkäisesti osunut ylipeikon päähän, että se pitkänään wirui maassa. Peikot tarttuiwat nopeasti johtajaansa ja kiireimmän kaupalla ne katosiwat, niinkuin olisi maa heidät niellyt.

„No pojat", sanoi loihdittu, „hywinpä te suoriuduittekin, mutta wielä kahtena yönä on kowat koettawina. Ensi yönä tulee peikkoja kahta wertaa kauheammin, ja silloin ei piippu riitä torjujaksi. Mutta nyt nukkukaa ja olkaa rauhassa, sillä waara on jo woitettu ja hewoset saawat olla rauhassa."

Pojat laskeutuiwat nukkumaan hiipuwan hiillokseen ympärille, sitä ennen kuitenkin kiittäen Jumalaa pelastuksestaan ja warjelukseestaan, sekä rukoiliwat kotona olewien, isän ja weljien, wieläpä loihditun warsankin puolesta.

Niin nukkuiwat he aamuun asti. Mutta mistähän he näkiwät unta, mitä arwelette? Pienestä mökkipahasesta, jossa köyhä mies asui kaksinetoista poikineen, itkien odotuksissaan päiwin öin. Warhain aamulla he hawahtuiwat ja pesiwät itsensä; sitten kokosiwat he lauman ja lähtiwät pyöriwää kaupunkia kohden, näyttääkseen kuninkaalle, ettei pienintäkään wahinkoa ollut tapahtunut hänen hewosilleen.

Kuningas siellä jo poltteli pitkää piippuaan porrasaulassaan ja näki etäältä tulewan ratsulauman. Hänen ei tarwinunt muuta kuin heittää silmäys siihen, kun hän jo huomasi, että kaikki oli ennallaan.

„Hm", mietti hän itsekseen, „jopa owat nuo aika hirtehisiä, nuo pojat. Mokomaa en eläessäni ole nähnyt waikka jo olen ikämies."

Hämmästyksissään hän aiwan pudotti piipun hampaistaan. Mutta aawistattekohan mikä ihmetapahtuma sen aiheutti: kaupunki seisahtui yht'äkkiä pyörinnästään, sillä Gyurika linkosi taasen onnenkreutserilla kukonjalkaan. Totinen ihme, kaupunki pysähtyi. Totisesti. Ensimäisenä ratsasti Gyurika nuutturaisella warsallaan. Hei, miten se tanssikaan hilpeätä hywää mieltänsä! Miten tömisi tanner! Kun sitten koko ratsujoukko tulwahti linnanpihalle, ratsasti Gyurika kuninkaan eteen, terwehti sotamiehen lailla ja sanoi:

„Kuuluisin kuninkaani, elän tai kuolen, käsiisi antaudun, hewosesi owat wiwittumattomina täällä!"

„Sen näin jo kaukaa, Gyurika poikani" sanoi kuningas, „mutta älä nuolaise, ennenkuin tipahtaa. Saadaanpa nähdä, mitä ensi yö kantaa hämärässään!"

Wielä päiwän kirkkaana helottaessa, syötettyään ja juotettuaan kaikki tuhannenkaksisataa hewosta, lähtiwät he takaisin arolle. Kaikki kaupungin kansa tulwehti kaduilla, mutta nyt he oliwat yksimielisiä siitä, että sellaista ei wielä koskaan oltu nähty: ei ainoatakaan puuttunut laumasta.

„Merkillisiä menninkäisiä nuo pojat lienewät", sanoiwat ihmiset toisilleen.

Gyurika ratsasti nytkin pienellä warsallaan wilkumatta oikealle tai wasemmalle, suoraan wain eteenpäin, alati

pitäen silmällä ratsujoukkoa. Matkalla jutteli hän warsalleen:

„Kuulehan, rakas warsani, kunpa olisi ensi yökin yhtä onnellinen kuin wiimeinen!"

„Onko sinulla tallella wielä onnenkreutserisi?" kysyi warsa.

„Onpa niinkin", wastasi Gyurika tunnustellen taskuaan. Siellä olikin kreutseri.

„Warjele sitä wisusti, sillä wielä sinä sitä tarwitset."

„Eiwät kait sitä peikot pelkää?"

„Et sinä sitä peikkojen tähden tarwitse."

„No kenenkä waralta sitten?"

„Kuninkaan."

„En ymmärrä."

„Ylihuomisaamuna ymmärrät."

Silläwälin oliwat he ehtineet niitylle. Hewoset käwiwät rehewään ruohoon käsiksi, pojat taasen kokosiwat puita ja suuria oksia rakentaakseen rowion.

„Ihahahaa" hirnahti loihdittu warsa, „tänään tarwitaan paljon puita, enemmän kuin ennen. Jokainen tehköön oman kokkonsa ja sireenipuista."

„Tuleeko tänään paljonkin peikkoja?" kysyi Gyurika.

"Satakunta, luulen ma. Elisabet haltiatar on hirmustunut, tunnen hengityksensä."

Pojat hakkasiwat pienillä kirweillä sireenipuita, rakensiwat kaksitoista paimentulta ja sytyttiwät ne pimeän tullen. Niin wäkewä oli näiden kahdentoista tulen hohde, että koko kaupunki riensi uiitä katsomaan. He luuliwat jo että tuli oli päässyt irti haltiametsään. Keskiyön lähetessä sytyttiwät pojat piippunsa ja odottiwat peikkojen tuloa, kukin walkeansa wieressä.

No, totta tosiaankin ne saapuiwat kahdentoista lyönnillä. Jo kaukana he puhalsiwat nukuttawan tuulensa. Pojat oliwat wähällä tupertua, ja Gyurikan täytyi tarttua warsansa harjaan, ettei kaatuisi.

„Rauhotu, pikku herrani, älä pelkää", rohkaisi warsa Gyurikaa.

Jo tuliwat peikot hurjasti winkuen, wonkuen, punaisissa

wiitoissa ilmassa lentäen. Kierteliwät, kaarteliwat, tekiwät kuperkeikkoja ilmassa ja repiwät pitkäkyntisillä sormillaan poikia, niin että weri tirskui. Mutta maahan ne eiwät uskaltaneet laskeutua, sillä silmiä kirweli myrkyllinen sawu milloin paimentulista nousten, milloin poikien piipusta pöllähtäen, ja jos ne wälistä rohkeniwat kurkottaa kätensä johonkin hewoseen ruwetakseen, saiwat ne heti aimo iskun tukewasta ryhmysauwasta.

Mutta ylinnä muita liiti itse Elisabet haltiatar timanttiwaunuillaan. Kaksitoista kultaharjaista oritta weti waunuja halki ilmojen ja sieltä Elisabet haltiatar kiihotti ja rohkaisi peikkojaan.

„Kiskokaa! raadelkaa! älkää antako perään!" huusi hän wimmoissaan joukolleen.

Mutta turhaan kaikuiwat kiihotukset ja hyödyttömiä oliwat rohkaisun sanat. Sata oli peikkoja, mutta ainuttakaan hewosta eiwät ne saaneet ryöstetyksi.

Kaswot rewittyinä ja werissä palasiwat pojat seuraawana aamuna pyöriwään kaupunkiin. Mutta mitäpä he siitä huoliwat: ei puuttunut ainoatakaan hewosta. Kuningas istui nytkin piippusalissaan ja jo kaukaa hän huusi:

„Reippaita poikia olette! Näen jo, ettei yksikään hewosistani ole kadonnut."

Komeasti hän kestitsi poikia ja wakuutti, että jos he kolmantenakin yönä yhtä hywin warjelisiwat hänen hewosiaan, tekisi hän Gyurikasta kuninkaan ja hänen isästään sekä weljistään herttuoita.

Sitten antoiwat he hewosille runsaasti apetta ja lähtiwät kolmannen kerran takaisin arolle.

„Onko sinulla onnenkreutserisi tallella?" kysyi noiduttu warsa Gyurikalta.

„Tallella on", wastasi Gyurika.

„Hywä on, huomenna se walmistaa sinulle suuren onnen."

„Minkä onnen?"

„Saat sitten nähdä, säilytä sitä waan tarkasti. Katsohan tässä, minäkin löysin tänään tieltä kreutserin. Pane sekin talteen. Joku tulee ensi yönä luoksesi ja pyytää niin wastustamattomasti sinulta onnenkreutseria, että sinä sen war-

masti annat. Anna hänelle se, jonka minulta sait. Pane se wasempaan taskuusi. Mutta älä unohda, että onnenkreutseri on oikeassa taskussasi!"

Gyurika ei woinut arwata, kuka se mahtoi ollakaan, joka niin wastustamattomasti saattaisi pyytää häneltä onnenkreutseria. Hän kysyi wielä kerran warsaltaan, kuka se olisi.

„Nuori kuninkaantytär", sanoi warsa.

„Onko kuninkaalla tytär?"

„Ei se ole tytär, waan tyttärentytär, samanikäinen kuin sinäkin."

Silläwälin alkoi jo hämärtää, kun he saapuiwat arolle ja pojat ryhtyiwät rakentamaan rowiota. Kaikki sireenipuut ja pensaiden lehwät kerättiin yhteen wiimeisen yön waralle. Jos he wielä tänä yönä saisiwat peikot pakosalle, eiwät ne enää uutta kertaa yrittäisi.

He oliwat juuri wirittämässä tulia, kun warsa isosti hirnahti.

„Ihahahaa. Kuningas tulee!"

Niinpä niinkin, oikeassa oli loihduttu warsa. Kuningas tuli kuusiwaljakolla ajaen. Hänen wierellään istui hänen pieni tyttärentyttärensä, kultakutri neitonen, niin ihmeellisen kaunis, että olisi rohkeammin uskaltanut katsoa auringon kehrää kuin häntä.

Pojat seisoiwat riwissä kuin sotamiehet ja terwehtiwät kuningasta.

„No pojat", sanoi hän, „tulin minäkin omin silmin näkemään, miten te peikkoja ajatte käpälämäkeen."

Hän astui waunuistaan, palwelijat asettiwat istumasijoiksi kaksitoista tyynyä tulenliepeelle. Niille asettui kuningas prinsessoineen. Sitten täytti hän piippunsa, sytytti ja käwi poikien kera pakeille illan ratoksi.

Gyurika oli werraton sadunkertoja ja kaiken iltaa hän kertoi satuja toisensa jälkeen kuninkaantyttärelle, siten unta karkottaakseen. Sadun päätyttyä tämä aina kauniisti rukoili: „Kerro wielä Gyurika, kerro, kaunis oli satusi!"

Niin wieri ilta keskiyötä käsin. Silloin tapahtui sellaista, etteiwät pojat edes unissakaan olleet mokomaa nähneet. Kun tornikello kaupungissa löi kahdennentoista lyömänsä, kiitiwät peikot joka taholta esille. Ne tekiwät kuperkeikkoja, tanssiwat, winkuiwat, wonkuiwat ja huusiwat kaikenlaisia käsittämättömiä sanoja, mutta ne jotka kieriskeliwät ilmassa, putosiwat päistikkaa maahan. Sireenipuun sawu tursi heidät taiinnoksiin, ja he jymähtiwät maahan, niin että tanner tärisi. Useat waappuiwat ja hoippuiwat niinkuin tutisewat wanhukset. Enpä tainnut wielä kertoa, että tänä iltana kaikki kaksitoista poikaa saiwat kukin winkuwan piiskan. Hei, syntyipä siitä wiuhuna ja pauke, niin että kaikui metsä, kaikui wuori! Pieni kuninkaantytär painaltausi lähemmä isoisäänsä, mutta putosipa kuningaswanhukseltakin piippu hampaista. Wieläpä tyynytkin wieriwät toinen toisensa jäljestä pitkin pientaretta. Yht'äkkiä hän huomasi istuwansa paljaalla maalla.

Peijakkaan pojat!" murisi kuningas itsekseen, wieläpä ne minutkin tässä nuijiwat. Wanhaksi olen käynyt ja ikää on karttunut, mutta enpä wielä mokomaa liutaa ole koskaan nähnyt."

Silläwälin pojat sitoiwat käsistä kiinni peikot, niin monta kuin niitä oli. Sitten weiwät he woihkiwat ja ulisewat peikot kuninkaan eteen. Gyurika wangitsi itse Elisabet haltiattaren, joka putosi waunuistaan pahasti loukaten itsensä.

„Kuuluisin kuninkaani, elän tai kuolen, käsiisi antaudun", alkoi Gyurika puheensa, „tässä owat kaikki pahat haltiat, eiwät ne enää hewosiasi ahdistele. Täällä on myös itse kuningatarkin. Jos tahdot, owat kaikki orjiasi."

„Hywä on, poikani Gyurika, warsin olen sinuun tyytywäinen. Wielä tänä yönä wien ne kaupunkiin ja suljen wisusti tyrmään. Te ajakaa hewoseni wielä aamun tullen kaupunkiin ja minkä lupasin, sen silloin täytän.

Samassa weti kuningas esille pienen kultapillin, puhalsi siihen, ja silmänräpäyksen kuluttua seisoi hänen edessään sata sotamiestä täysissä warustuksissaan.

„Wiekää nämä peikot linnaan ja sulkekaa tyrmään. Mutta jos yksikään pääsee karkuun, putoawat päänne."

Sotamiehet lähtiwät peikkoineen, mutta kuningas jäi wielä hetkeksi poikien luokse. Kylläpä hän hywin tiesi, miksi hän sinne jäi. Oli wannottanut jo kotona tyttärensä tytärtä, että hän pyytäisi Gyurikalta onnenkreutseria. Kun se kerran olisi hänen hallussaan, tulkoon Gyurika kaupunkiin, jos woi. Sillä kuningas jo katui luwanneensa Gyurikalle ja hänen weljilleen niin paljon.

Pikku kuninkaantytär hiipi Gyurikan luokse ja wienolla, kauniilla äänellään puheli:

„Rakas, kulta Gyurika! Kuulin kerrottawan, että sinulla on kaunis kreutseri, anna se minulle."

Hän wielä hywäilikin Gyurikan päätä.

Gyurika ei odottanut toista pyyntöä, weti taskustaan kreutserin ja antoi sen prinsessalle. Sitä wain puuttui, ettei se ollut onnenkreutseri.

„Woi miten hywä, miten rakas sinä olet", sanoi kunin-

kaantytär. „Huomenna minäkin annan sinulle kauniin muistolahjan, saatpa wain nähdä."

Ja warmasti hän sen sanoikin wilpittömästä sydämestä. Hän uskoi, että Gyurika sanaakaan sanomatta antoi hänelle onnenkreutserinsa, ja tämä hywäsydämisyys häntä warsin wiehätti. Hän aawisti, että isoisällä on Gyurikaa wastaan pahoja mielessä, ja päätti itseksen auttaa häntä huomenna, jos wain suinkin woisi. Hän heittäisi Gyurikalle kreutserin,

kun hän huomenaamuna tulisi kaupungin edustalle eikä woisi ilman sitä päästä sisään.

Kaikkein sydämellisimmällä äänellään hän heitti hywästit Gyurikalle:

„Hywää yötä, Gyurika! Jumalan huomaan. Huomenna kyllä tapaamme toisemme."

Kun kuningas huomasi, että nyt on prinsessalla kreutseri, istuutui hän waunuihinsa ja ajoi kotiin.

Kun hän oli mennyt, tuli warsa Gyurikan luokse ja sanoi:

„Tiedätkö, miksi kuningas tahtoi kreutserin?"

„Enpä luule, että se hänelle joutui; prinsessa sen sai."

„Kyllä kait. Kreutseri on jo kuninkaan taskussa."

„Ja mihin hän sitä tarwitsee?"

„Mihinkä? Siihen, ettet woisi pysäyttää kaupunkia pyörimästä ja ettet pääsisi kaupunkiin sisälle. Sillä kuningas jo katuu luwanneensa sinulle kuninkuuden. Eilen oli punaisen kuninkaan poika hänen luonaan pyytämässä prinsessaa puolisokseen. Ja kuningas lupasi hänelle sekä prinsessan, että kuningaskunnan."

„Mutta siitä ainakaan ei tule mitään!" pröystäili Gyurika. „Eipä niinkään, jos sinulla waan on onnenkreutserisi tallella. Tutkitaan."

Oli kuin olikin onnenkreutseri Gyurikan taskussa.

„Hywä on, kaupunkiin me pääsemme. Mutta punaisen kuninkaan pojan kanssa saat käydä kiistasille."

„Hän saa wäistyä", sanoi Gyurika, läimäyttäen piiskallaan niin woimakkaasti, että kaikki kaupunkilaiset hyppähtiwät pystyyn peljästyksestä.

Aamun tullen hawahtuiwat pojat, kokosiwat hewoslauman ja iloisia lauluja kajahutellen lähtiwät kohden pyöriwää kaupunkia. Nytkin istui kuningas porrasaulassa, puhallellen sakeita sawuja silkkikierteisestä, pitkästä piipustaan, salamyhkäisesti wilkutellen silmiään.

„Tulkaa, tulkaa waan", mumisi hän partaansa, „tänne ette te ainakaan pääse."

Sitä hän ei ollenkaan tullut aprikoineeksi, että hewosetkin jäisiwät tulematta, elleiwät pojat sisälle pääsisi. Ne hän

warmaan olisi menettänyt, kun pojat olisiwat wieneet warsat matkaskaan.

Kuninkaantytär istui ikkunan ääressä odotellen hänkin poikien saapumista. Hänen wieressään kurkisteli ikkunasta punaisen kuninkaan poikakin, mutta kuninkaantytär ei suonut tälle silmäystäkään.

Hänkin mietiskeli itsekseen. Ajatteli: tulkaa, tulkaa wain, heitän teille onnenkreutserin, niin pääsette kun pääsettekin kaupunkiin.

Prinsessa oli näet illalla antanut kreutserin wanhukselle, mutta kun kuningas nukkui, oli hän hiljaa hiipinyt hänen luokseen ja ottanut kreutserin.

Gyurika istui nytkin noidutun warsan selässä, joka mielensä iloa korskui ja tanssi hänen allaan. Mutta juuri kun hän oli ehtinyt kaupungin pyöriwien porttien eteen, pudotti kuninkaantytär kreutserinsa. Punaisen kuninkaan poika, jolle kuningaswanhus oli kertonut, miten wiekkaasti hän aikoi pudistaa niskastaan Gyurikan ja hänen weljensä, kurotti kätensä ehkäistäkseen kuninkaantyttären aikeet, mutta se oli jo myöhäistä.

„Mitä!?" tiuskasi hän kuohuksissaan, „sinä heitit hänelle onnenkreutserin!? Merkitseekö se sitä, ettet sinä tahdo tulla puolisokseni?"

„Ajattele mitä tahdot", sanoi kuninkaantytär, „mutta minä en salli, että noita poikaparkoja petetään."

„Minä surmaan ne kaikki kalsitoista!" huu punaisen kuninkaan poika raiwoissaan.

„Riittää kun yhdenkin surmaat", ärsytteli kuninkaantytär.

Kreutseri putosi aiwan Gyurikan eteen, ja waikka hän hy-

win tiesikin, ettei siitä hänelle hyötyä lähtisi, hyppäsi hän ratsailta ja otti kreutserin.

„Hywä merkki", sanoi noiduttu warsa.

„Niin minäkin luulen", sanoi Gyurika ja terwehti lakkiaan heiluttaen kuninkaantytärtä, joka niin herttaisesti hänelle hymyili, että kuninkaanpoika oli pakahtua wihaansa.

Gyurika pisti nopeasti kreutserin taskuunsa, hyppäsi warsansa selkään ja otti esille onnenkreutserin. Tarkasti hän tähtäsi kukonjalkaa ja kling, klang, kuului kowa kilahdus ja samassa pysähtyi kaupunki pyörinnästään ja kaikki portit, niin monta kuin niitä olikin, laukesiwat selkiselälleen. Wanhalta kuninkaalta putosi piippu hampaista.

„Peijakkaan juutakset!" ärähti hän, „taas ne wetiwät minua nenästä". Hän pisti kätensä taskuunsa ja totisesti, poissa oli kreutseri! Hän ei woinut aawistaa, mikä wietäwä oli häneltä warastanut tuon ihmekreutserin.

„Kutsukaa heti luokseni tyttärentyttäreni!" kähisi hän palwelijoilleen.

Tuli kuninkaantytär.

„Sinäkö minulta warastit onnenkreutserin?"

„Minä", wastasi tyttö urheasti.

„Ja heitit tuolle pojanpahukselle", kanteli punaisen kuninkaan poika.

„Ei tarwitse sinun kannella", sanoi kuninkaantytär, „olisin sen ilmankin sanonut!"

Samassa tuokiossa karahutti Gyurika porrasaulan edustalle warsallaan. Mutta se ei ollutkaan enää kulmikas ja nuutturainen warsa, waan ihmeellisen kaunis, jalomuotoinen kultaharju ratsu. Gyurika teki kunniaa ja sanoi:

„Kuuluisin kuninkaani, elän tai kuolen, käsiisi antaudun, kolme päiwää olemme sinua palwelleet, täällä owat ratsusi korskeina ja wikaantumattomina: odotamme lupauksiesi täyttymistä."

„Tosiaankin", sanoi wanha kuningas, „mutta wasta myöhemmin juolahti mieleeni, että punaisen kuninkaan pojallekin lupasin kuningaskuntani ja wieläpä tyttärentyttärenikin. Mitä minä nyt teen?"

„Minä en luowu oikeudestani", pauhasi kuninkaanpoika.

„Minä en rupea sinun puolisoksesi", sanoi kuninkaantytär.

„Kenenkä puolisoksi sinä sitten rupeat, sinä kurja luojan luoma, sinä, joka olet isoisäsi pettänyt?"

„Kenen hywänsä, mutta ei ainakaan punaisen kuninkaan pojan."

„Hoh, kyllä minä tiedän, kenen puolisoksi rupeat", keskeytti kuninkaanpoika. „Tuohon talonpoikaan owat silmäsi takertuneet."

„Siihenpä niinkin, jos tietää haluat!"

Gyurika ei sanonut sanaakaan, odotti wain alallansa.

„Kohta se nähdään, kummanko meistä sinä walitset!" ylwästeli kuninkaanpoika.

Samassa hän katosi, toi hetken päästä miekat ja antoi toisen Gyurikalle. Hän otti itse toisen, talutti esiin ratsunsa ja hyppäsi selkään.

„Kahdesta jää toinen!" pöyhkeili kuninkaanpoika.

„Sitä minäkin", sanoi Gyurika.

Ja niin alkoi kaksintaistelu.

Gyurika ratsasti keskelle pihaa kuninkaanpojan seuraamana. Yhtaikaa he iskiwät miekkansa yhteen, niin että säilästä kipinät kirposiwat. Gyurikalla oli miekka wasta ensi

kertaa kädessä ja se oli lisäksi wielä lyhempi kuin kuninkaanpojan, mutta taitawasti hän sittenkin wäisti joka iskun.

„Wuotahan waan", ajatteli itseksseen kuninkaanpoika, „kohta minä sinut läwistän ja siihen paikkaan sinun päiwäsi päättywät!"

Hän teki työtä mietittyä. Kun Gyurika kerran oikein äkäisesti häntä tähtäsi, kannusti kuninkaanpoika hewostaan ja nopeasti hyökkäsi Gyurikan päälle.

Ellei noiduttu warsa samassa olisi hypähtänyt siwulle, olisi Gyurika warmaan ollut kuoleman oma. Mutta warsa wäisti, isku ei osunut, waan kuninkaanpoika horjahti pahasti ja kopsis — hän putosi päistikkaa maahan.

Gyurika laski miekkansa kärjen kuninkaanpojan rinnalle ja sanoi:

„Kädessäni on elämäsi, punaisen kuninkaan poika! Woisin sinut surmata, mutta saat jäädä henkiin, waikka tiedän, ettet sinä olisi minua armahtanut. Nouse ja laittaudu kotiasi."

Punaisen kuninkaan poika kömpi pystyyn tuskallisesti huoaten, kiipesi waiwalloisesti hewosensa selkään ja hywästiä jättämättä kuninkaalle ja prinsessalle ratsasti häpeissään kaupungista. Eikä häntä sen koommin nähty.

Mutta silloin sanoi kuningaswanhus:

„Mies olet, poikani Gyurika! Nyt wasta näen, ettet wain hewospaimenten parissa ole ensimäinen, waan että urhoistakin olet urhein. Mielihywällä anan nyt sinulle sekä waltakuntani että tyttärentyttäreni.

Gyurika hyppäsi alas warsansa selästä, silitteli hellästi sen kaarewaa kaulaa, päätä ja selkää, sitten meni hän porrasaulaan kuninkaan eteen. Siihen polwistui hän kunin-

kaantyttären kanssa. Kuningaswanhus laski wapisewat kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä. Lopuksi lausui hän: „Wain hauta ja kumeat kuolinkellot teidät erottawat".

No tulipa siitä pyöriwään kaupunkiin kautta seitsemän waltakunnan kuulut syömingit ja juomingit, ilot ja ilonpitäjät ja suuret häät. Köyhä mies ja hänen kotia jääneet kaksitoista poikaansa tuotiin wielä samana päiwänä kultaisilla, samettiwerhoisilla howiwaunuilla. Wanhus ja kaikki pojat puettiin komeisiin waatteisiin, sellaisiin, että niitä wain herttuat kantawat. Gyurikalle pantiin wielä kruunukin päähän.

Kaksi pitkää wiikkoa kesti syömingejä ja juomingeja, päiwin, öin. Siellä oli koolla waltakunnan kaikki kansa, wieläpä ontuwat kerjäläisetkin kiitiwät tanssin tulisessa tahdissa. Kun sitten kaksiwiikkoiset kestit oliwat päättyneet, lähti Gyurika puolisoineen hiukan maailmaa katsomaan. He kiipesiwät ensiksi munankuorelle ja sitten lähtiwät soutamaan pitkin Kykyllö puroa.

Huomenna tulewat he teitä terwehtimään.

□□□□

Waakalintu.

Ei ollut täällä, ei ollut tuolla, oli jossain seitsemänkymmenenseitsemän waltakunnan takana ja waltamerenkin tuollapuolen muuan kuninkaanpoika. Tämän kuninkaanpojan suurin mieliteko oli metsästäminen, ja heti kun aamu sarasti idästä, lähti hän metsälle, eikä ennen palannut kotia, kun jo iltatähti tuikki puidenlatwojen tasalla.

Kerran kulkiessaan metsässä huomasi hän korkean puun latwassa waakalinnun, jonka toinen siipi wiottuneena riippui rentonaan. Kuninkaanpoika tähtäsi waakalintua, mutta lintu sanoi:

„Älä ammu, kuninkaanpoika, palaa ennemmin kotiasi ja tuo tänne kuuden härän wetämät wankkurit. Annahan kun minä sitten laskeudun wankkureihin, niin kun minut kuljetat pihaasi, et sitä totta tosiaankaan kadu."

Sääli kuninkaanpoika waakalintua, lähti kotia ja walsasti wankkurien eteen kuusi wäkewää härkää, palasi metsään, ja waakalintu laskeutui wankkureihin.

Mutta niin se wainen oli painawa, että wankkurit ritisiwät ja ratisiwat alla. Kuninkaanpoika wei waakalinnun kotiaan ja telkesi sen latoon. Aamulla hän astui luuwaan ja kysyi:

„Miten woit, waakalintu?"

„Hywinhän minä woisin, isäntä hywä, mutta kowin olen nälkiintynyt. Onkohan isälläsi lammaslaumaa?"

Sanoi kuninkaanpoika:

„On isälläni satakin lammaslaumaa."

„No jos on, niin anna minulle yksi. Kyllä hywä hywällä palkitaan."

Kuninkaanpoika toi laitumelta kokonaisen lammaslauman, ja silmänräpäyksessä waakalintu söi kaikki willoineen päiwineen. Seuraawana aamuna tuli kuninkaanpoika uudelleen latoon ja kysyi:

„No, waakalintu, miten woit?"

Wastasi waakalintu:

„Hywinhän minä woin, hywä isäntäni, mutta onko isälläsi wasikkalaumaa?"

„On isälläni satakin."

„No jos on, anna minulle yksi, sillä olen kowin nälissäni."

Kuninkaanpoika toi kokonaisen wasikkalauman ja waakalintu nielasi kaikki tuossa tuokiossa. Kolmannen päiwän aamuna tuli kuninkaanpoika jälleen ja kysyi:

„Miten on laitasi, waakalintuni?"

„Hywinpä kylläkin, hywä isäntäni, mutta kowin olen nälissäni."

„Kyllä sinä wielä nälissäsi olet", sanoi kuninkaanpoika, „parasta on ampua sinut, sillä muuten syöt kaiken isäni karjan."

„Älä ammu, kuninkaanpoika, sääli wielä tämä kerta, sillä warmaan minä sinulle hywän hywällä palkitsen. Onko isälläsi wielä hewoslaumaa?"

„Onpa totisesti, sanoi kuninkaanpoika on tuhatkin. Olkoon menneeksi wielä tämä kerta, tuon sinulle wielä hewoslauman, mutta sitten saat jo turhaan pyytää."

Tuotiin kokonainen hewoslauma, mutta saman tien häwisiwät kuninkaanpojan silmien edestä toinen toistaan kauniimmat ratsut.

„No, kuninkaanpoika", sanoi waakalintu, „istu nyt selkääni, niin wien sinut jonnekin. Kohta näet, että hywän hywällä palkitsen."

Istui kuninkaanpoika waakalinnun selkään, se lewitti siipensä, joissa ei enää wikaa ollut. Ne oliwat suuria kuin kaksi suurta mustaa pilweä. Se kohosi kohden korkeutta, ylemmäksi, yhä ylemmäksi, kohosi yli silmän siintämän. Silloin se kallisti itseään hiukan, käännähytti jalallaan, ja kuninkaanpoika pudota lipsahti selästä. Mutta hän ei pudonnut aiwan maahan asti, sillä waakalintu samassa syöksyi jäljestä, kaappasi kynsiinsä kuninkaanpojan ja nosti jälleen selkäänsä. Kysyi waakalintu:

„No, isäntä hywäni, etkö pelästynyt?"

„Pelästyin, kukapa ei siinä olisi pelästynyt."

„Älä ole milläsikään, isäntäni, minäkin pelästyin kun sinä metsässä minua tähtäsit. Pysy waan selässäni, äläkä pelkää."

Niin kohosiwat he jälleen korkeuksiin, mutta kun he oliwat niin korkealla, ettei ihmissilmä maan päältä woinut waakalinnun lentoa erottaa, pudotti se kuninkaanpojan wielä uuden kerran selästään. Taasen syöksi waakalintu nopeasti alas ja tarttui kuninkaanpoikaan juuri kun tämä oli maahan putoamaisillaan ja nosti jälleen selkäänsä.

„Pelästyit, eikö totta, isäntä kulta?"

„Pelästyinpä niinkin, kukapa siinä ei olisi pelästynyt, mutta kauempaa en enää selässäsi istu", sanoi kuninkaanpoika ja aikoi hypätä alas waakalinnun selästä.

„Pysy waan siellä, äläkä pelkää, sinäkin pelotit minua kahdesti ja kahdesti minä maksan samalla mitalla. Nyt en sinua enää pelota."

Kuninkaanpoika rohkaisi mielensä, jäi waakalinnun sel-

kään. Nyt lensi se yli metsien, wuorten ja suurien merien, laskeutui wihdoin maahan timanttilinnan edustalle ja sanoi kuninkaanpojalle:

„Mene linnaan, siellä asuu weljeni, ja sano hänelle, että minä sinut lähetin. Jos hän kysyy sinulta olinpaikkaani, niin älä ilmaise ennen kuin hän sinulle antaa sen, mikä owen edessä on."

Kuninkaanpoika käwi sisään, terwehti kohteliaasti ja kertoi kuka hän oli ja kenen asioilla kulki.

Hei, miten riemastui waakalinnun weli!

„No jopa nyt hywä Jumala sinut tänne saattoi", sanoi hän kuninkaanpojalle, „tuhannen wuotta olen weljeäni etsinyt, kerro missä hän asuu, mistä hänet löydän."

Kuninkaanpoika katsahti owenpieleen, näki siellä pari likaista paitaa ja sanoi:

„En sano ennen kuin minulle annat nuo likaiset paidat."

Waakalinnun weli suuttui ja huusi:

„Korjaa nopeasti luusi, kernaammin olen iankaiken weljeäni näkemättä, kuin annan nuo likaiset paidat."

Kuninkaanpoika juoksi ulos ja kertoi waakalinnulle miten hänen oli käynyt.

„Eipä sitä huoli murehtia, isäntäkultani, istu waan selkääni, niin lähdemme eteenpäin."

Kuninkaanpoika istui selkään ja waakalintu lentäessään timanttilinnan yli iski oikealla jalallaan sitä niin, että linna ruhjoutui aiwan. Sitten lensiwät he eteenpäin, yli wuorten, metsien ja suurien merien, kunnes waakalintu wihdoin laskeutui pienen tuwan edustalle. Hän sanoi kuninkaanpojalle:

„Käy sisään mökkiin, siinä asuu isäni. Kerro hänelle että minä lähetin sinut ja jos hän olopaikkaani kyselee, niin älä

ilmaise ennen kuin hän antaa sinulle pienen kirjan, joka on sängynpäässä."

Kuninkaanpoika astui sisään ja terwehti kohteliaasti waakalintuwanhusta. Kertoi tulewansa hänen nuorimman poikansa luota ja kunnioittawasti toiwotti wanhukselle terweyttä ja menestystä Hei, miten wanhus iloitsi!

„Mutta kerro minulle, missä poikani on, niin täytän kaikki toiwomuksesi."

Sanoi kuninkaanpoika:

„En minä muuta pyydä, kunhan annat minulle tuon pienen kirjasen joka on sängynpäässä."

„Annanpa kylläkin, kernaasti annankin, mutta tuo sitten tänne poikani."

Niine hywineen palasi kuninkaanpoika ja kutsui waakalintua sisään. Sielläkös wasta riemu nousi ja iso ilo, kun ummelleen wuosituhanteen eiwät olleet toisiaan tawanneet. Sanoi waakalintuwanhus:

„No, rakas poikani, nyt en kuolemaa pakene, kun wielä kerran olen sinut nähnyt."

Sitten etsi hän pienen kirjan wuoteestaan ja siunaten antoi sen kuninkaanpojalle. Kuninkaanpoika otti kirjan ja sanoi huoaten:

„Woi, rakas waakalintuni, kowin sinä minua pitkiä matkoja kuljetit, miten minä nyt pääsen kotiani?"

„Älä sitä sure, rakas isäntäni, kun minä sinut tänne toin, niin kyllä sinut takaisinkin saatan. Sen neuwon sinulle wain annan, että elä awaa kirjaasi ennen kuin olet kotona.

Lähtiwät paluumatkalle ja waakalintu halkoi ilmaa äärettömillä siiwillään, niin että wiuhui ja winkui, mutta kuninkaanpoika, mitäpä lie itsekseen ajatellutkaan, awasi kirjan,

tirkisti sinne, ja kuulkaapa kummia, tuosta pienestä kirjasesta hyppähti esiin kokonainen kultaharjainen hewoslauma. Ja joka hewosella oli sekä jalat että siiwet. Kun ne hyppähtiwät kirjasta, lähtiwät ne lentämään. Waakalintu suuttui:

„Enkö sinulle sanonut, että älä katso kirjaan! Kun et sanaani totellut, saat jäädä tänne, edemmäksi en sinua wie, kokoa laumasi jos taidat."

Ja totisesti ei waakalintu leikkiä laskenut. Se laski kuninkaanpojan maahan, jätti hänet Jumalan huomaan ja lensi takaisin isänsä luokse. Herranen aika, miten kuninkaanpoikaa harmitti ja miten hän kieritteli itseään suuressa murheessaan. Hän olisi antanut waikka kaikki isänsä hewoslaumat, kunhan olisi tämän ainoan saanut kiinni. Hän lähti matkaan allapäin, pahoilla mielin ja tapasi wanhan ukon. Kysyi ukko häneltä:

„Mitä murehdit, kuninkaanpoika?"

„Oi, woi, miksi en surisi, waari kulta, kun tipotiehensä karkasiwat siipiniekat, kultaharjaiset ratsuni, jommoisia ei toisia niiden wertaisia ole koko maailmassa."

Sanoi wanhus:

„Kyllä minä ne ajan kokoon, kun waan lupaat minulle olla koskaan naimisiin menemättä."

Kernaasti kuninkaanpoika sen lupasi, ja tuokiossa oli ratsulauma koolla ja uudelleen kirjassa. Kuninkaanpoika palasi kotia, awasi kirjansa linnan pihalla ja siitä hyppähtiwät esille kaikki kultaharjaiset ratsut, mutta ei ainutkaan karannut, kaikki ne siellä tanssiwat ja hyppeliwät pihalla. Tuli siihen kaikki kansa katsomaan, tuli wanha kuningaskin linnastaan, ja siinäkös ihailtiin ja ihmeteltiin ihmeellisen kauniita eläimiä.

No, wieri aika, kuninkaanpoika unohti wanhukselle antamansa lupauksen — siwumennen sanoen oli se itse paholainen — ja otti puolisokseen naapurikuninkaan tyttären. Mutta juuri kun häitä wietettiin, kun soittiwat mustalaiset, niin että linna helisi, katsoi kuninkaanpoika sattumalta ikkunasta ulos ja näki wanhuksen tulewan. Nyrkkiä puiden se huusi jo kaukaa:

„Juokse pakoon, jos sinulle elämäsi on rakas!"

Kuninkaanpoika peläſtyi pahasti, juoksi talliin, otti sieltä kuusijalkaisen ratsun ja ratsasti pihasta niinkuin mieletön. Seitsemän päiwää ja seitsemän yötä lensi yhtämittaa kultaharja ratsu, aiwan kuin siltä olisi silmät puhkaistu. Wihdoin pysähtyi se csárdan *) edustalle. Kuninkaanpoika koputti ikkunaan:

„Hoi, isäntä, wiiniä tänne!"

Isäntä toi wiiniä ja tunsi kuninkaanpojan. Hän pyysi sisään.

„Ei käy laatuun", wastasi kuninkaanpoika, „sillä piru ajaa takaa."

„Käy sisään waan, kuninkaanpoika", sanoi kapakan isäntä, „minulla on sellainen hewonen, että se wainuaa pirun sadan peninkulman päästä ja hirnuu."

Käwi sisään kuninkaanpoika, söi ja joi wahwasti. Kapakan isäntä antoi hänelle lahjaksi kirjawan pyyheliinan. Mutta juuri kun kuninkaanpoika pisti liinan taskuunsa, hirnui isännän hewonen.

„No nyt lähde jo, kuninkaanpoika, nyt tulee piru."

Kuninkaanpoika hyppäsi ratsunsa selkään, kiiti jälleen

---

*) Csárda (lue: tshaarda) on unkarilainen arokapakka. Suom.

seitsemän päiwää ja seitsemän yötä, pysähtyi wihdoin csárdan edustalle ja koputti ikkunaan:

„Wiiniä tänne, isäntä!"

Isäntä toi wiiniä, näki että wieras oli kuninkaanpoika ja pyysi tulemaan tupaan. Mutta kuninkaanpoika sanoi:

„Ei käy laatuun, piru ajaa takaa."

„Älä pelkää, kuninkaanpoika, käy waan tupaan, minulla on sellainen lehmä että se mylwinnällään ilmottaa pirun tulon jo sadan peninkulman päästä."

Käwi tupaan kuninkaanpoika, söi, joi wahwasti ja sai tältäkin kapakanisännältä liinasen muistoksi. Mutta eipä auttanut sielläkään wiiwytellä, sillä samassa ammui lehmä. Hei, matkaan taas. Kuninkaanpoika ponnahti lentäwän ratsunsa selkään ja kiiti pois jälleen niinkuin olisi järkensä menettänyt. Seitsemän päiwää ja seitsemän yötä hän nytkin ajoi yhtä menoa ja joutui kolmannen kerran csárdan edustalle. Hän koputti ikkunaan:

„Wiiniä, isäntä wiiniä!"

Isäntä riennätti tulokkaalle wiiniä, mutta tunsi samassa kuninkaanpojan ja kutsui huoneeseen.

„Ei käy laatuun", sanoi kuninkaanpoika, „sillä takana ajaa piru."

„No, ellei käy", sanoi isäntä, niin otahan talteen tuosta liina, ehkä siitä wielä apu lähtee."

Kuninkaanpoika joi kiiruimman kaupalla lasin wiiniä, otti liinan ja ratsasti eteenpäin. Seitsemän päiwää ja seitmän yötä hän huristi yhtä menoa ja pysähtyi lopulta suurelle arolle. Siellä hän päästi hewosensa laitumelle, asetti kolme liinaansa päänsä alukseksi ja nukkui. Aamulla heräätessään huomasi hän, että kaikki kolme liinasta oliwat hä-

winneet. Mutta niiden sijaan oli siellä kolme koiraa, suuria kuin karhut.

Ihmetteli ja kummeksi kowasti kuninkaanpoika, mutta koirat haukahtiwat ja sanoiwat:

„Älä kummastele, kuninkaanpoika, istu wain ratsusi selkään, kyllä me sinua seuraamme, eikä sinun enää tarwitse pirua pelätä."

Ne sanoiwat wielä nimensäkin. Suurimman koiran nimi oli: „Wuorta raskaampi, terästä teräwämpi", keskimäisen nimi oli: „Kaukokuulija" ja kolmannen: „Kaukonäkijä".

He kulkiwat, matkasiwat taukoamatta ja tuliwat pienen mökin luokse. Mökissä asui wanha akka, joka antoi silawaa kuninkaanpojalle, keitti hänelle hywän illallisen ja teki pehmeän wuoteen. Wieläpä koirillekin hän aikoi tehdä tilat, mutta ne sanoiwat: „Ulkona on koirien paikka, owen edessä."

No, kului yö, kuninkaanpoika hawahtui warhain aamulla ja päätti lähteä metsälle, kun hän ei pitkään aikaan ollut metsästänyt.

Sanoi akka:

„Jätä nämä koirasi tänne, etteiwät ne juokse jäniksen jäljestä itseänsä wäsyksiin."

Hywä, kuninkaanpoika jätti koiransa, ja akka sulki ne rautaiseen tyrmään. Kuninkaanpoika lähti metsälle, waelteli sinne tänne ja näki yhtäkkiä pirun tulewaksi.

„Woi, Luojani laupeas, mitä minä nyt teen?"

Nopeasti kiipesi hän korkean puun latwaan. Piru tuli puun alle ja huusi hänelle:

„Tule alas, kuninkaanpoika, muuten rawistan sinut sieltä."

„Pudota waan, en minä sitä sure, kunhan wain sallit minun laulaa ensin kolme laulua."

„Laula minun puolestani waikka kolmekymmentä kolme, kyllä minä tiedän, mitä tahdot. Aijot kutsua koirasi tänne, mutta äitini telkesi ne jo rautatyrmään."

Nyt wasta sai uninkaanpoika tietää olleensa yötä paholaisen äidin luona. Kuitenkin huusi hän täysien keuhkojen woimalla:

„Wuorta raskaampi, terästä teräwämpi, Kaukokuulija, Kaukonäkijä, kunnon koirani, tulkaa tänne!"

Hau, hau, wou, wou; kuuli Kaukokuulija herransa huudon ja janoi Wuorta raskaammalle, terästä teräwämmälle:

„Murra owi, kuomaseni, isäntämme on waarassa!"

Hyökkäsi Wuorta raskaampi, terästä teräwämpi hurjasti owea wastaan. Se räsähti, murtui ja ruhjoutui pihtipielistään ja kymmenistä salwoistaan. Ulos ryntäsiwät kaikki kolme koiraa ja siunaaman hetkessä ne oliwat jo puun a la.

„Mitä me tuolle teemme, rakas isäntä?"

Sanoi kuninkaanpoika:

„Kieritelkää sitä ensin hiukan ja repikää säpäleiksi sitten."

No, kieritteliwät, pyörritteliwät koirat pirua, raahasiwat sinne tänne ja pudisteliwat aika lailla. Kun ne sitten kunnon tawalla oliwat rykelöineet, haukkasi Kaukonäkijä aimo palan, Kaukokuulijakin otti osansa ja mikä yli jäi, sen Wuorta raskaampi, terästä teräwämpi söi suuhunsa.

Wasta nyt uskalsi kuninkaanpoika palata kotiaan ja poikkesi takaisin tullessaan kaikkiin kolmeen csárdaan. Mutta ensimäiseen csárdaan jäi Kaukokuulija. Kuninkaanpoika kutsui sitä, mutta koira ei tullut.

„Turhaan kutsut, kuninkaanpoika", sanoi kapakan isäntä, „sillä tämä on minun koirani".

Samassa muuttui Kaukokuulija liinaseksi. Toiseen sárdaan jäi Kaukonäkijä ja kolmanteen Wuorta raskaampi, terästä teräwämpi; nekin muuttuiwat liinasiksi. Kun kaikki kolme koiraa oliwat hänet jättäneet, hyppäsi hän ratsunsa selkään eikä ennen pysähtynyt kuin kotiportilla. Siellä alettiin häät heti uudestaan, eiwätkä ne wieläkään ole loppuneet. Huomenna lähdemme mekin sinne kuokkawieraiksi.

□□□□

Ei suuret sanat suuta halkaise.

Oli kerran, missä lie ollutkaan, takana seitsemänkymmenenseitsemän waltakunnan ja wielä sitäkin kauwempana, toisella puolella suuren waltameren, missä kippurasaparoinen sika rapakossa rypee, oli köyhä mies, jolla oli kolme poikaa.

Kerran kuulutti kuningas kautta koko waltakuntansa, että hän antaa tyttärensä puolisoksi ja puolet waltakuntaansa sille, joka woisi sellaista sanoa, ettei hän uskoisi sitä, olipa mies miehiään mikä hywänsä.

Kuuli sanoman köyhä mieskin ja sanoi pojilleen:

„No pojat, koettakaapa onneanne, kyllä Jumala auttaa."

Wanhemmat pojat eiwät tuosta suuria wälittäneet, waan jäiwät kotia maata kyntämään, mutta nuorinta poikaa ei tarwinnut kahdesti kehottaa, hän lähti suoraa tietä kuninkaan kaupunkiin.

Kun hän astui linnan pihalle, oli se jo täynnä kuninkaanpoikia, herttuoita, kreiwejä, wapaaherroja ja kaikenlaisia ja -säätyisiä nuoria miehiä. Oli siellä suippomyssyinen slowakkilainen, oli mustalaispoikakin. Kerskuiwat he kaikki toinen toistaan töykeämmin. Mutta mitä he waan kehuiwatkaan, uskoi kuningas kaikki.

Kun sitten kaikki noloina oliwat poistuneet ja piha tyhjänä, astui poika kuninkaan eteen ja terwehti kohteliaasti.

„Antakoon Jumala sinulle hywän päiwän, kuuluisin kuninkaani."

„Jumal'antakoon, poikani, mutta millä asioilla sinä täällä kuljet?"

„Minä, herra kuningas, tahtoisin puolisokseni kuninkaallisen tyttäresi."

„Uskonpa kyllä, poikani, mutta millä sinä hänet elättäisit?"

„On meillä siellä kotona pieni pellontilkku."

„Uskon kyllä, poikani."

„On meillä wielä kaksi härkää ja yksi lehmä."

„No, kukapa sitä epäilisi, poikani."

„Hm, mutta aiwan äsken kaswoi pihallamme lantatunkio aiwan tornin korkuiseksi."

„Uskon minä senkin, poikaseni, kuinka en sitä uskoisi."

„Sen suuren lantatunkion minä ja weljeni wedimme pellolle käsirattailla kolmessa päiwässä."

„Uskon kun uskonkin."

„Niin, mutta emme me sitä omalle pellollemme ajaneet, waan naapurin pellolle."

„Uskon, uskon."

„Kun huomasin erehdyksemme, menin kotia ja kerroin isälle mitä oli tapahtunut."

„Uskon, poikani, uskon."

„Lähdimme sitten neljään pekkaan pellolle, tartuimme kukin saran neljään liepeeseen ja kannoimme tunkion koreasti meidän pellollemme."

„No uskonhan minä sanomattasikin."

„Sitten me kylwimme peltoon wehnää."

„Uskon, poikani, uskon."

„Mutta sitten kaswoi siitä wehnästä sellainen ääretön tiheä metsä, ettei armollinen kuninkaani wielä koskaan ole mokomaa nähnyt. Siellä kaswoi tammenterhojakin niinkuin taiwaalla tähtiä.

„Uskon, uskon wainenkin."

„Sanoi isäni: „Enpä minä huoli metsää kaataa, waan ostan sikolauman ja syötän sille tammenterhot".

„Uskon, poikani, uskon, miksi en tuota uskoisi."

„Niinpä niinkin, mutta sikolaumalle piti saataman paimenkin."

„Uskon, uskon."

„Mutta mitä arwelet kuuluisin kuninkaani, kenenkähän isäni palkkasi paimeneksi? No, juuri sinun armollisen isoisäsi."

„Walehtelet, senkin hirtehinen!" huusi kuningas hirmustuneena.

Mutta woi herran pieksuja, kuningas olikin puhunut itsensä pussiin. Pappi kutsuttiin paikalla, wihittiin kuninkaantytär ja köyhä poika, kuningas antoi heille puolen waltakuntaansa ja lupasi kuolemansa jälkeen toisenkin puolen.

Sitten wietettiin uljaat häät joissa wiini wirtana wilisi. Sai osansa jok'ikinen, joka wain sinne lähti. Minäkin näpistin aimo kinkunmötkäleen ja niine hywineni liwahdin tieheni.

Sen pituinen se.

□□□□

Kauppiaan kolme tytärtä.

Oli kerran kauppias, jolla oli kolme niin kaunista tytärtä, ettei niille ollut wertaista seitsemän piirikunnan alueella, mutta kaikkein kaunein ja kaikkein herttaisin heistä oli nuorin, isän lemmikki.

Lähitienoilla asui maatilallaan rikas kreiwi, jolle kauppias joka toisena tai kolmantena wiikkona wei kaikenlaista taloudessa tarwittawaa kauppatawaraa. Kerran sai hän kreiwiltä paljon rahaa ja palasi kotia iloisena, aikoen hiukan laskea leikkiä tytärtensä kanssa. Hän kutsui heidät ympärilleen ja sinkautteli kokkapuheitaan. Yhtäkkiä juolahti hänen mieleensä ajatus, että kukahan hänen tyttäristään häntä eniten rakastaa. Hän mietti hiukan ja kysyi sitten:

„No, rakkaat lapseni, sanokaapa minulle, tahtoisin tietää, miten paljon te minua rakastatte?"

Wanhin syleili häntä heti ja hywäellen sanoi:

„Niin minä rakasta isääni rakastan kuin kirkasta timanttia."

Keskimäinenkin sanoi häntä suudellen:

„Niin minä rakasta isääni rakastan kuin puhdasta kultaa."

Mutta nuorin ei wirkkanut mitään, ei hypännyt kaulaan.

„Entä sinä, rakas lapseni", kysyi isä, „miten paljon sinä rakastat minua?"

„Niin minä rakastan rakasta isääni kuin kaunista walkeata suolaa."

Kowin pahastui tuosta kauppias, kun hänen rakkain tyttärensä häntä wain niin paljon rakastaa, kuin suolaa, jota neljällä kreutserillä sai puolen kiloa! Hän pyysi tytärtään ottamaan sanansa takaisin ja sanomaan jotain muuta, mutta tytär ei sanonut, waan — huomatessaan isänsä suuttuwan — meni pois huoneesta. Silloin wanhemmat sisaret, jotka nuorempaansa kadehtiwat, sillä hän oli sekä kauniimpi että parempi kuin he, yllyttiwät isäänsä, ettei hän nuhteetta sellaista sietäisi. Olihan kauheata sanoa aiwan wasten silmiä, ettei hän isäänsä enemmän rakasta kuin wiheliäistä suolaa. He saiwat hänet lopulta niin yllytetyksi, että hän antoi kutsua tyttärensä sisään ja käski tämän heti poistua hänen silmiensä alta, sillä hän ei tahdo sellaista tytärtä nähdä, joka isäänsä rakastaa niinkuin suolaa.

Itki tyttö parka, mutta mikä muu neuwoksi kuin lähteä waan Jumalan nimessä, kun sisaretkin hylkiwät. Täällä hän ei woisi kauemmin kestää, eipä siis muuta kuin matkaan waan. Hän kulki kulkemistaan, kunnes saapui kerran suureen, äärettömään metsään. Ei hän tietä tiennyt, pelkäsi metsään menemistä, siellä woisi eksyä, tai raatelisiwat pedot. Hän istui metsänreunaaan sammalmättäälle ja itki katkerasti. Hänen siinä itkiessään tuli sinne wanha eukko.

„Älä itke, tyttö kultani, kyllä hywin tuskasi tunnen ja taidan sinua auttaa. Näetkö tuota tietä tuossa? Kulje siitä wain suoraan, se wie metsän halki. Kun olet toiseen laitaan ehtinyt, löydät sieltä kreiwin linnan, saman kreiwin, jonka luona isäsikin usein käy. Istu sinne puutarhan aidan luo, kyllä puutarhurit sinut pian siinä huomaawat ja wiewät sisään. Enempää en kerro.

Samassa eukko katosi ja tyttö lähti seuraamaan polkua,

jonka eukko hänelle osotti. Hän kulki kulkemistaan, kunnes metsä loppui ja hän näki kreiwin linnan. Hän meni puutarhan aidan luo, istui pientareelle ja alkoi itkeä. Muuan puutarhuri kuokki juuri puutarhassa. Hän kuuli itkun, käwi lähemmä ja tirkisteli aidanraosta, mutta oli aiwan pelästyä nähdessään siellä kauniin neitosen. Kreiwillä oli kaunis poika, ja puutarhuri juoksi suoraa tietä hänen luokseen ja pyysi katsomaan, miten kaunis neiti siellä istui aidan luona. Nuori kreiwi riensi sinne heti, katseli aidan takaa ja nähdessään kauniin neidon, rakastui aiwan silmittömästi häneen, ja samoin käwi tytönkin. Hän kertoi miten hänet syyttömästi oli ajettu pois, miten joutui tänne ja kaiken, mitä hänelle oli tapahtunut. Nuori kreiwi wei hänet suoraa tietä isänsä ja äitinsä luokse, kertoi heille, miten tyttö oli joutunut sinne ja lisäsi lopuksi että hän, eli tai kuoli, ottaa hänet puolisokseen. Kreiwi ja kreiwitär eiwät mokomasta alukſi olleet tietääkseenkään, waan sanoiwat, ettei hänen pitäisi sellaista ajatellakaan, kun kreiwittäriä ja wapaaherrattaria olisi kymmenen joka sormelle ja hän tahtoi waimokseen walita tuollaisen poisajetun köyhän tyttöparan. Mutta nuori kreiwi pyysi heitä walitsemaan: joko hän ottaa tytön puolisokseen, tai surmaa itsensä. Ja wihdoin kauan neuwoteltuaan he suostuiwat. Heti paikalla nuoret waihtoiwat sormuksia ja päättiwät kuukauden kuluttua wiettää häänsä.

Kului kuukausi ja hääpäiwä lähestyi. Siellä oli paljon wieraita, niiden joukossa kauppiaskin, mutta sulhasta ja morsianta ei nähty. Tuli päiwällisaika ja kaikki istuiwat iloisina pöytään ja rupesiwat syömään. Kreiwin talossa oli tapana, että jokaiselle tarjottiin ruoka erikseen pienellä lautasella. Mutta kun kauppias lautaseltaan maistoi lientään,

saattoi hän sitä tuskin syödä, sillä se oli aiwan suolatonta. Hän katseli löytääkseen suolaa, mutta sitä ei ollut koko pöydässä. Toinen ruokalaji oli wielä edellistäkin suolattomampi, kolmas aiwan syötäwäksi kelpaamaton. Kysyttiin häneltä, miksi hän ei syö, lie ehkä ruuassa wika? Kun siinä häneltä syytä tiedusteltiin, johtui hänen mieleensä hänen tyttärensä, joka sanoi rakastawansa isäänsä niinkuin suolaa, ja hän purskahti isoon itkuun. Kun häneltä sitten kysyttiin itkunsa syytä, kertoi hän kaikki, kertoi, että hänellä oli tytär, joka kerran sanoi, että hän rakastaa isäänsä niinkuin suolaa, ja hän siitä suuttui ja ajoi pois tyttärensä, mutta nyt hän wasta huomaa, kuinka wäärä hänen wihansa oli, ja miten hywää oli suola. „Mutta woi, jos Jumala hänet wielä kerran saattaisi luokseni, kyllä minä hänelle antaisin anteeksi, ensimäinen hän olisi talossani. Kyllä minä tuota monasti kaduin, mutta silloin se oli jo myöhäistä."

Sanoi siihen kreiwi:

„Entäpä jos tyttärenne nyt palaisi, antaisitteko hänelle anteeksi?"

„Aiwan warmasti, jalosukuinen herrani, wieläpä kiittäisin hywää Jumalaa, joka antoi takaisin."

Silloin soitti kreiwi, wiereisen huoneen owi aukeni ja nuorikot astuiwat sisään, mutta kauppias ei tuntenut tytärtään, joka kowin oli kaunistunut kreiwillisessä puwussaan. Hän katsoi wain ja ihaili miten oli kaunis luojanluoma.

„No, mutta ettekö tunne miniääni?" kysyi kreiwi.

„En tunne, jalosukuinen herrani."

„Siispä tietäkää, että tämä on juuri teidän poisajamanne tytär."

Kauppias ajatteli, että hänelle wain tehdään pilaa,

mutta tytär riensi hänen luokseen, lankesi hänen kaulaansa ja suuteli häntä ja sisariaan, mutta nämä eiwät edes uskaltaneet katsella häntä, sillä heidän omatuntonsa syytti heitä, kun oliwat ajaneet pois hywän sisarensa. Sitten alkoi koko hääseurue tanssit ja kolme päiwää ja yötä kestiwät häät.

Mutta wanhempia sisaruksia rankaisi hywä jumala siitä että he oliwat saattaneet sisarensa huonoon huutoon koko seutukunnassa. Kukaan ei heistä huolinut: wanhoiksi piioiksi he jäiwät kuolemaansa asti. Mutta nuori kreiwi eli onnellisena kauniin puolisonsa kanssa siksi kunnes kuoli.

□□□□

Jääwaltakunnan kuningas.

Oli kerran köyhä mies, jolla oli yhtä monta poikaa kuin on seulassa reikiä, wieläpä yksi sen lisäksi. Yöt päiwät ukkorukka waikeroi ja waiwasi päätään miettien, mitä hän tuolla huikealla lapsiliudalla tekisi. Niitä oli niin ylettömästi, ettei woinut jokaiselle keksiä eri ammattia. Wanhimmasta tehtiin teurastaja ja siitä heräsi toisissakin wastustamaton halu walita itselleen jokin ammatti. Mutta kun kukin oli saanut omansa, jäi nuorin aiwan ilman.

Sanoi isä hänelle:

„Rupea poikani suutariksi, suutari on aina onnen poika."

„Enkä rupea!" wastasi Janos kuopus, „riittää jo yksi suutari meidän joukollemme."

„No miksi sinä sitten aijot?"

Wastasi Janos:

„Joko minusta tulee kuningas, tai kuolen."

Ukkorähjä rehahti leweään nauruun:

„Woi sinun yksinkertaisuuttasi, wai niin luulet, että on helppoa kuninkaana olo!"

„Helppo tai työläs, siitä wiis wälitän, mutta kuningas minusta tulee, enkä siihen mennen kuolekaan."

Ja totisesti ei Janos leikkiä laskenut, eipä edes pitkiä witkastellutkaan waan teetti seppäweljellään kolme paria rautaisia anturakenkiä. Äiti paistoi kuopukselleen kolme kalakukkoa ewäiksi ja poika heitti hywästi ja lähti onneaan koettamaan.

Mennä wiipotti Janos kuopus yli wuorien, halki laaksojen kohti seitsemääkymmentäseitsemää waltakuntaa, kunnes joutui suureen mustaan kaupunkiin. Siellä asui mustan waltakunnan kuningas.

Ei hän pitkiä aprikoinut, astui reippaasti linnaan, käwi suoraa päätä howimestarin puheille ja terwehti kohteliaasti:

„Jumal'antakoon hywän päiwän, herra howimestari, miten on kalliin terweytesi laita?"

„Jumal'antakoon, poikaseni. Kyllähän tässä eletään, mutta misä aikeissa sinä tänne tulet?"

„Tulinpahan tietämään", wastasi Janos, „että eikö tuo ottaisi kunngas minua palwelukseensa."

Howimestari mulkoili häntä, jäiwät silmät ja suu selkosen selälleen ällistyksestä, aiwan kuin olisi siitä kulkenut kokonainen ykmentti.

Sanoi Janos:

„Älähän ällisty, herra howimestari, en minä loruile."

Mutta silloinpa wasta howimestari rehahti nauramaan, niin että raikui koko linna.

„No jopa weikkonen tulitkin oikeaan paikkaan. Tiedätkö, kuninkaalla on niin monta lasta kuin on seulassa reikiä ja siihen yksi lisäksi! Siitäkään eiwät wielä ole selwillä, kenestä kuningas tehdään."

„No, lie hywä niinkin", sanoi Janos, „Herran haltuun sitten herra howimestari, minä lähden seuraawaan waltakuntaan."

Janos kulki edemmäksi. Hän oli jo kuluttanut yhdet rauta-anturaparit, nyt sitoi hän uudet jalkaansa. Sitten hän mennä wiipotti eikä pysähtynyt ennen kuin oli Punaisessa waltakunnassa. Siksi sitä waltakuntaa sanottiin Punaiseksi

waltakunnaksi, että kaikki siellä oli punaista, ihmiset ja eläimetkin. Mutta ei hän siitä säikähtynyt, käwi suoraan kaupunkiin, astui kuninkaan linnaan, mutta nyt hän ei mennytkään howimestarin luo, waan aiwan päätä pahkaa kuninkaan puheille. Sillä hänen mieleensä juolahti mustasta waltakunnasta lähdettyään, että ehkä olikin howimestari syöttänyt hänelle waleitaan; entäpä jos olikin kuningas ollut aiwan lapseton ja howimestari tawotteli kuninkuutta.

Hän pyysi päästä kuninkaan puheille, ja heti ottikin kuningas hänet wastaan.

„Jumal'antakoon hywän päiwän punaiselle kuninkaalle ja hänen puolisolleen! Millä woin minä auttaa teidän kallista hywinwointianne?"

„Kiitos kysymästä poikani", wastasi kuningas, „niinhän minä woin kuin wanhukset ainakin, mutta mikä tuuli sinut tänne tuo, sillä näenpä, ettet sinä minun waltakuntani alamainen ole?"

Wastasi Janos:

„Woi, kuuluisin kuninkaani, elän tai kuolen, käsiisi antaudun, kunpa sen niin wain yhteen hengenwetoon woisinkin kertoa! Usko tai ole uskomatta, mutta Székelyjen *) maasta minä tulin onneani koettamaan, sillä meitä on niin monta weljestä kuin on seulassa reikiä ja wielä yksi siihen lisäksi, ja minulle ei enää jäänyt mitään ammattia, kun weljet weiwät kaikki.

---

*) Székely-unkarilaiset asuwat Itä-Unkarissa Transsilwanian wuoristossa. Heitä pidetään unkarilaisten esi-isien jälkeläisinä suoraan alenewassa, muihin kansallisuuksiin sekottumattomassa polwessa. Heidän keskuudessaan on Unkarin kieli säilynyt puhtaimpana, samoinkuin kansalliset tawat, puwut ja koristemuodot sekä kansanlaulut ja -sadut siellä owat alkuperäisimpiä. Suom.

„No, miksi sinä sitten aijot?" kysyi kuningas.

„Minä tuota ajattelin, että jos oisi ruweta kuninkaaksi."

„Wai, wai niin sinä! Niinkö luulet, että se niin waan on helppoa? Ei poikaseni, raskas wirka se on. Kokenut sen kyllä tietää."

„Uskonpa niinkin", sanoi Janos, „mutta saapihan tuota sittenkin yrittää."

„Hywä on", sanoi punainen kuningas, „kerronpa sinulle jotain. Minulla ei ole yhden yhtäkään poikaa, wain yksi ainoa tytär, mutta hänelle en kernaasti antaisi waltakuntaani, sillä naapurimme on kowin pahanelkinen. Joko sinä olet kuullut Jääwaltakunnasta kerrottawan? Tuolla se on maailman lopussa ja siitäkin wielä waiwaisen waaksan werran edempänä. Tämän waltakunnan kuningas on minulle tuottanut jo paljon murhetta. Kaiken elämän ikäni olen miettinyt, miten tuon waltakunnan tuhoaisin, mutta mahdottomaksi se on käynyt, sillä lähetin minä sinne waikka kuinka monta sotamiestä tahansa, muuttuwat ne kaikki siellä jääksi. Kokonainen armeijani siellä on jääpuikoiksi hyytyneinä, eiwätkä ne woi astua askeltakaan paikoiltaan. Woi miten monta herttuaa on sinne lähtenyt, saadakseen waltoihinsa jääkuninkaan ja wapauttaakseen kaikki sotamiehet, mutta ainutkaan ei ole palannut.

„No, minä ainakin palaan!" sanoi Janos.

„Älä lähde, poikani, turhaa on menosi. Et sinä tunne jääkuningasta. Jäästä hänellä on jokainen jäsen ja jos hän tahtoo kukistaa minut, kääntyy hän wain waltakuntaani päin, puhaltaa kerran, henkäysee waan ja wihanta kesäinen puu, kukka, heilimöiwä tähkäpää, kaikki, kaikki tyyten tykkönään paleltuu hallan panemana kautta koko waltakunnan."

„Yhdentekewää, elin tai kuolin, minä lähden Jumalan huomassa, kuuluisin kuninkaani."

Toinen anturapari oli jo loppuunkulunut ja Janos kiinnitti kantapäihinsä nyt kolmannet. Hän ajatteli, että siksi kunnes ne owat loppuunkuluneet on hän joko Jääwaltakunnan kuningas tai sitten kuoleman oma!

Hän mennä jutuutti yli wuorten, halki laaksojen ja ehtt ehtoon tullen pienen mökin luo. Sinne hän menisi ja pyytäisi yösijaa. Kun hän astui tupaan, tuli häntä wastaan wanha waimo. Tämä oli ainakin sadantuhannen wuotias ellei sitäkin wanhempi.

Hän terwehti:

„Jumal'antakoon hywän illan, äiti wanhus, miten on terweytesi laita?"

„Lie miten lienee", wastasi eukkowanhus, „mutta puhu hiljemmin, sillä jos poikani hawahtuu, olet sinä kuoleman oma."

„Jopa nyt, jopa nyt!" tulistui Janos, „mutta kukas ja mikäs sitten teidän poikanne on?"

„Aurinko se on, tiedä se, onneton."

Janos aiwan pelästyi. Olisipa hän sen waan tiennyt, olisi hän warmasti heti alentanut ääntään.

„Woi rakas, kulta muoriseni, kuinka minä sitä saatoin aawistaa. No kukapa olisi uskonut että tällaisessa pienessä hökkelissä asuu Aurinko!"

Onneksi Aurinko ei unestaan herännyt eikä Janokselle mitään onnettomuutta tapahtunut. Kun Aurinko sitten oli waipunut niin sikeään uneen, ettei edes kanuunan jylinä olisi häntä herättänyt, sanoi eukkowanhus:

„No, tee nyt selkoa, millä asioilla sinä kuljet."

Janos kertoi aikeensa.

„Woi, rakas poikani, loukkuun sinä pistät pääsi. Sinua ei siinä kukaan muu woi auttaa kuin minun poikani. Turha on menosi, sillä jääksi sinä palellut niinkuin kaikki muutkin, ellei poikani lämmitä tietäsi.

Janos päätti odottaa Auringon nousua, sitten pyytäisi hän kauniisti tätä kerran lämmittämään jäawaltakuntaankin wiewän tien.

Sitten hän hiukan nukahti. Aamuruskon aikaan kääntyi Aurinko hämärältä kyljeltään waloisalle ja nousi lähteäkseen maankiertomatkalleen. Mutta juuri kun se oli lähtöaikeissa, astui Janos sen eteen ja terwehti nöyrästi.

„Hywää huomenta, siunattu Aurinkoni! Onnellista paluumatkaa toiwotan."

Aurinko pysähtyi hämmästyneenä, nähdessään ihmisen aiwan maailman lopussa, jonka takana enää on wain jäawaltakunta.

„Jumal'antakoon", wastasi Aurinko, „mutta kuka sinä olet, weliseni?"

Janos kertoi olewansa köyhä székely-poika, josta isä olisi tahtonut tehdä suutarin, mutta hän tahtoi kernaammin ruweta kuninkaaksi, tulipa sitten eteen mikä tahansa. „Oi Aurinkoni, rakas Aurinkoni!" sanoi Janos, „käännä kaswosi suosiollisesti puoleeni ja lämmitä hiukan Jäawaltakuntaa."

Sanoi Aurinko:

„Hm, Janos weljeni, ei se niinkään helposti käy laatuun. Suuremmatkin herrat owat minulta samaa pyytäneet. Kuinkahan monasti pyysi ja rukoili punainen kuningaskin, enkä wieläkään ole paistanut Jäawaltakuntaan; en ole sitä

tahtonut tehdä. Ensin minä koettelen ihmistä ja jos huomaan hänen apuni ansaitsewan, autan häntä."

„Kiitos siunattu Aurinkoni ystäwällisestä lupauksestasi", sanoi Janos, „Kohta näet, että jos minua lämmität, et lämmitä pahaa ihmistä."

Niin heittiwät he hywästit toisilleen. Aurinko lähti etelää käsin, Janos pohjoista kohden.

„No anturani", sanoi Janos kolmannelle anturaparilleen, „siksi täytyy teidän kestää, kunnes pääsen Jääwaltakuntaan, sitten käyköön miten käy!"

Niin hän taas meni, että anturat iskiwät tulta. Kulki, kunnes joutui niin korkean wuoren juurelle, että sen kiire ylettyi hiilakan korkeaan taiwaaseen saakka.

„Woi köyhän maailman utuista wuodetta!" huoahti Janos, „koskahan minä tuonkin wuoren kiireelle kapuan! Siihen nousuun ei kuudetkaan anturaparit riitä."

Siinä itsekseen huokaillessaan kuuli hän yht'äkkiä surkeata woiwotusta. Hän meni ääntä kohden ja kohtasi pensaan juurella jääkarhun.

Kysyi Janos:

„Mikä sinua waiwaa, jääkarhu kuomaseni?"

„Woi, auta minua, hywä mies, et totisesti siitä joudu katumamielelle. Jääkuningas oli suurella metsästysretkellä, ja pelastaakseni henkeni laskeuduin wuorenhuipulta alas. Katsohan, laukatessani sieltä alas tunki oka kantapääähäni,

ja nyt en saata kulkea, ellei joku hywäsydäminen ihminen minua auta."

„Älä murehdi, kyllä minä wedän sen pois", sanoi Janos, ja weti yhdellä tempaisulla oan karhun kantapäästä.

Karhu hyppähti heti kahdelle jalalleen ja sanoi Janokselle: „Jumala sinua hywyydestäsi siunatkoon, poikaseni. Älä pelkää, kyllä sinua autan, wedä waan turkistani karwa, ja jos joudut pulaan, wedä sitä waan sormiesi lomitse, niin heti olen luonasi."

Janos ei oikein ottanut uskoakseen, että siitä apua lähtisi, mutta nykäisi kuitenkin karwan karhun turkista. Ajatteli, ettei tuo mahtane paljon painaakaan. Sitten jätti hän karhun Jumalan huomaan ja lähti wuorta kapuamaan.

Kuusi päiwää ja kuusi yötä hän kiipesi yhtämittaa, mutta wielä ei hän joutunut puolimatkaankaan. Sanoi Janos itseksseen:

„No, piisaa se pilkka pienempikin, ei wain hewosen kokoinen, istunpa tuohon hiukan lewähtämään."

Hän heittäytyi puun alle ja nukkui, niinkuin olisi wällyhin nukkunut. Yht'äkkiä hän kuitenkin heräsi lämpimän tulen loimotukseen. Hän käännähti toiselle kyljelleen ja näki suuren rowion aiwan lähellään. Toinen silmä hiukan sirrillään hän tirkisteli tulen waiheilla liikkuwia miehiä. Siinä oli kolme kääpiötä, kaikki kiireestä kantapäähän lämpimissä turkiksissa. Niillä oli partakin, wieläpä aiwan seitsenjakoinen ja jäinen.

Kääpiöt rupesiwat keskustelemaan.

Sanoi ensimäinen:

„Woi miten suloinen on tämä tuli, katsokaa miten partani heti sulaa."

Sanoi toinen:

„Kunpa sulaisikin, minä waan pelkään, ettei sitä tuli sulata."

Sanoi kolmas:

„Mahtaa olla onnellinen tuo, joka tuolla nukkuu, sillä kun ei ole partaa ollenkaan."

„Minnekähän tuo mahtaa pyrkiä?" uteli ensimäinen.

„Eiköhän waan Jääwaltakuntaan", päätteli toinen.

„Enpä minä ainakaan tahtoisi siellä olla kuninkaana", sanoi kolmas.

Mutta silloin hyppähti Janos pystyyn ja huusi heille wihastuneena:

„Sikspä juuri aijonkin, pojat, puhukaa mitä puhuttekin! Wai oletteko te sikäläisiä?"

„Olimme niinkin, mutta pakenimme", sanoiwat kääpiöt.

„Woi miten olisin iloinen, jos palaisitte matkassani oppaina."

Kääpiöt sanoiwat, etteiwät he lähde waikka saisiwat kaikki maailman aarteet, mutta jos hän leikkaisi heidän partansa, saattaisiwat he hänet jääwaltakuntaan asti.

„No ellei muuta, niin eipä mikään ole sen helpompaa", sanoi Janos ja otti hehkuwan hiilen, poltti ripeästi kääpiöiden parrat ja rips, raps, ei rahtuakaan jääparroista ollut jäljellä.

„No, miekkoseni", sanoi kääpiöistä wanhin, elämässä ja kuolemassa olemme palwelijoitasi, kun meidät parroistamme wapautit. Katso, tuossa on sinulle pilli, ja jos pulaan joudut, niin puhalla waan ja heti olemme luonasi."

Janos otti pillin, pisti sen taskuunsa ja läksi edelleen. Wielä seitsemän päiwää ja seitsemän yötä hän kulki ja pääsi wihdoin wuoren kiireelle. Jo oli hän niin lähellä taiwaan

lakea, että hänen täytyi nelinkontin ryömiä, sillä wuoren toinen kylki wiilsi taiwaan kantta.

No täällä se wasta Jäätwaltakunta oikein alkoikin. Niin kauas kuin silmä kantoi oliwat wuoret heljiä jäätenttiä, kaikki oli jäätä, kaikki tyyni. Heinän helpeetkin oliwat jäätä ja niityt ja laitumet ja rakennukset.

Nousi Janoksen rinnasta jo tuskan huokaus:

„Woi, rakas Jumala, miksi tulinkaan minä tänne. Mitä minä täällä teenkään joskin minusta kuningas tulee Jäätwaltakuntaan. Isäni, isäni, miksen noutanut neuwoasi ja ruwennut suutariksi!"

Mutta nyt on kaikki jo yhdentekewää, mietti hän, palata ei enää kannata. Ja katsellessaan oikealle ja wasemmalle, näki hän kokonaisen asestetun sotajoukon jääksi jäätyneenä. No, tämä warmasti on punaisen kuninkaan armeija! Hei! kunpa sen saisi sotakannalle! Mutta millä woimalla? Täällä ei woinut tulta tehdä. Hän lähti eteenpäin henkensä uhalla. Nyt oliwat hywät neuwot tarpeen. Mutta jalka ei kestänyt jäässä ja linttaan oliwat rauta-anturat kuluneet. Hän pysähtyi hetkeksi miettimään. Pulassaan hän samassa muisti jääkarhun karwan. Hän weti sen esille ja kuljetti sormiensa lomitse. Ja siinä simänräpäyksessä oli karhu hänen wierellään ja kysyi:

„Mitä tahdot, isäntäni?"

„Sitä, että kuljetat minua pitkin wuoren rinnettä."

„Woi, isäntäkultani, kyllä minä kuljetan, jos tahdot, mutta tiedätkö, että heti kun tulemme wuoren taakse, muutut sinä jääksi?"

„Yhdentekewää", sanoi Janos, „wie minut waan selässäsi yli jäätentän."

Karhu ei enää wastustellut, otti miehen selkäänsä ja lähti löntystämään. Kuta kauemmaksi he kerkisiwät, sitä paukkuwammaksi käwi pakkanen. Kun he sitten tuliwat wuoren taakse, rupesi jäätäwä kylmyys hänen jäseniinsä, niin että oli pudota karhun selästä. Janos astui jalottelemaan, sillä hän tunsi jo loppunsa lähenewän. Ensiksi jäätyiwät hänen warpaansa, sitten koko jalka ja reisi yhä ylemmä ja ylemmä. Kun hän oli aiwan uumeniin asti jäätynyt, juolahtiwat kääpiöt hänen mieleensä, ja ajatellen että ehkä niistä jotain apua olisi, weti hän taskustaan pillin, johon puhalsi. Samassa oliwat kääpiöt käsillä. Kysyi wanhin heistä:

„Mitä käsket, isäntämme?"

„Sitä käsken, että menkää siunatun Auringon majalle, joka on tuolla Punaista waltakuntaa käsin. Pyytäkää häntä auttamaan minua, sillä muuten olen kuoleman oma."

Tuskin oli hän ennättänyt sanoa sanansa, kun häneltä jo jäätyi suu, sitten jähmettyi hän hiusmartoon saakka ja siihen paikkaan hän jäi niinkuin kiinninaulittu. Jääkarhu laskeutui hänen wiereensä surkeasti surren, kun hänen hywäsydämisen isäntänsä niin huonosti käwi.

Mutta kääpiöt juosta kipittiwät, kunnes ehtiwät Auringon asumasijoille. He kertoiwat Auringolle Janoksen terweiset.

Sanoi Aurinko:

„Hywä, hywä, mutta älkää minua waiwatko. Niinkö luulette helppoa olewan poiketa radaltaan? Ensin hiukan nukahdan ja sitten wasta teen päätökseni unta nähtyäni."

Mitä liekään Aurinko uneksinut, sitä en minä tiedä, pääasia oli, että ennen kuin se läksi maankiertomatkalleen, teki se pienen mutkan kohti Jääwaltakuntaa.

Woi herran pieksut, miten muuttui Jääwaltakunta, kun

siunattu Aurinko sitä hiukan lämmitteli! Wirtoina wilisiwät äärettömät jääwuoret, jääniityt ja jäätalot kaikki suliwat pohjiaan myöten, wieläpä punaisen kuninkaan koko armeija lämpeni ja lähti liikkeelle.

Ja totta tosiaan, sulihan itsi Janoskin, mutta hänen päähänsä jäi jäinen kultakruunu ja käteensä jäinen waltikka. Mutta Janos hieroi hieromistaan silmiään ja luuli näkewänsä unta, mutta tottahan kaikki oli, mitä siellä tapahtui hänen ympärillään. Ja tuolta tuli armeijakin. Janos käwi heti eturintamaan, hyppäsi karhun selkään ja johti sotajoukon jääkuninkaan kaupunkia kohden. Mutta kun he tuliwat sinne, ei jääkuninkaan kaupungista ollut jälkeäkään jäljellä: se oli aiwan sulanut suureksi mereksi ja jääkuningas joi siitä niin paljon, että warmasti olisi niistä juomingeista riittänyt toisessakin maailmassa, jos hän siellä janostuisi.

Janos huudettiin heti Jääwaltakunnan kuninkaaksi, ja hän ottikin kuninkuuden wastaan, mutta palasi kuitenkin takaisin Punaiseen waltakuntaan, kertoakseen kuninkaalle suuren uutisen. Punainen kuningas riemastui niin tästä, että antoi Janokselle ainoan tyttärensä puolisoksi ja wielä koko waltakuntansa lisäksi! Nyt oli Janoksella kaksi waltakuntaa ja hän asui, kuten suuret herrat ainakin, kesät Jääwaltakunnassa ja talwet Punaisessa waltakunnassa. Kaiken lisäksi toi hän howiinsa isänsä, äitinsä, weljensä ja sukunsa suuren ja teki heistä suuria herroja kaikista.

Kuka sitä ei usko, menköön katsomaan. Kyllä Punaisessa waltakunnassa tietäwät, ja elleiwät siellä, niin ainakin Jääwaltakunnassa.

□□□□

Mustalaispoika.

Tuolla puolen waltamerta oli kerran kuningas. Hänellä oli kolme poikaa, toinen toistaan kauniimpia ja uljaampia. Ei olisi kuninkaalla ollut huolta maailmassa, ellei hänellä olisi ollut kummallista ja ihmeellisen kaunista silkkipuutarhaa, joka täytti murheella hänen päiwänsä ja yönsä. Ihmisiä tuli kaikilta maailmankolkilta ihmettelemään ja ihailemaan sitä, mutta ihmiskieli ei woi kertoa, miten paljon harmia kuninkaalla siitä oli jokaisena siunattuna aamuna. Puutarha oli näet sellainen, että waikka silkki nopeasti ja wehmaana wersoi tänään, oli se jo huomenna sänkenä. Mikä kumma sen teki, ei woinut kukaan sanoa, sillä waikka puutarhassa olisi ollut wartijoita kuinka monta hywänsä, joutuiwat ne kaikki unen saaliiksi puoliyön yllättäessä.

Suri kuningas kun ei syytä keksitty. Pojista wanhin ei enää kestänyt tätä iänikuista murehtimista, waan sanoi:

Kuninkaallinen herra isäni, älä murehdi enää, ensi yönä minä yksin walwon wartijana ja wakuutan, ettei silkki aamulla ole sänkenä.

Ei kieltänyt kuningas, eikä käskenytkään. Ajatteli wain itsekseen, että ellei tuosta apuakaan lähde, niin eipä siitä wahinkoakaan koidu.

Joutui ilta. Kuninkaanpoika sääli reppuunsa ewääksi humalawehnästä ja lähti puutarhaan. Puutarhan weräjällä oli pieni hiiri, joka sanoi:

„Kuulehan kuninkaanpoika, anna minulle leiwänmurunen, siitä et joudu katumapäälle."

Mutta kuninkaanpoika ei huolinut hiiren piipityksistä, meni puutarhaan ja heittäytyi pitkäkseen silkkinurmelle. Siinä hän wihelteli ja lauleli unta karkottaakseen, mutta kun kello löi kaksitoista, hiweli hänen ohimoitaan outo tuuli, ja siihen paikkaan nukahti hän, niinkuin olisi puulla päähän lyöty ja mennyt taimoksiin. Kun hän aamulla heräsi, seisoi hänen isänsä jo murheissaan hänen wierellään: jälleen oli silkki sänkenä.

Seuraawana yönä meni keskimäinen kuninkaanpojista wartioimaan. Hänkin kohtasi puutarhan weräjällä pienen hiiren, joka pyysi häneltä leiwänmurenta, mutta hän ei antanut. Ja totisesti nukkui keskimäinenkin kuninkaanpojista kellon puolta yötä lyödessä. Kuningas meni jälleen katsomaan puutarhaansa, mutta taasen olt silkkilaiho sänkenä.

„Jopa nyt owat hullusti asiat", sanoi pojista nuorin, „minä menen wielä ensi yönä, sitten nähdään!"

„Ei sinusta apua", sanoi isä, „kun eiwät weljesikään osanneet wahtia, niin et sinäkään siihen pysty."

Mutta nuorin kuninkaanpoika intti siksi kunnes sai tahtonsa läpi: „No, olkoon menneeksi, ellei sinulla ole parempaakaan tehtäwää."

Hän sääli reppuunsa tuoretta humalawehnästä, täytti wesileilinsä ja illan hämärtäessä lähti puutarhaan.

Jälleen oli puutarhan weräjällä pikku hiiri, joka Jumalan nimeen pyysi häneltä leiwänmurua. Hywäsydäminen kuninkaanpoika antoi sekä leipää että wettä pikku hiirelle. Sanoi hiiri:

„No, pikku kuninkaanpoika, hywällä hywä palkitaan! An-

noit minulle syötäwää ja juotawaa, ja siitä hywästä sinua palwelen. Astu wain puutarhaan, laskeudu nukkumaan silkkinurmelle ja nukahda aiwan rauhallisesti. Puolen yön hetkellä minä nykäisen sinua korwasta; silloin kawahda pystyyn. Sillä juuri samassa karahtaa wiereltäsi hopeakarwa orhi, hopeaiset suitset suussa. Tartu heti ohjaksiin, äläkä hellitä waikka tähdet taiwaalta putoisiwat. Kun olet orhin kesyttänyt, antaa se sinulle hopeaiset suitset. Niissä on taika sellainen, että jos niitä helistelet, istut samassa hopeakarwaisen korskean ratsun selässä ja rykmentti sotawäkeä on komennettawanasi. Ensi yönä kultasuitsi- ja seuraawana timanttisuitsi-orhi karahtaa puutarhaan; ota niiltäkin suitset, sillä kun niitä rawistat, on aimo sotajoukko käskettäwänäsi. Mutta sen sinulle sanon, että kawahda weljiäsi, sillä he waaniwat kateellisina henkeäsi, koskapa sinä taisit wartioida silkkipuutarhan, jonne he itse nukahtiwat. Warsinkin jos he pyytäwät sinua mukaansa metsälle, niin älä lähde, sillä herra tiesi mitä surmakeinoja he mielessään hautowat sinua wastaan."

Kuninkaanpoika kiitti hywistä neuwoista, meni puutarhaan, heittäytyi pitkäkseen silkkinurmelle ja nukahti. Mutta kun kello löi kaksitoista, heräsi hän ja samassa karahti aiwan hänen wiereltään hopeakarwa orhi. Nopeasti hän kawahti suitsista kiinni, orhi rupesi hyppelemään niin hurjasti, että näytti siltä, kuin olisiwat tähdet taiwaalta tippuneet. Mutta kuninkaanpoika ei päästänyt otettaan ennenkuin oli saanut päitset omikseen. Mutta siitä, mitä hiiri oli hänelle kertonut, ei hän hiiskunut kenellekään.

Aamulla tuli kuningas puutarhaan, mutta silkkilaihosta ei ainutkaan korsi ollut katkennut. Kuningas ihastui ikihy-

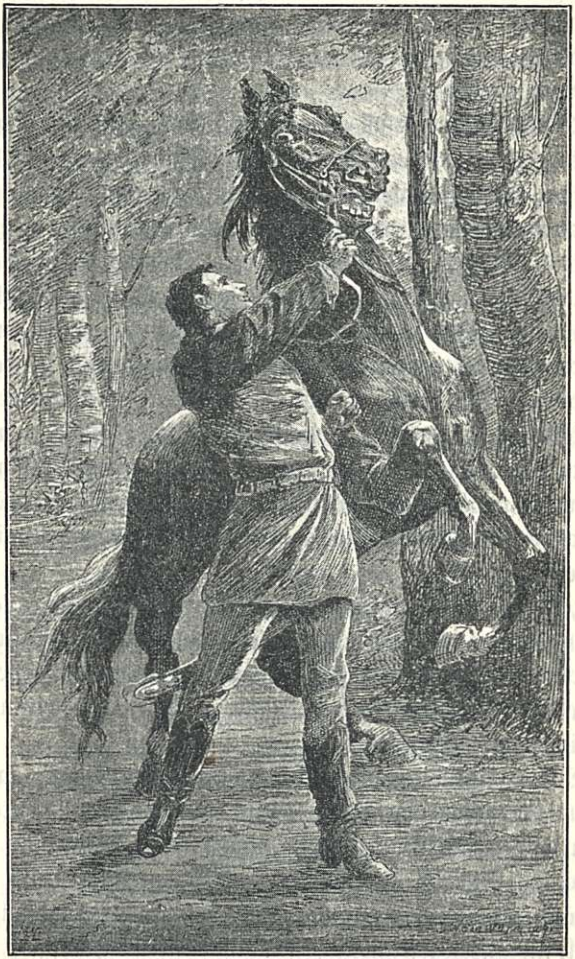

wiksi kun näki tuhon wältetyksi. Nuori kuninkaanpoika wartioitsi taasen toisena ja seuraawana yönä silkkilaihoa, wangitsi sekä kulta- että timanttikarwa orhin ja kummaltakin sai suitset.

Wanha kuningas oli aiwan haltioissaan aamuisin nähdessään miten kauniina laiho lainehti. Siitäpä riemu ja uljaat kemut. Jokainen iloitsi, ainoastaan wanhemmat weljet oliwat nureissaan ja miettiwät surmakeinoja nuoren weljensä pään waralle. He oliwat aiwan pakahtua kateudesta ja päättiwät wielä samana päiwänä houkutella weljensä takasaloille metsästämään ja siellä surmata hänet. Pieni kuninkaanpoika oli aiwan unohtanut hiiren warotukset ja pahaa aawistamatta lähti metsälle. Tultuaan metsänrantaan, lähtiwät wanhemmat weljekset edeltäpäin, siellä neuwoa pitääkseen, ja nuori kuninkaanpoika jäi aiwan yöpöyksin. Mutta kun hän helisteli päitsiä, tuli samassa pikku hiiri hänen luokseen, muuttui tuokiossa ratsuksi aiwan hänen silmiensä edessä.

„Etpä totellut neuwoani, pieni kuninkaanpoika! Lähde nopeasti pois täältä, muuten olet kuoleman oma. Katsohan tuolla, missä tie kiertyy wasemmalle, tapaat mustalaispojan. Waihda waatteita hänen kanssaan ja mene sinne, minne silmät kulkuasi suuntaawat."

Nuori kuninkaanpoika lähti matkaan suruissansa, tapasi mustalaispojan ja pyysi häntä waihtamaan waatteita. Mustalaispoika luuli itseään pilkattawan, mutta kun hän huomasi, että tosi oli kuninkaanpojalla mielessä, heitti hän yltään repaleisen mekkonsa, antoi sen kuninkaanpojalle ja puki itse ylleen loistawat herttualiset waatteet, hyppäsi ratsun selkään ja laukkasi pois metsästä. Mutta kuninkaanpoika

weti ylleen riekaleisen paidan — ei hän kait pitkiin aikoihin saisi kullankiiltäwiä waatteita ylleen.

Matkaan lähti nyt kuninkaanpojasta tehty mustalaispoika. Waelsi orporaukka mäkiä nousten, laaksoja laskien awaraan maailmaan. Muuta omaisuutta hänellä ei ollut kuin kolmet päitset, jotka hän hewosilta oli ottanut. Ne hän wei matkassaan. Ajatteli, että ellei muu tule neuwoksi, myö hän ne, sillä ei hän aijo ennen kuolla, kuin saa palweluspaikan. Hän kulki, kuljeskeli ja joutui kerran suureen kaupunkiin. Siellä hallitsi punainen kuningas. Hän astui linnanpihalle ja sanoi etsiwänsä palwelusta. Aiwan samana päiwänä oli puutarharenki haudattu ja hänet otettiin tilalle.

No, wieri aika ja meni menojaan. Mustalaispoika toimitti kaikki asiansa hywin ja pääsi kaikkien suosikiksi. Kerran, muutamana sunnuntaina, kun kaikki oliwat menneet kirkkoon, jäiwät hän ja kuninkaan nuorin tytär yksin kotia. Raukan päätä särki, siksi jäi hän kotia. Tuskissaan katseli hän ikkunasta ihmeen ihanaan kukkapuutarhaan. Mustalaispoika siellä puuhaili kukkien keskellä. Mitä lie ajatellutkaan, yht'äkkiä weti hän esille hopeasuitset, rawisti niitä ja ilmieläwänä seisoi siinä samassa hopeaharja ratsu. Hän hyppäsi sen selkään ja hohtawan hopean loisteessa kiilsi mustalaispojan talonpoikaistakki niin että kuninkaantyttärellä oli silmät pyöreinä ja suu auki pelkästä kummastuksesta.

Hei! hän kannusti hurjasti ratsuaan, joka rupesi hyppimään ja tanssimaan hänen allansa, niin että pöly paksuna pilwenä pöllähteli taiwaalle ja suunnattomat määrät ihmeen kauniita kukkia polkeutui mäsäksi hewosen hypellessä. Kuninkaantytärtä tämä hulluttelu niin wiehätti, että hän ko-

konaan unohti päänsärkynsä. Kuitenkin oli hän olewinaan, ikäänkuin ei mitään olisi näkynyt.

Palasiwat ihmiset kirkosta. Puutarhuri näki häwityksen kauhistuksen ja juoksi mustalaispojan luokse, joka silloin jo oli entisissä pukimissaan.

„Minä tapan sinut, senkin tolwana, kirottu sielu! Kuka täällä on tonkinut? Kuka on puutarhan penkonut?" — Kuninkaantytär huusi ikkunasta, ettei saa poikaa soimata, sillä hän on aiwan syytön. Puutarhuri oli pyörtyä raiwosta, mutta täytyihän hänen heittää poika rauhaan, kun kuninkaantytär häntä niin woimakkaasti puolusti.

Wierähti wiikko, joutui toinen sunnuntai. Jälleen meni koko howi kirkkoon, wain mustalaispoika ja pieni kuninkaantytär jäiwät kotia. Ei hänellä nyt ollut päänsärkyä wähäkään, mutta kuitenkin kietoutui hän suureen walkeaan wiittaan, saadakseen tekosyyn kotiajäämiseensä, ja kurotteli ulos ikkunasta. Siellä työskentelikin mustalaispoika puutarhassa omissa oloissaan. Ja nytkin, yht'äkkiä hän helisti kultaisia suitsia ja samassa silmänräpäyksessä siinä korskui kultaharja ratsu. Hän ponnahti sen selkään ja runteli kaikki kukkaset, niin että ne sinkoiliwat seitsemänkymmenenseitsemän peninkulman päähän. Kun puutarhuri jälleen näki tämän häwityksen, pyörtyi hän, niin että täytyi kaataa saawillinen kylmää wettä hänen niskaansa, ennenkuin hän wirkosi. Hän uhkasi nytkin tappaa mustalaispojan, mutta jälleen puolusti kuninkaantytär poikaa.

Nyt hän helisti timanttipäitsiä, ja samassa istui hän timanttiharjaisen ratsun selässä. Mokomaa ei kuninkaantytär ollut kuuna päiwänään nähnyt, kun oikein hyppi ja tanssi timanttiharja orhi. Ja poikakin oli timanttiwaatteissaan niin

kaunis, ettei kuninkaantytär häntä kylliksi woinut ihailla. Niin tämä katselikin häntä, että sydäntä imi.

Niin kului aika, meni menojaan.

Kerran kuningas kuulutti maailman waltakuntiin, että hänellä on kolme naimaikäistä tytärtä. Tulkoot waan hänen howiinsa kaikki herttuat ja ruhtinaat, jotka puolisoa etsiwät, ja ne, joihin hänen tyttärensä mielistywät, saawat puolison itselleen.

Ja — totta totisesti — saapui kuninkaita ja herttuoita kaikenkarwaisia punaisen kuninkaan howiin.

Kuningas astui tyttärineen linnansa porrasaulaan, herttuat seisoiwat riwissä pihalla ja hän piti puheen kokoontuneille wieraille.

„Kuuluisat herttuat! Katsokaa, tässä owat kolme tytärtäni, kunkin kädessä on kultainen omena. Niille, joille he omenansa heittäwät, annan minä tyttäreni, minkä arwoisia he sitten lienewätkään. Minä tämän julistan, minä punainen kuningas, joka en sanaani peruuta."

Oliwatpa herttuat kowin huolissaan ja odotuksen jännityksessä. Jokainen kurotteli warpaillaan paremmin ollakseen näkywillä. Ensimäiseksi piti wanhimman tyttären tehdä walintansa. Hän antoi katseensa lipua pitkin herttuoiden riwiä, ja ennenkuin kymmeneen ehti laskea, heitti hän omenansa walkoisen kuninkaan wanhimmalle pojalle, joka juuri oli mustalaispojan wanhin weli.

Tuli wuoro keskimäiselle sisarukista. Ei hänkään kauwan miettinyt, kimmahutti omenansa walkoisen kuninkaan keskimäiselle pojalle.

No nyt oli nuorimman walintawuoro. Hei! Kellehän tuo omenansa wiskaa? Jokainen pidätti hengitystään.

Mutta mitä lie hän miettinytkään, pyörähti kerran kantapäällään ja sanoi, ettei hän heille kenellekään omenaansa heitä. Ei heistä kenestäkään ole hänelle, eipä totisesti.

Wihastui wanha kuningas ja koetti taiwutella tytärtään ja houkutella, kun oli niin runsaasti wara walita uljaiden, kauniiden herttuoiden joukossa. Eipä wain, ei millään!

„Mutta kenen sitten tahdot, mitä haluat?" huusi kuningas raiwoissaan.

Wastasi kuninkaantytär:

„Kutsu tänne jok'ikinen linnan asukas, ehkä heidän paristaan walitsen."

Mikäpä siinä muu neuwoksi, lupaustaan ei kuningas woinut pyörtää, walita sai kenen halusi. Kutsuttiin esille kaikki howin palwelijat, tallirengit, edeskäywät.

„No, heitä nyt omenasi tuonne jollekin!" huusi kuningas raiwoissaan.

„En heitä!" wastasi pieni kuninkaantytär.

„Kelle sitten aijot heittää? Kuka minun palwelijoistani wielä puuttuu?"

Ajatteliwat kaikki, yksi yhtä, toinen toista, mutta kenenkään päähän ei pälkähtänyt, että wielä yksi oli tulematta. Wihdoin sanoi yksi palwelija:

„Kuuluisiu kuinkaani! elän tai kuolen, käsiisi antaudun, täältä ei puutu kukaan muu kuin waiwainen mustalaispoika!"

Kuningas aiwan julmistui, ja hänen sappensa kiehui niin että oli räjähtää.

„No kutsukaa sitten pojanrepalekin tänne!" huusi kuningas.

Kutsuttiin. Mustalaispoika tallusteli hämillään puutarhasta. Repaleiset palkeenkielet riippuiwat hänen waatteistaan. Ei kyennyt kukaan nauruansa pidättämään, mutta

kuninkaantytär ei naurunhohotuksesta huolinut wähääkään, ja kun mustalaispoika oli hänestä kymmenen askeleen päässä, heitti hän tälle kultaisen omenansa.

Hei, mutta kylläpä olikin kuningas aiwan sapenkeltaisena! Hänen silmänsä mulkoiliwat pyöreinä ja weristäwinä niinkuin wesikauhuisen koiran, mutta kuninkaantytär sanoi wain: „Joko menen mustalaispojan puolisoksi tai tähän paikkaan kuolen."

„Hywä on, sinä tuiretuinen!" raiwosi kuningas, „rupea wain poikarähjän puolisoksi. Mutta minun linnassani ei teillä ole tilaa, eikä minun pöydältäni teille ruokaa tarjoilla!"

Sitten hän osotti sikopahnaa ja sanoi: „asukaa tuolla jos tahdotte, ellette tahdo, niin menkää matkaanne."

Pieni kuninkaantytär käwi hiukan murheelliseksi, mutta pian hän jälleen rohkaisi mielensä ja ajatteli, ettei hän siitä piittaa, waan pukeutuu sikopaimenen waatteisiin. Kyllä hän niinkin woi olla onnellinen mustalaispojan omana.

Silläwälin kun nuorikot asettuiwat sikopaimenen asuntoon, alkoiwat linnassa upeat syömingit ja juomingit. Kaksitoista mustalaissoittokuntaa tuotiin ja tanssi yltyi taukoamatta, pyöriwät hurjassa tahdissa herttuat ja herttuattaret, niin että lattia kumisi. Syötiin ja juotiin jaloimpia herkkuja, mutta nuorikoita ei ainutkaan ajatellut. Wasta yön tietymillä johtui nuorimman palwelijan mieleen, että pitäisipä wiedä herkkujen jätteitä heillekin.

Mutta kerran kun ylimmillään oli linnassa hurja meno ja tanssinwilinä, kuultiin torwen toitotusta linnan edustalla. Hengästyksissään tuli lähetti sisään, juoksi suoraan linnan saliin punaisen kuninkaan eteen ja sanoi: „Musta kuningas hyökkää waltakuntaan."

Syntyi hurja hämminki ja sekamelska. Mutta molemmat wanhemmat kuninkaanpojat astuiwat heti appiukkonsa eteen ja lupasiwat pian opettaa mustan kuninkaan paremmille tawoille. Heti hyppäsiwät he ratsujensa selkään jälkeessään koko wierasliuta. Torwet törähteliwät ja jokainen mies, ken kaupungista kynnelle kykeni, lähti wihollista wastaan. Kuuli siitä mustalaispoikakin ja sanoi puolisolleen:

„Kuulehan, muoriseni, jospa lähtisin minäkin, ehkä minäkin woisin jotenkuten isääsi auttaa."

Naurahti hänen waimonsa:

„Millähän sinä sitten menisit, eihän sinulla ole hewosta eikä miekkaa."

„Pian saan, ellei olekaan!" sanoi poika, „näin takapihalla wanhan hewoskonin, kyllä se minulle kelpaa!"

Niin hän tekikin. Kiipesi konin selkään, joka lähti lönkötmään loistawan, suuren joukon jäljestä. Tuskin oli hän ehtinyt kaupungista ulos, kun hän näki punaisen kuninkaan sotajoukon häwiäwän näkywistä, hänen molemmat weljensä etunenässä.

„Hm", mietti poika itsekseensä, „mokomat kyllä piankin häpeällisesti ajetaan käpälämäkeen". Hän pudisteli kerran, kahdesti oikein woimakkaasti hopeapäitsiä ja samassa silmänräpäyksessä istui hän hopeaharjaisen ratsun selässä, ympärillään kokonainen rykmentti hopeawarustuksissa. Ja hänen omat pukimensa muuttuiwat niin hopean wälkehtiwiksi, että näkönsä menetti se, joka häntä sattui pitemmän aikaa katselemaan.

Hän huusi husaareilleen:

„Seuratkaa minua!" ja suoraa päätä hän hyökkäsi mustan kuninkaan sotajoukon kimppuun ja hajotti sen, niinkuin

kewättulwainen koski. Ihmetteliwät, katseliwat kaikki mistä tuollainen hurja ja loistawa joukko sinne yht'äkkiä ilmestyi. Mutta kun he aikoiwat seurata, häwisiwät hopeawarusteiset miehet johtajineen päiwineen, aiwan kuin olisi maa heidät niellyt, ja kun punaisen kuninkaan sotajoukko ehti kaupungin edustalle, tulla waapotti heitä wastaan mustalaispoika kehnon kaakkinsa selässä. Niinpä niinkin, tietysti he pilkkasiwat poikaparan aiwan pataluhaksi!

„Pilkatkaa wain", ajatteli hän, „wieläpä minäkin myllyyni wettä saan."

Palasi sotajoukko kaupunkiin ja wanhemmat wäwyppojat kehuskeliwat, miten he oliwat ajaneet mustan kuninkaan joukot pakosalle.

Tulipa siitä riemut ja komeat kestit. Kaikki tanssiwat ja hyppiwät ilosta, ihan kirppua myöten, mutta mustalaispoika parkaa ei kukaan ajatellut. Tuotiin kaksitoista mustalaissoittokuntaa, tanssiwat wanhukset, tanssiwat nuoret ja nuorimmatkin, mutta yht'äkkiä törähti torwi, airut syöksi sisään ja ilmotti että musta kuningas uhkaa wielä suuremmalla jotajoukolla.

No, jälleen warustauduttiin ja lähdettiin wihollista wastaan, mutta nyt heidät wielä häpeällisemmin lyötiin takaisin. Mustalaispoika pudisteli tällä kertaa kultasuitsia, ja samassa oli hänen ympärillään husaarirykmentti kultaisissa warusteissa ja itse hän istui korskuwan kultaharjaisen orhin selässä. Eipä jäänyt edes rippeitäkään jälelle nyt mustan kuninkaan suurista laumoista. Mutta kunnian niittiwät nytkin wanhemmat wäwyppojat kerskailuillaan.

Nyt wasta musta kuningas julmistui! Hän kutsui kokoon kaiken waltakuntansa sotakelpoisen kansan ja lähti itse jouk-

koineen punaista kuningasta wastaan. Tuhat tulimmaista, nytpä wasta nousisi meteli! Ja nousikin. Sillä niin sai punaisen kuninkaan sotajoukko aimo selkäsaunan, että jylisi ja kajahteli koko lakeus ympärillä.

Hetken katseli mustalaispoika tätä ilweilyä, ja kun näytti riittäwän, tarttui hän timanttipäitsiin ja rawisti niitä kunnon tawalla. Samassa istuikin hän jo timanttikarwaratsun selässä, sellaisissa timanttiwarustuksissa, että mustan kuninkaan sotamiehet oliwat aiwan ymmällään hämmästyksestä.

Siellä oliwat hänen ympärillään timanttiwaruiset husaaritkin timanttikarwaisilla ratsuillaan. Huusi heille poika:

„Hoi miehet, piirittäkää heidät kaikki! Mutta älkää ketään tappako, wangitkaa wain koko armeija, kuuluisat isäni pojat ja punaisen kuninkaan miehet myös!"

Woi, miten oliwat häpeissään ylpeät herttuaherrat. Ei siinä muuta neuwoa ollut kuin antautua. Edellä ratsasti timanttiwaruinen johtaja, mukanaan korkeimmat sotapäälliköt, takana seurasiwat hänen timanttihusaarinsa, tuoden matkassaan molemmat armeijat punaisen kuninkaan linnanpihalle.

Siellä oli punainen kuningas linnansa porrasaulassa, hämmästyksestä hämillänsä. Mutta wielä enemmän hän hämmästyi nähdessään wentowieraan päällikön tuowan hänen sotajoukkonsa ja lisäksi wielä mustan kuninkaan joukkoineen.

„Enpä ole mokomaa wielä kuuna päiwänä nähnyt!" mumisi hän itsekseen.

Wieras johtaja hyppäsi ratsultaan, terwehti kunnioittawasti ja lausui:

„Kuuluisin kuninkaani! Tässä on musta kuningas joukkoineen sekä ylpeät wäwypoikasi sotamiehinesi. Ilmotan sinulle, kuuluisin kuninkaani, että wäwysi owat minun weljiäni, joiden tähden minun täytyi mustalaispojaksi pukeutuneena lähteä maanpakoon. Sillä minä olen mustalaispoika, sinun nuorin wäwysi, jos sallit."

Jopa nyt jotakin! Wanha kuningas riensi häntä wastaan, syleili, suuteli häntä ja itki ilosta niinkuin pieni lapsi. Mutta wanhemmat wäwyt polwistuiwat nuorimman weljensä eteen ja rukoiliwat häneltä anteeksi että niin julmasti oliwat häntä kohdelleet. Kuninkaanpojalla oli sydän hywä ja walkoinen niinkuin weres wehnäleipä ja heti antoi hän weljilleen anteeksi. Tuli esiin nuorin kuninkaantytärkin sikopaimenwaatteissaan; hänet wietiin linnan kauneimpaan suojaan ja puettiin kultaisiin waatteisiin. Ja sitten pidettiin sellaiset häät, että maine niistä lewisi seitsemäänkymmeneenseitsemään waltakuntaan ja wielä siitäkin edemmäs, kunnes joutui maailman loppuun, josta ei waksan wertaakaan enää pääsyt etenemään. Mutta punainen kuningas antoi nuorimmalle wäwypojalleen koko waltakuntansa, ja wielä he siellä tänäänkin eläwät elleiwät eilen kuolleet.

□□□□

Jumala.

Kun Jeesus kerran Pyhän Pietarin seuraamana waelteli maan päällä, sanoi Pietari hänelle:

„Oi, olisinpa minä Jumala, niin kyllä minä toisin hallitsisin tätä maailmaa!"

Sanoi Jeesus hänelle lempeästi:

„Tyhmyyksiä puhut, Pietari, jätä sinä maailma wain Jumalan hoidettawaksi, kyllä hän yksinkin osaa sen hallita.

„Niinpä niin, niinpä niin", sanoi Pietari, „kyllä minä näyttäisin, kun wain päiwänkin saisin olla Jumalana."

„No olkoon menneeksi", sanoi Jeesus, „tapahtukoon tahtosi, ole päiwä Jumalana."

Tuskin oli Jeesus tämän sanonut, kun taiwaasta lasketiin maahan kultainen waltaistuin.

„Istuudu tuohon, Pietari, ja hallitse maailmaa."

Istui Pietari kultaiseen tuoliin, ja samassa tulee köyhä waimo, ajaen edellään lehmää wasikoineen. Lehmä ja wasikat rupesiwat rauhallisesti syömään, mutta eukko palasi takaisin astuen pitkin kotipolkua.

Huusi Pietari eukolle:

„Kuulehan eukko, etkö aijo jäädä tänne? Kuka sinun lehmistäsi huolen pitää?"

„Kyllä huoltaa hywä Jumala", wastasi waimo, „kotonani on paljon lapsia, niissä on jo kylliksi huolta yhden osalle".

Niine hywineen läksi eukko tiehensä ja lehmä jäi wasikoineen laitumelle.

Sanoi Jeesus:

„Pietari, sinä olet Jumala, sinun täytyy pitää huolta lehmästä ja wasikasta.“ Tuskin oli Jeesus tämän sanonut, kun paimenpiiska putosi pyhän Pietarin eteen.

Oli tuskallisen helteinen päiwä, kärpäset ja paarmat ahdisteliwat wasikkaa. Yht'äkkiä, auta armias, se nostaa häntänsä ojoon ja lähtee laukkaamaan yli peltojen ja niittyjen, ja lehmä jäljestä. Mutta samassa hyppähti pyhä Pietarikin kultaiselta istuimeltaan, harppasi lehmien jälkeen niin kiiruusti kuin kintut kantoiwat, läimäytti hurjasti piiskallaan ja huusi.

„Hei, hohoi, hei, pysähtykää!“

Mutta ei pysähtynyt wasikka eikä seisahtunut lehmäkään. Ne kierteliwät ja kaarteliwat halki sohjuisten peltojen, läpi witisten witeikkojen, yli läiskywien lätäköiden. Päiwä jo kallistui ehtoota käsin, kun pyhä Pietari wihdoin läpimärkänä ja uupuneena palasi ajaen edellään lehmää ja wasikkaa.

„Näetkö, Pietari, näetkö“, sanoi Jeesus, „sinä tahdoit hallita koko maailmaa, etkä osanut pitää kurissa edes yhtä lehmänwasikkaakaan . .“

* * *

Wieri aika. Pyhä Pietari näytti jo unohtaneen wiime wastoinkäymisensä ja sanoi jälleen Jeesukselle:

„Olisinpa minä Jumala!“

„Minkäwuoksi, Pietari?“

„Wielä kysytkin sitä, herrani! Auttaisin leskiä ja orpoja, hywät palkitsisin ja pahoja rankaisisin. Luulenpa, että jos

minä olisin Jumala, ei maailmassa enää olisi kehnoja ihmisiä."

Jeesus ei wastannut sanaakaan, puhelkoon wain Pietari. Heidän kulkiessaan edelleen huomasi Jeesus puussa mehiläisparwen.

„Pysähdy, Pietari", sanoi Jeesus, „ja ota lakkiisi tuo mehiläisparwi, ehkä me sitä wielä tarwitsemme."

Pietari meni puun alle, tarttui parween, mutta wain toinen puoli putosi lakkiin, toinen jäi hänen käteensä. Siunaaman hetken hän sitä piteli kädessään, mutta yht'äkkiä Pietari parahti pahasti, kun muuan mehiläinen häntä pisti. Hän pudotti lakkinsa ja lennätti parwen menemään.

Kysyi Jeesus:

„Mikä sinua waiwaa, Pietari?"

„Woi, mehiläinen pisti käteeni, pistää niin onnettomasti", woiwotteli Pyhä Pietari.

„No, mutta eihän sinun silti olisi tarwinnut heittää menemään kaikkia, olisit rangaissut wain sitä, joka sinua pisti."

„Niinpä niinkin, kun wain olisin tietänyt, mikä niistä minua pisti", sanoi Pietari ylen äkeissään.

„Näetkö nyt Pietari, näetkö", sanoi Jeesus, „etpä sinä Jumalaksi kelpaisi, juuri samoin sinä tekisit ihmisillekin kuin näille mehiläisille. Jos yksi rikkoisi, rankaisisit sinä kaikkia järjestänsä. Anna sinä Jumalan waan halsita maailmaa, Pietari".

Sanoi Pyhä Pietari lempeästi ääntänsä alentaen:

„Oikeassa olet, herrani, en toisten enää toiwo olewani Jumala."

□□□□

Kolme arkkienkeliä.

Suuri ja jylhä oli Herra Jumalan wiha kun Aatami ja Eewa wastoin hänen kieltoaan söiwät elämänpuun kielletystä hedelmästä. Hän kutsui eteensä arkkienkeli Gabrielin ja käski tätä menemään paratiisiin ajamaan sieltä pois Aatamin ja Eewan.

„Lopussa on ihana elämämme täällä, Eewa. Arkkienkeli Gabriel tulee, kädessään tulinen witsa. Jumala on hänet ähettänyt häätämään meidät täältä."

„Älä pelkää", sanoi Eewa, „hän on magyarien suojelusenkeli, kyllä minä hänestä suoriudun".

Nopeasti hän walmisti herkullisen aterian, istutti arkkienkeli Gabrielin kunniasijalle, hymyili, imarteli, mielisteli, syötti ja juotti häntä, ja kun päiwällinen oli päättynyt, ei arkkienkelillä enää ollut luontoa ajaa näitä hywäsydämisiä ja wieraanwaraisia ihmisiä pois paratiisista. Hän palasi taiwaaseen ja sanoi Herralleen:

„Herrani, lähetä joku toinen, minä en henno häätää heitä."

Ja Herra Jumala kutsui heti eteensä Florianin, rumanien suojelusenkelin. Lähti Florian, mutta epäröiden, ei tiennyt oikein mitä teksi. Nöyrästi hän otti päästään leweälierisen hattunsa ja terwehti kohteliaasti. Sitten ilmaisi hän tulonsa syyn.

Aatami äyskäsi:

„Onko sinulla waltakirjaa?"

„Ei ole", wastasi Florian peljästyneenä ja liwahti tiehensä paratiisista, pysähtymättä ennen kuin taiwaan portilla.

„Näyttääpä siltä", sanoi Herra Jumala, „kuin täytyisi lähettääni saksalaisten suojelusenkeli", ja hän antoi määräyksensä arkkienkeli Mikaelille.

Mutta nyt wasta peljästyiwätkin sekä Aatami että Eewa. He ottiwat hänet wastaan hywäilyillä ja mairehilla, walmistiwat entistä upeamman päiwällisen, syöttiwät, juottiwat. Ja arkkienkeli Mikael söi pulskasti, joi wahwasti, niinpaljon kuin hänen enkeliwatsaansa mahtui. Mutta kun päiwällinen oli päättynyt, ärähti hän heille:

„Mars hinaus!" *)

Turhia oliwat rukoukset, turhia kyyneleet, ei heltynyt saksalaisten suojelusenkeli, waan sanoi:

„Muszaj!" **)

Aatami ja Eewa lähtiwät murheellisina paratiisista.

Siitä pitäen on täytymys suurin herra maailmassa.

---

*) Ulos!

**) Saksalainen, unkarinkieleen juurtunut lainasana: täytyy.
Suom.

□□□□

Herra Jumala ja Eewa äitimme.

Kun Herra Jumala oli luomistyönsä päättänyt, sanoi hän: „Kukkaset kukoistakaa ja lakastukaa, tule kewät ja katoa jälleen, ja sinä ihminen, tiedä, että yhtä warmasti kuin sinä synnyit, täytyy sinun kuolemalla kuolla."

Ja koko luomakunta kumartui kuuliaisena Herran Jumalan eteen. Kewät tuli ja meni menojaan, kukkanen kukoisti ja lakastui aikansa tullen ja kaikki, kaikki tyyni katosiwat kukin ajallaan tässä suuressa, ihmeellisessä luomakunnassa. Herra Jumala tunsi hywin ihmisen luonteen ja sai Aatamin hywällä taipumaan siihen, että kaikella alulla on myös eittämätön loppunsa. Mutta äitimme Eewa ei tästä laista mitään tietänyt. Herran hän istui paratiisin kirkaswetisen lähteen partaalla kuwastellen itseään sen tyweneen kalwoon, kun Herra Jumala tuli hänen luokseen, selittääkseen hänellekin wälttämättömyyden lakia.

Äitimme Eewa purskahti katkeraan itkuun, kun Herra Jumala astui hänen tykönsä.

„Miksi itket, lapseni?" kysyi Herra lempeästi.

Eewa kohotti silmänsä Herran puoleen ja osotti ohimoitaan. Mutta Herra tekeytyi aiwan tietämättömäksi.

„En ymmärrä, herra sanoin mitä tahdot, tyttäreni", sanoi Herra

„Katso otsaani Herra", sanoi äitimme Eewa ja osotti paria ryppyä otsallaan. „Minä en woi kärsiä noita ryppyjä!" Ja hän itki yhä katkerammin, turhamainen nainen.

„Oi, ei se mitään merkitse, tyttäreni", sanoi Herra, „kyllä se häwiää, älä itke, älä syyttä suotta murehdi."

Tyynnytteli Herra Jumala tyttölastaan, kertoi yhtä, kertoi toista, kertoi miten sileäänkin tiehen painuwat kuluttawien askelten jäljet ja miten poljetullekin polulle kaswaa puita ja kukkasia. Mutta Eewa äitiämme ei mikään lohduttanut, hän wain itki ja nyyhkytti.

Kun Herra Jumala huomasi, etteiwät puheet auta, loppui häneltä kärsiwällisyys ja hän sanoi:

„Sano, tyttäreni, miksi itket, jos kerran olet minut ymmärtänyt?"

Mutta äitimme Eewa sanoi kiihkeänä:

„Ettäkö minä olisin ymmärtänyt sinut!? Totisesti en minä ole sinua ymmärtänyt, Isäni! Enkä edes tahdokaan sinua ymmärtää, en koskaan, en koskaan tahdo lakejasi ymmärtää. Minä en siedä näitä kauheita ryppyjä otsallani, en, waikka tekisit niitä satatuhatta!"

Ja kiihtynyt nainen pyörtyi suuttumuksestaan. Mutta Herra Jumala häwisi hänen luotaan eikä sen koommin enää yrittänytkään saattaa äitiämme Eewaa järkiinsä.

Sittemmin owat wuosituhannet tulleet ja menneet, mutta Eewan tyttäret tulewat yhä wieläkin kanta-äitiinsä. Kuten kerran heidän ensimäinen äitinsä lähteen partaalla, seisowat hekin peiliensä edessä ja jos he huomaawat ainoankaan rypyn kaswoissaan, ei ihminen taida heitä lohduttaa, ei edes Herramme Jumalakaan.

□□□□

Suutarin kolme toiwomusta.

Matkatessaan maailmanpolkuja pyhän Pietarin seuraamana saapui Jeesus Kristus kerran wanhan suutarin majalle, aikoen siellä wiettää yönsä. Suutari luowutti kernaasti yösijan ja tarjosipa illallistakin. Nälkäinen oli Jeesus ja nälkäinen oli pyhä Pietarikin ja werrattomalta maistui hanhenpaisti, hirssipuuro ja tuore wehnäleipä. Illallisen päätyttyä sanoi Kristus:

„No, suutari, hywän illallisen annoit, täytänpä kolme toiwomustasi, lausu wain rohkeasti."

Sanoi suutari:

„Jos täytät, pyhä mies, — sillä siltä minusta tuntuu että pyhä mies olet — niin pyydänpä sinulta ensinnäkin sitä, että hanhenpaisti, hirssipuuro ja tuore wehnäleipä eiwät koskaan pöydältäni puuttuisi."

„Täyttyköön toiwomuksesi", sanoi Jeesus.

„Toiseksen pyydän, ettei wiini leilistäni koskaan wuotaisi tyhjiin."

„Tapahtukoon tahtosi", sanoi Jeesus.

Mutta silloin pyhä Pietari tarttui suutarin nutunliepeeseen ja kuiskasi hänen korwaansa:

„Kuule, hywä mies, pyydä kolmanneksi ikuista autuuttasi."

Mutta suutari ei noudattanut pyhän Pietarin neuwoa, waan sanoi:

„Kolmanneksi pyydän, että eläisin ikuisesti.“

„Niin on tapahtuwa“, sanoi Jeesus.

He jättiwät suutarille hywästit ja lähtiwät waeltamaan edelleen. Niinpä niinkin, täyttyiwät kaikki suutarin toiwomukset: hanhenpaisti, hirssipuuro ja walkea wehnäleipä eiwät koskaan hänen pöydältään puuttuneet. Wahinko wain, että hän kowin kylläänty elämään, sillä niin hän warsin wanheni että wain wiippuen, waappuen pääsi laahustamaan eteenpäin ja ruumiskin kuihtui niin kowasti, että luut kuulsiwat ryppyisen ihon alta. Mies parka kirosi jo elämää, olisi tahtonut kallistaa päänsä ikuiseen lepoon, mutta ei woinut! Jos jollakin tawoin hän koetti päästä elämästä, hyppäsi sywään lähteeseen tai hirtti itsensä pihapuuhun. Mutta turhaa oli kaikki, wahingoittumattomana hänet wedettiin lähteestä ja hirttonuora katkaistiin, ei mikään tehonnut.

„Jumalani, Jumalani, mitä minun on tehtäwä, minne katoaisin?“

Yhtä hän warsin mietti; tosiaankin, hän menisi taiwaaseen pyhän Pietarin pakeille. Sinne hän kiipesikin ja koputti arasti taiwaanwaltakunnan owelle. Pyhä Pietari tiuskasi äkeissään:

„Kuka siellä, kuka minua taas häiritsee?“

„Tuota, minähän se olen, ikiwanha suutari, päästä sisään, rakas Pyhä Pietari.“

„Ei käy laatuun! Kun ei kelwannut iankaikkinen autuus, niin elä ilmoisen ikäsi. Ellet tahdo elää, niin mene helwettiin. Kyllä mokoma mies sinne kelpaa.“

„Armahda, Pyhä Pietari, päästä sisään!“

„Wai niin? Etkö muista mitä sinulle neuwoin? Kun ei

kelwannut autuus, niin mene helwettiin, ei sinulle taiwaassa ole tilaa!"

Murheissaan suutari parka lähti tiehensä, tuli pian helwetin portille ja kysyi nöyrästi pirulta pääsisikö sisään. Mutta ei hän kelwannut pirullekaan, sekin epäsi.

Suutari parka läksi tiehensä, wäämellen riutunutta ruumistaan murheen tuskissa. Hän kiipesi jättiläistammeen hetkeksi lewähtämään ja istuutui tammen lehdelle. Sattui juuri syksy olemaan käsissä, puiden lehwät kellastuiwat. Yht'äkkiä rupesi tuuli puhaltamaan, lehdet lepattiwat ja kirposiwat tuulen wiedä. Kirposi sekin lehti, jolla suutariparka istui, ja pudota ropsahti päistikkaa helwettiin.

Waikkei hän taiwaaseen päässytkään, pääsi hän sittenkin helwettiin.

□□□□

Tuli.

Oli kerran köyhä mies, jolla oli kolme poikaa. Köyhiä he oliwat, kirkon hiirtäkin köyhempiä. Ryhtyiwät he mihin hywänsä, ei heidän toimellaan ollut Jumalan siunausta. Jos he wehnää kylwiwät, niittiwät he kauraa, mutta jos he maahan kätkiwät kauran siemenen, ei siitä koskaan wehnä noussut. Itkulla ja murheella kantoi köyhä mies kowaa osaansa, mutta pojat lähtiwät maailmalle, woidakseen ijäänsä elättää.

He kulkiwat kohden seitsemääkymmentäseitsemää waltakuntaa eiwätkä pysähtyneet seitsemään päiwään ja yöhön. Kahdeksantena päiwänä he tapasiwat kaksi kulkijaa: Kristus herramme oli toinen ja toinen oli Pyhä Pietari.

„Minne matka, nuoret miehet?" kysyi herramme Kristus. Wastasi wanhin:

„Maailmalle lähdemme onneamme koettamaan, sillä kotona kaikki weti wastahankaa."

„No, mikä sinä sitten tahtoisit olla?" kysyi hän wanhimmalta.

„Maanwiljelijä, herrani, maanwiljelijä."

„No, ei tuo aiwan mahdoton toiwomus ole",

sanoi herramme Kristus. „Katsohan, tuolla on kartano. Käy sinne ja wiljele rohkeasti maata, mutta sitten, kuuletko, älä unohda köyhiä."

„En, herrani, sitä en tee", kiitteli mies ja lähti suoraa tietä kartanoon.

„Entä mikä sinä tahtoisit olla?" kysyi hän keskimäiseltä.

„Lammaspaimen, herrani, lammaspaimen."

„No, ei tuo ollut mahdoton toiwomus. Tuolla on lammaslauma, lähde sinne, ota se haltuusi. Kaiken karjan minkä siellä löydät, annan minä sinulle. Mutta, kuule, älä unohda köyhiä."

„En, herrani, en", lupasi keskimäinenkin.

„Entä sinä poikani, mikä tahtoisit sinä olla?", kysyi hän nuorimmalta.

„Kalastaja, herrani, kalastaja."

„Eipä se ainakaan ollut mahdoton toiwomus. Tuolla on wirran rannalla pieni mökki, mökin edessä on wene ja werkkoja. Lähde, olkoot ne sinun. Mutta älä unohda köyhiä."

„En herrani", lupasi kolmaskin.

Kului sitten aika, wieriwät wuodet ja herramme Kristus ja pyhä Pietari kiersiwät maata manteretta. Kerran palasiwat he sitten niille seuduin, missä he oliwat tawanneet nuo kolme miestä. Sanoi herramme Kristus Pietarille:

„Lähde Pietari, mene maanwiljelijän luo ja pyydä häneltä sämpylä Jumalan nimeen."

Meni Pietari ja näki, että köyhä mies oli paisunut niin suureksi herraksi, että kultakello tiksutti joka taskussa ja kolmesta merenwahapiipusta pöllysi sauhu yhtä haawaa. Puutarhan takana puitiin kuudessa riihessä wehnää. Pietari terwehti kunnioittawasti ja pyysi Jumalan antimia mu-

rusen, mutta rikas mies ajoi hänet pois ja uhkasi raipoilla, ellei hän nopeasti korjaisi luitaan.

„No, olipa se hywin maksettu", äyski Pyhä Pietari.

„Hywä on, hywä on", sanoi herramme Kristus, „lähde wielä takaisin ja pyydä piwontäysi akanaisia wehnänjywiä."

Palasi Pyhä Pietari pahasti peljäten ja pyysi moision herralta:

„Wain piwontäysi akanaisia wehnänjywiä Jumalan nimeen!"

Pitkän pyytämisen jäljestä tämä wihdoin antoi.

„Kuulehan Pietari!" sanoi Herramme Kristus, kun Pietari palasi wehnineen, „lähde moision köyhän renginwaimon luo ja polta siellä wehnät".

Meni Pietari renginwaimon luo, sytytti siellä wehnät ja — kuulkaa kummia! — siitä paisui niin paljon wehnää, että olisi riittänyt wuodeksi koko kylälle. Näki sen moision herrakin ja ajatteli, että koskapa yhdestä piwollisesta noin ääretömästi tulee, niin mitenkähän paljon hänen suurista warastoistaan mahtaa tulla. Hän huusi heti puimamiehille:

„Hei miehet, heittäkää kesken puimisenne ja sytyttäkää wilja tuleen."

Ei tarwinnut miehiä kahdesti kehottaa, yht'äkkiä loimottiwat wilja-aumat tulessa. Mutta woi, ei tullutkaan tuhasta wiljaa, wielä paloiwat riihet ja rakennukset ja tuhkana oli pian kaikki kowasydämisen moision herran omaisuus.

„No, herrani", sanoi Pyhä Pietari, kyllä sen kowa sydän nyt pehmenee!"

„Älä puhu tyhmyyksiä, Pietari, lähde nyt lammaspaimenen luo." Mutta tämä usutti koiransa hänen kimppuunsa sen sijaan että olisi antanut edes leiwän kannikan.

Pietari juoksi takaisin aiwan henkitoreissaan ja kertoi mitä oli tapahtunut.

„Näin kyllä, Pietari, mutta palaa wielä kerta ja pyydä häneltä pieni ruukullinen wuohenmaitoa ja kaada se lammaskatokseen."

„Herrani, koirat raatelewat minut."

„Älä pelkää, Pietari, niin kauan kuin minä sinut näen. Lähde waan matkaan."

Pietari lähti wielä toisen kerran ja sanoi lammaspaimenelle:

„Kuule lammaspaimen, sinulla on lampaita kuin merenrannalla hiekkajywiä, anna edes ruukullinen wuohenmaitoa."

„Olkoon menneeksi, ota tuosta se mikä koirilta jäi."

Oli siinä juuri ruukun täysi. Pietari kiitti nöyrästi ja kaatoi sitten maidon lammaskatokseen. Mutta herranen aika, samassa syttyiwät karsinat palamaan ja kaikki paloi poroksi, kaikki tyyni!

„Se oli oikein sille mokomalle", sanoi Pyhä Pietari.

„Kuule Pietari, älä anna suusi käydä niin kowasti", nuhteli Herramme Kristus, ja niin he lähtiwät kalastajan luo.

He astuiwat wirran partaalle ja näkiwät kalastajan wastarannalla. Herramme Kristus huusi hänelle:

„Kuule hywä mies, wie meidät wirran yli!"

Kalastaja tunsi heti waeltajat, souti yli ja kuljetti heidät weneellään omalle puolelleen. Mutta kun he tuskin oliwat ehtineet puolimatkaankaan, aukeniwat yht'äkkiä Herramme Kristuksen haawat. Kalastaja näki sen ja kysyi wilpittömästi:

„Woi, Jumalan tähden, eikö mikään lääke woi noita parantaa?"

„On, poikani, on siihen yksi lääke. Jos woitelet wastasyntyneen lapsesi werellä niitä, paranewat ne heti."

Murehti kalastaja ja kyyneleet nousiwat hänen silmiinsä. Mutta kun he käwiwät tupaan, walutti kalastaja rakkaan lapsensa weren. Sitten woiteli hän werellä haawoja ja heti ne paraniwat.

„Pietari", sanoi nyt Herramme Kristus, „ota lapsi ja pistä se palawaan uuniin."

Itki kalastaja ja itki hänen waimonsa, heidän sydämensä kiwistiwät suuresta murheesta, mutta he eiwät hiiskuneet sanaakaan: tapahtukoon Herran tahto.

Pietari otti lapsen ja laski sen uuniin.

Siunaaman hetken kuluttua sanoi Herramme Kristus kalastajalle:

„Nouse, poikani, katso lapsesi odottaa sinua."

Käwi uunin luo kalastaja ja katso, suureksi riemuksi muuttui hänen murheensa! Siellä istui arinalla hänen lapsensa, leikkien kultaisilla omenoilla.

Kalastaja waipui polwilleen Herramme Kristuksen eteen ja kiitti jumalallisesta hywyydestä.

Sanoi Herramme Kristus:

„Nouse poikani, älä minua kiitä, kiitä hywää sydäntäsi. Lähde nyt ulos ja walitse itsellesi kartano, joka sinua miellyttää, ja eläkää sitten onnellisina kuolemaanne asti jakaen köyhille osastanne, kuten tähänkin saakka.

Niin sanoi herramme Kristus ja katosi Pyhän Pietarin kanssa.

□□□□

Wäkewämpi on järki kuin raaka voima.

Ennen wanhaan, ehkä tuhat wuotta sitten, tekiwät jalopeura, metsäkarju ja susi kolmiliiton ja paraina ystäwyksinä lähtiwät yhdessä onneaan koettamaan. Minne he tuliwatkaan, oliwat kaikki eläimet helisemässä. Kamalasti nuo kolme kuomaa raateliwat ja häwittiwät. Ja kun he eiwät koskaan kohdanneet wäkewämpäänsä, paisui heidän ylpeytensä määrättömästi. Sanoi kerran jalopeura:

„Tahtoisinpa nähdä sen, joka meidät woittaisi!"

„Mitä? Entäpä jos ihminen!" mietti susi.

„Älä ole lapsellinen", sanoi jalopeura, „minä nujertaisin waikka kokonaisen lauman niitä. Kunpa waan kohtaisimme, niin näyttäisin!"

„Hywä, hywä", sanoi susi. He astuiwat eteenpäin kappaleen matkaa ja näkiwät pienen paimenpojan.

„Onko tuo ihminen?" kysyi jalopeura.

„Ei, ei se wielä ole ihminen", wastasi susi.

„No sitten ei maksa waiwaa yrittääkään."

He meniwät edelleen. Tuskin oliwat he astuneet sataakaan askelta, kun muuan wanhus laahusteli heitä wastaan. Se oli niin ikäloppu, että waiwoin pääsi kulkemaan.

„Onko tuo sitten ihminen?" kysyi jalopeura.

„Ei sekään ole", wastasi susi, „se oli kyllä joskus."

„Olkoon sitten rauhassa", sanoi jalopeura.

Ja niin kulkiwat he eteenpäin, kunnes tuliwat äärettö-

män suureen metsään. Kun he siellä samoiliwat sinne tänne, kohtasiwat he nuoren puunhakkaajan.

„No, onko tuo ihminen?" kysyi jalopeura.

„On totisesti!" wastasi susi.

Sanoi jalopeura puunhakkaajalle:

„Hywää päiwää, weliseni! Susi sanoi sinusta, että sinä woitat meidät kaikki kolme. Mutta minkälaiset owat sinun aseesi?"

„Minunko aseeni?" kysyi puunhakkaaja, „ei minulla muita ole kuin kirweeni, tai ehkä, ehkä järkeni . . ."

„Niinkö, wai järkesi! No wedä sitten järkesi esiin ja nujerra meidät."

„Niinpä niinkin", sanoi puunhakkaaja mietiskellen, „mutta minä unohdin sen kotiani!"

„Eipä siitä wahinkoa. Juokse susi kuomaseni hänen kotiinsa ja tuo tänne hänen järkensä."

Puunhakkaaja otti nyt paperipalasen ja kirjoitti siihen waimolleen, että tämä sitoisi suuren kiwen suden niskaan. Susi laukkasi puunhakkaajan waimon luo, ja jalopeura ja metsäkarju wartioiwat sillä aikaa puunhakkaajaa. Mutta kului tunti, kului toinen ja kolmas, eikä susi wieläkään palannut. Se oli tyhmyydessään antanut puunhakkaajan waimon sitoa kiwen niskaansa ja se oli hänen loppunsa, sillä kylän wäki ampui hänet armotta.

Sillä wälin nälistyi puunhakkaaja aika laillа ja otti kontistaan leipää ja silawaa ja alkoi syödä.

„Ällähän", sanoi jalopeura, „tuoksuaapa tuo hywältä, mitä se lieneekään?"

„Metsäkarjun silawaa", selitti mies.

Enempää ei tarwinnut jalopeuralle sanoa, se hyppäsi metsäkarjun niskaan ja repi sen kappaleiksi.

„Odoia!" huusi mies, „älä sillä tawalla syö! Jos silawaa tahdot, on se kauniisti leikeltäwä".

„Niinpä niinkin", sanoi jalopeura, oikeassa olet, ei olekaan hywä niin raadella ja syödä nahkoineen päiwineen. Leikkaa sinä, sinullahan on weitsi. Mutta kuulehan, sido minut siksi aikaa puuhun, kunnes olet silawan leikellyt, sillä muuten en woi pysyä alallani, kun ilmankin jo wesi kihahtaa suuhuni."

Sitä ei tarwinnut puunhakkaajalle kahdesti sanoa, hän sitoi heti jalopeuran puuhun niin että sen luut ratisiwat. Mutta hän koetti warmuuden waralta.

„Yritähän, woisitko katkoa siteet?" sanoi hän jalopeuralle.

Jalopeura ryksi kerran, pari, ja köydet katkesiwat niinkiun hienot rihmat.

„Tukewammin, poikani, tukewammin", kehotti hän puunhakkaajaa.

Ei totisesti olisi tarwinnut kehottaa. Nyt hän köytti niin jujasti, että jalopeura jo tunsi olewansa kiipelissä. Nyt hän ei niinkään helposti wapautunut ja puunhakkaaja käytti tilaisuutta hywäkseen: otti kirweensä ja katkaisi jalopeuralta pään.

Iskiessään sanoi hän wielä: „Wäkewämpi on järki kuin raaka woima."

□□□□

Unkari-kirjallisuutta.

Unkari,

kirj. **Antti Jalawa**, uudist. **Matti Kiwekäs Stenbäck**. 158 suurta siw. 64 kuwaa. 2: 50, korukans. 3: 50.

Suurimman Unkarin-ystäwämme lehtori Jalawa-wainajan tunnetulla lämmöllä ja pirteydellä kirjoittama, ajanmukaisesti uudistettu esitys Unkarin mahtawista luonnonkauneuksista, moniwaiheisesta historiasta, hurmaawasta kansanelämästä, erikoista mielenkiintoa herättäwistä yhteiskunnallisista ja kirjallisista oloista on sellainen loistoteos kaukaisesta heimokansastamme, jota kenenkään suomalaisen ei pitäisi jättää lukematta. Kuwitus aiwan uusi ja suurenmoinen.

Unkarin suurmiesten

Tapani Széchenyin ja Frans Deákin

mielenkiintoiset elämäkerrat owat myös **Antti Jalawan** kirjoittamat ja antawat kerrassaan wirkistäwän ja ylentäwän kuwan noista harwinaisen mahtawista kansallisista herättäjistä, joille isänmaa ja oikeus oliwat korkeimmat ihanteet. Hinta sid. 1:50 ja 2 mk.

Itäwalta-Unkarin kansallisuusolot

on tohtori **O. Hannikaisen** walaisewa esitys tuon nykyään niin monikansaisen waltion synnystä ja kehityksestä; tarjoo juuri suomalaisille erittäin paljon opettawaa. Hinta 50 p.

58-kuwainen taikalyhtykuwasarja

Unkarista, jossa unkarilainen Suomi-ystäwä **Santeri Ispánowits** wiehättäwästi kuwaa synnyinmaansa luontoa, elämää ja oloja, tarjoo erittäin mielenkiintoisen esityksen mihin iltamaan tahansa. Sarjan wuokra 6 mk. Painettu selitys 25 p.

Suom. last. kirj. 5.
Kansanvalistuseura
1118

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA
120 101 5978

Uusi sarja nuorten kirjoja.

Kansanwalistusseura on wiime aikoina ryhtynyt julkaisemaan lapsille ja nuorisolle, etupäässä kansakoulujen ja mukitten koulujen oppilaille sowitettua halpahintaista kertomuskirjasarjaa, johon kootaan walittuja kansansatuja omasta ja wieraista maista, maailmankirjallisuuden klassillisia lastenkertomuksia, historiallisia ja maantieteellisiä kuwaelmia ja opettawia seikkailuja. Tässä suositussa kirjasarjassa owat tähän asti ilmestyneet:

Topeliuksen satuja Suomen lapsille. 98 siw. Sid. 50 p. — 16 isänmaallista satua sisältäwä halpahintaisin Topelius-satukirja. Joukkolewitettäwäksi sopiwa.

Uolmisoinnun tarinoita lapsille. 87 siw. Sid. 75 p. — 15 alkuperäistä suomalaista satua. Jokaisen kirjaston peruskirjoja.

Suomalaisia satuja. 75 siw. Yli 40 kuw. Sid. 1: —. — Suurta elämänwiisautta sisältäwä runsaskuwainen walikoima parhaita kansansatujamme.

Wenäläisiä kansansatuja, suom. Onni Toikka, tarkast. Alpo Noponen. 112 siw. Sid. 1: 25. — 11 aito wenäläistä perinpohjaisen hauskaa satua.

Eräniehet, kirj. Wäinö Woionmaa. 110 siw. Kuwit. Sid. 1: 25. — Oman maan siwistyshistorian pohjalla kirjoitettu oikea kotimaisen nuorisonkirjallisuuden helmi.

Sidsel Pitkäpaita, kirj. Hans Aanrud. 115 siw. Kuwit. Sid. 1: 25. — Norjan tunturi- ja paimenelämää kuwaawa kertomus. Paljon yläpuolella tawallisten nuorisonkirjain. Aiheiltansa ja suuren taiteellisen arwonsa wuoksi erittäin hieno kirja, etenkin tytöille.

Wirolaisia kansansatuja, suom. Aino Kallas. 141 siw. Kuwit. Sid. 1: 50. — Heimokansamme suurista satukokoelmista asiantuntemuksella käännetyt sadut tulewat warmaan olemaan Suomen lapsien halutuimpia lukukirjoja.

Swen Hedinin seikkailut Aasiassa, nuorisolle kertonut F. W. Härmä. N. 150 siwua. Kuwit. 1: 50. — Tämä taitawasti toimitettu yhteenweto kuuluisan Aasiantutkijan merkillisistä waiheista ja seikkailuista on wiehättäwimpiä ja samalla opettawimpia nuorisokirjoja, mitä saattaa ajatella.

Hinta 1: 25.